

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A folyosó.

Budapest, március 9.

(v.) Tudjátok-e, hol van a parlament? A folyosón van. Nem benn a teremben, ahol az ország dolgai foly a tanácskozás. Hanem künn a folyosón, ahol az afférek dolgát hánytorgatják. Az ország dolgaival ki törődik? Azok nem kínálják meg idegeinket semmiféle szenzációval. Mi is van a napirenden? Valami száraz, unalmas história: a költségvetés. Egy óceánja a rideg számoknak; elég belepillantanod s már elkábulsz tőle. Inkább bele se pillantsz tehát, ugy-e bár? Azt mondhatná erre a lelkiismeret, hogy mégis csak a költségvetésből tűnik ki, mit követel az állam a nemzettől s áldozataik fejében mit várhatnak a polgárok az államtól; ez pedig eléggé fontos ügy. De mi köze a politikához a lelkiismeretnek? A lelkiismeret fogja hát be a száját; akkor beszéljen, ha majd kérdezik. Most pedig nem kérdezik, mert hál' istennek megszűnt az idilli béke s valahára vannak megint afférek.

Ah az afférek, milyen kellemesen bizsergettek meg azok a már-már tespedésnek indult magyar vért. Egy álló esztendeig béke uralkodott. Abszolút béke! Tizenkét hosszú hónapra át! Olyan fakó volt minden, olyan sivár, olyan elálmosító. Az emberek udvariasak voltak és nyájas mosolylyal köszöntötték egymást és a gorombaságnak leszálit az árfolyama és üresen álltak a vívótermek. A parlament pedig dolgozott, dolgozott s megint csak dolgozott, mintha igazán ez lenne a hivatása, nem pedig az, hogy egymást lepszokják benne az emberek. Teremtő isten, micsoda szürke esztendő! Politikai párviadal tán nem is esett benne, azt az egyet kivéve, amit nekem, szegény skriblernek kellett meg-

vivnom egy budai iskolaigazgatóval, aki Kossuth Lajossal egy rangban levőnek képzelte magát, mivel az ő címe is az, hogy *kormányzó*. Egy év, amelynek ez volt minden szenzációja, hogyan hagyhatna nyomot hazánk történetében? Annum perdidimus, csakugyan.)

Legyetek hát örömmel köszöntve, csöstitül közibénk szökkenő afférek. Nélkületek ah nem volt boldog a magyar. Most, hogy itt vagytok megint közöttünk, egyszerre megepezdül bennünk a vér s egész valónkat előnti az izgalom gyönyörűsége. Vesztőhelylyé lett újra a parlament, — pompás dolog! S birokra kelnek rajta egymással a hóhér és a delinkvens, — nagyszerű! Kivégzés akadályokkal, — elragadó! Mennyivel különb náció vagyunk mi a spanyolnál! Ott fizetett viadorok küzdenek bikákkal, s a naiv tömeget már ez is felizgatja. Ellenben a mi szép hazánkban államférfiak mártogatják egymásba a tört, miatt buzgó és hozzáértő kezek vörös lobogóval fokozzák bennük a nemes szenvedélyt, — ezen a látványon már csak inkább érdemes felizgulni. Izgulunk is azzal a lendülettel, amely oly bájosan jellemzi a magyart.

Az ország tanácsstermében hadd robotoljon, akinek okosabb dolga nincsen. Ilyenkor a főhely a folyosó. Annak a levegőjében van valami ellenállhatatlan inger, ami kimondhatatlanul kéjesen borzolja fel ez idegeket. Most végigszáguld a lélekzetüket visszafojtók során két gentleman. Hah, ezek segítők! S ajkuk ajkra száll a nevezetes ige: *segédek... segédek*. Aztán megjelen egy harmadik gentleman és sug valamit egy negyedik és egy ötödik gentlemannek. És újra röpdös a sokat jelentő ige: *az ellenségek!* Kihívás történt, milyen fontos dolog! Kard lesz-e vagy pisztoly? No, ha kard, jaj X-nek, mert Y. lekasabolja. Persze sok függ attól, lesz-e bandázs, vagy

nem lesz. Aztán az se közömbös, megengedik-e a szurást: igen vagy nem? És suttogva megindul a jövendölés: ez kap ki, amaz kap ki, bandázs nélkül így lesz, szurással amugy lesz... De jó egy uj hir: még egy kihívás. *Még egy!* Milyen érdekes. És itt kétségtelenül: pisztoly. Mert ez komolyabb dolog. Ahol a dolog komoly, hiába, ott csak a pisztoly segít. De vajjon mekkora lesz a távolság? Hát az avansz? Hát a célzás idő? S vajjon a csütörtök lövésnek számít-e? Avagy lehet-e új kapszlit rátenni a pisztolyra? Elfojtott hangon, de kigyulladt orcákkal latolgatják mindent az emberek... És még ezzel sincs vége a szenzációnak. Mert van ám harmadik affér is. S a hírnök jö s pihegye szól: „Ebből nem lesz párbaj, mert a kihívott fél kijelentette, hogy nem ad elégtételt.” Az emberek sápadtan hallgatják a szörnyű hirt. Nem ad elégtételt! Esze ágában sincs elégtételt adni! És végig reszket a kéjes izgalom az egész gyülekezeten. Az egyik elképpd a hirtől, a másik kételkedik benne, a harmadik biztos forrásból hallotta. De valamenyien borzasztónak találják az esetet. Ami különben természetes is.

Bizony ilyen fontos dolgok foglalják le a zsufolt folyosó figyelmét. Az üres teremnek pedig feléje se néz senki; legfeljebb egy pár prózai lelkű fráter található benne, akit az embervadászat nemes sportja nem érdekel, — és az is bóbiskol egytől-egyig. Elfásult kedélyek, mit értenek ők az afférekhez? ... A zsufolt folyosó fityeg hány az üres teremnek. Jó izlésű ember ilyenkor nem teszi be oda a lábát. Törődjön az ördög az üléssel. Hiszen a költségvetést tárgyalják benne.

Csak a költségvetést.

T Á R C A.

A kis marquisné.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Ábrányi Emő.*

Nem tudom, hányan mulattak ma este ószintén a *Meilhac* és *Halévy* vígjátékán? Ami engem illet, én inkább deprimálva voltam, mert rám nézve a hülyeség sohasem mulatságos. Még akkor sem az, amikor szellemesség hírében álló francia urak csinálnak belőle vígjátékokot.

Az együgyűségig menő naivitás (fiatal hölgyeknél és naturburschoknál) lehet kedves és mulattató. A tapasztalatlanság, a rusztikus neveltség a maga isteni bambaságával és ügyetlenségével mosolyra ingerli a világlátót, művelt nézőt, aki tudja, hogy bizonyos helyzetekben mit diktál a kifogástalan modor, a helyes tapintat s aki érettségének, műveltségének a magaslattól annál jobban élvezi azt a komikumot, amit a tapasztalatlan észjárás, a naiv beszéd, a magaviselet fonáksága okoz. De mikor olyan emberek csinálják a hülyeségeket, akik nevelésüknél, társadalmi állásuknál, értelmiségük magasabb fokánál fogva arra vannak kvalifikálva, hogy okosabb dolgokat eselkedjenek; vagyis mikor a hülyeség kiáltó eljelentmondásban látszik lenni az illeték elméjével és tapasztalatosságával: akkor a hülyeségnek ez a válfaja nem mulattat többé, hanem diszisztál.

A ma bemutatott francia vígjáték három főszereplője a magasabb „tizezrek” elegáns világából való. Az egyik marquis, a másik vicomte, a harmadik marquisné. Mind a három Párisban él, a műveltség, a nagy intelligencia, a jó modor, a raffináltság finomodott izlés középpontjában.

Mind a három olyan körben mozog, ahol tapasztalásra és az élet szellemes, éles megfigyelésre bőven nyílik alkalom. Aki esztendőket tölt ebben a világban, annak az érzékei — még ha kezdetben tompák voltak is — annyira kiélesednek, annyira megfinomodnak, hogy az illető minden teoretikus buvárkodás nélkül kitűnő pszichológiára tesz szert. Tisztaban lát, helyesebben itél mindenben, ami praktikus, ami az élethez tartozik, mint mások; kifejlik benne lassacskán a kritikust, akit balga illúziók nem bántanak, akinek a dolgok, az emberek megítélésére biztos szemmértéke van; nemesak a helyes modort sajátítja el, hanem az élet művészetét is. Ha egyébben nem, legalább *savoir vivre* dolgában olyan sokra viszi, hogy ebben a pontban a legnagyobb tudósok, a leg-tartalmasabb emberek sem érhetik utól.

Már most lássuk, mit csinál ez a három arisztokrata *Meilhac* és *Halévy* darabjában, a *Kis marquisné*-ban?

Kezdjük először is az asszonyon, mert mindenütt az asszonyok az elsőség, akárhogy haragszik érte a szép-nem esküdt ellensége, Schopenhauer.

A kis marquisné, *De Kergazon* marquis felesége, nem érzi magát boldognak, mert a marquis ur tudós, még pedig specialista, aki az ötödik század trubadurjaival foglalkozik. Igazán ritkaság — még Párisban is, — hogy egy fiatal, gazdag mágnás nem lovak és kokottok, hanem könyvek miatt hanyagolja el a szép feleségét. Ugy látszik, Párisban erre mégis van példa. Nálunk Magyarországon csak a szegénynek születt, proletár-sorsra jutott mágnások adják magukat a tudományra, a könyvírás mesterségére.

Magam is élénken esodálkoztam és esodálkozásomban bosszuság vegyült, amikor *Csullag Teréz* a maga édes hangján így festette le a kis marquisné balsorsát:

— *S ez az ember gazdag! Marquis! Kergazon*

marquis! És a helyett, hogy úgy élne, ahogy főurhoz, előkelő emberhez illik: valóságos könyv-moly! És ennek az embernek olyan felesége van, mint én; és a helyett, hogy velem foglalkoznék, azzal tölti idejét, hogy könyvet ír az ötödik századbeli trubadurokról.

De a marquis urról később szólok. Előbb hadd végezzek a kis marquisnéval.

A kis marquisné tehát boldogtalan, ideges, elégedetlen és beleszeret a férj barátjába, Bois-gommeux Max vicomteba, aki félve udvarol neki.

Max vicomte egy távolos utcában lakást bérel, ahová meghívja Henriettet, a kis marquisné, hogy ott együtt lapozzák a *Liber Amorumot*, amíg a tudós férj az ötödik század trubadurjainak udvarol.

A kis marquisné becsületes asszony, tehát olmegy a randevura, de csak az ajtóig megy és onnan tüstént haza szalad.

Max vicomte dühös, hogy a kis marquisné nem akarja levonni a vele folytatott flirt végső következtetését. Henriettet a marquis ur lakásán akarja kapacitálni, de Henriette itt is ellenáll s erre a vicomte valamelyik falusi birtokára utazik.

Most valami furesza fordulat jön. A tudós férj válni akar a bájos feleségétől, hogy zavaratlanul élhessen a könyveinek és az ötödik század trubadurjainak. Ez a komoly, tudós ur azt mondja Henriettnek:

— Meg kell önnek vallanom, hogy önt a lehető legszemtelenebb hülyeségnek tartom.

Ez után a famózus vallomás után a komoly tudós maga is egy szerföltöt szemtelen indítványval áll elő. Azt ajánlja Henriettnek, utazzék el, jöjjön vissza hamarosan, kapja rajta flagrans házasságtörésen, azután indítsa meg ellene a válópört. — A komoly, tudós férj — majd gondoskodik alkalmas hölgyről, akivel a házasságtörést (esetleg színből, esetleg valósággal) végrehajtja. Es gondoskodik is. A vicomte egyik

A kereskedelmi vita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, március 9.

A tegnapi zárt ülés hangulata árad el a folyosón. Most itt vitatkoznak, dulakodnak, szenvedélyeskednek tovább az emberek és minthogy még az elnöki csöngettű is hiányzik, amelyik szükség esetén egy kis rendet csinálhatna: — a folyosó kevésbé hasonlít zárt üléshez, mint inkább a reichsrath valamely nyilvános és rendezéséhez. Mert ha nem is döngöttek padokat — padok ugyanis nincsenek a folyosón, — de a szenvedélyes és nem reprodukálni való kifejezéseket bőven vagdoszák egymás fejéhez.

Olykor átsuhan a szenvedélyes csoportok közt — Ugron Gábor.

— Csitt! — mondják ilyenkor az óvatosak.

— Semmi csitt! — mondják a szenvedélyesek és Ugron, ha akarja, saját fülével is hallhatja az erős kritikát. És hallhatja azt a reá nézve épületes vitát, hogy vajjon él-e még Ugron Gábor, vagy meg van-e halva. Mert a folyosón e körül forog a kérdés leginkább.

Hirtelen erősítést kap az a kis tábor, amelyik most is védi Ugront. Mert megkapják a hírt, hogy *Ugron Gábor Rakovszky István és Thaly Ferenc után provokáltatta a honvédelmi minisztert.*

— No hát így halt meg Ugron! — kiáltják ujjongva.

Egyébként a szenvedélyes hangulat megmarad a folyosón. A teremben végre normális a levegő s a t. Ház élénk figyelemmel hallgatja Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztert, aki a vita berekesztése után előveszi a jegyzetét és ami kérdést csak fölvetett a vita, nagyot és kicsit egyaránt, a legnagyobb előzékenységgel veszi sorra. Semmit sem hagy válasz nélkül s a legtöbbre megnyugtatóan tud felelni. De legmelegebb érdeklődéssel akkor hallgatja a Ház, mikor a miniszter a elismerés szokatlanul közvetlen hangján emlékezik meg a vasuti alkalmazottak működéséről és helyzetükről tervezett javításáról. Ez az elismerés és ez az ígéret az egész parlamentnek kedvére való volt.

A miniszter beszédének második része volt a fontosabb. Itt a kartellekről, az őrleési forgalomról és az iparfejlesztésről foglalta össze a kereskedelmi kormány nézeteit és szándékait. A miniszter általános helyeslés közben ismertette azokat a konkrét adatokat, amelyek éppen a magyarországi kartellek kedvező hatását igazolják

s ezeknek alapján kimondotta, hogy a kartellek káros kényszerítései iránti fogja ugyan, de általánosságban a kartellek ellen intézkedni nem szándékozik. Ugyancsak általános helyeslés kísérte a miniszter fejtegetéseit, mikor az őrleési forgalomról s ezzel kapcsolatban arról a kétségtelenül buzgó, de *egyoldalú* akcióról nyilatkozott, melyet egyesek a magyar mezőgazdaság érdekében kissé apodiktikusan indítottak. Az egyoldalúságból és az apodiktikus hangból ki kell ennek a mozgalomnak gyógyulnia, ha eredményesen akar működni. Leghosszabban és legtöbbször nyilatkozott — gúl a miniszter az iparfejlesztés problémáiról s itt megragadta az alkalmat, hogy hálás elismerését fejezze ki gróf Zichy Jenő iránt, akivel szemben az ország nincs elegendő hálával, pedig a miniszter nap-nap után látja, mennyit használt Zichy a maga agitációjával, példájával és utmutatásával a magyar iparnak és a magyar nemzetnek.

— Éljen Zichy! — hangzott minden táborból!

Hegedűs Sándor részletesen beszámolt még, hogy mit tett és mit szándékozik tenni a magyar ipar fejlesztése érdekében s az egész Ház zajos élénzése közben ajánlotta tárcája költségvetésének elfogadását.

A folyosó ezalatt szenzációk kergetőztek.

— Hallottad már? — kérdezték az érkezőket.

— Mi történt?

— Ugron provokálta Fejérváryt!

— Az nem újság.

— De Fejérváry megtagadta tőle az elégtelt!

A folyosón nem akart ennek a hírnök hinni. Pedig nemskora illetékes forrásból jött a megerősítés, sőt a szavakat is reprodukálták, amikkel a honvédelmi miniszter Ugron Gábor segédeinek kérdésére állítólag válaszolt.

A folyosón a miniszter szavai ebben a formában keringtek:

— *Nem volt szándékom Ugron Gábor megsejteni, mert nem sértek olyan embert, akinek elégtelt nem adok. Ez azonban nem gátol abban, hogy inkorrektnek ne mondjak valamit, amit inkorrektnek tartok.*

Más szenzációk nem engedték, hogy a folyosó sokáig medítájon az első fölött. Emlégettek a segédeket, akiknek révén *Bánffy Dezső* provokáltatta Ugront, majd azokat, akikkel *Ugron* provokáltatta Rohonczy Gedeont. (*Rohonczy* éppen akkor arról beszélt az üléselőteremben, hogy a hadügyi kormányt figyelmeztetni kellene a sérelemre, melyet a kereskedelem azáltal szenvedett, hogy

Ugron Gábor szerződésében nem kötötték ki a saját termései zabjának szállítását). A folyosó másik sarkában azt mesélték, hogy a tegnapi zsurnaliszta-párbaj dolgában az egyik fél segédei *bünyfnyítő följelentést* akarnak tenni, mert a viaskodásnál állítólag szabálytalanságok fordultak volna elő.

Szóval: annyi a théma a folyosón, hogy az igazi napirend — pláne a miniszter beszéde után — már alig érdekel valakit.

A képviselőház ülése március 9-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedűs Sándor, báró Fejérváry Géza, Flósz Sándor, Osek Ervin.

Elnök megnyitja az ülést.

Napirenden van a kereskedelmi minisztérium költségvetésének tárgyalása.

(A kereskedelmi miniszter beszéde.)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk! Legelőször is hálámot fejezem ki azon vitáért, mely e költségvetés fölött a Házban lezajlott.

Elő sorban a csatornaügyre térek vissza, még pedig azért, mert a vita igénytelen nézetem szerint, tekintetben a legelőzetesebb, a legtanulságosabb volt. Elfogadom, úgy amint a feladatot magyarázták és elém szabták, de azzal a rektifikációval és azzal a kéréssel tartozom, hogy *Bessenyei*, mint *Kovács Pál* t. képviselő uraknak, hogy részletekbe ebben a kérdésben, mondjuk, magára az egyik, vagy a másik csatorna irányára nézve, nem bocsátkozom, kötelezettséget nem vállalhatok. A magánvállalkozók által, amint fölemlítve volt, benyújtott tervekkel szemben itt állást nem foglalhatok, sőt éppen ezekkel szemben eljárásom az, hogy annak a hosszú toldozásnak-foltozásnak, amit ilyen magántervekkel szemben okvetlenül kötelesek az állam szakközvegy elvégezni, véget vessék, mert az állami közvegy által akarom ezeket a terveket elkészíttetni, és ez már folyamatban is van, és pedig nemcsak a dunai és tiszai csatornára nézve, de egyáltalán a vukovár-samáci csatornára nézve is, amelynek fontosságát és jelentőségét, azt hiszem, mindenki méltányolni fogja. (Általános helyeslés.)

A másik kérdés, amelyre előzetesen foglalkoznom kell, a vámyög. E tekintetben, azt hiszem, a miniszter álláspontját leghelyesebben érintette *Láng Lajos* t. képviselőúrsam igen szép beszédében. Ő maga, mint független képviselő, előre fölment engem attól, hogy ebben az ügyben tisztes programot adjak, mert a dolog természetében van, hogy egy ilyen bonyolult, annyi tranzakciót igénylő, annyi tényező közreműködésétől függő kérdésben az egyik miniszter ez alkalommal, a dolgok jelen stádiumában tisztesen még nem is nyilatkozhatik. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ha tehát *Polónyi Géza* tisztelt képviselőúrsam azt kívánja, hogy programot fejtsék ki már most, hogy az ország közvéleményét ebben a tekintetben tájékoztassam, bátor vagyok neki kijelenteni, hogy ha ő az alatt azt érti,

régi kedvesét rendeli magához, de mert a kis-asszony akkor éppen el van foglalva, megelégszik a kisasszony *szobaleányával*.

A vicomteba szerelmes kis marquisné hálásan fogadja Kergazon marquis *nagylelkű* ajánlatát. Rögtön vasutra ül és falura utazik a vicomtehoz, mert most már szabadon szeretheti ideálját.

Az ideál, aki éppen két tenyerestálpas *szolgálatlan* csokoládézik intim falusi otthonában, szerfölt megijed, amikor a szép asszony örök szerelmet kínál neki és azzal a kijelentéssel boldogítja, hogy ezentul örökké nála marad.

Max vicomte fanyar pófát vág és hidegen megegykálja, hogy jobb lesz ha visszatér az urához, mert a világ előítéletes, mert a világ rossz nyelvű, mert a világ így-ugy... Szóval a kis marquisné látja, hogy a vicomte ur csak pástor-órát és nem örök szerelmet kíván az asszonyoktól. Kiábrándulása nyomban bekövetkezik. *Nyomorult!* kiáltja nemes haraggal. Pakkol, vasutra ül és visszatér a férjéhez, amit most már a világ legkedvesebb, legméltóbb, legkivánatosabb emberének tart. Tudja, hogy mit ér, mert *összehasonlította* azzal a másikkal.

Max vicomte késő bánattal utána rohan a kis marquisnének, szerelmével ostromolja, de a kis marquisné gnykacajjal válaszol. Ezentul hű asszony marad a tudós férj oldalán, akit rábir, hogy hagyjon föl a válás gondolatával. A gazdag mágnás beleegyezik, azzal a föltétellel, hogy a kis marquisné ezentul érdeklődni fog az ötödik század trubadurjai iránt. Egyéb kívánsága nincs. Es Boisgommeux vicomteot mindjárt ott tartja ebédre és fölkeri a vicomteot, lenne szives

mulattatni az asszonykát, amíg ő nemesebb dolgokra (az ötödik század trubadurjaira) pazarolja férfi-erejét. Nesze neked *összehasonlítás!*

Egy párisi asszonnyal van tehát dolgunk, aki eklogát, idillt, örök idealizmust keres egy olyan gavallérnál (párisi gavallérnál), aki a Saint Honoré-utcában lakást bérel, hogy ott a kis marquisné *randevukon* fogadhassa. Ezek a randevukon természetesen nem a Szent Agoston vallomását olvassák a szerelmesek egymástól tisztes distanciában. Erről a kis marquisnének is sejtlenie lehet, mert mikor a Saint Honoré-utca-ba ellátogat, nem lépi át a veszedelmes küszöböt, hanem visszafordul. A becsületes, kissé megszédült asszonyok bájos inkonzekvenciája ez. Megbocsátjuk neki. De azon már fennakadunk, hogy a kis marquisné ettől a gavallértól, aki ugyancsak kimutatta, hogy a szerelemről milyen felfogása van, ideális, tiszta szeretmet követel és azzal a céllal telepszik le nála, hogy az új házasság létrejöttéig himezzon és harisnyát kössön a szeretői kastyúban. Ez a naivitás tulságos egy párisi asszonnyal, aki a legfelsőbb körökben él és ott akaratlanul is magába szívja azt a könnyűséget és előkelő frivolitást, a nyárs-polgár-morálnak azt a megvetését, amivel a gazdag és kiváltságos lények tulszik magukat a kötelező szabályokon. Semmi sem áll messzebb ettől a világtól, mint az idill és a szerelem ideális felfogása. A kis marquisné nem szoktak kiábrándulni a szeretőikből, mert ők nem is ábrándoznak soha. A mi kis marquisnének mégis kiábrándul és olyanforma csalódást érez, mint egy rajongó polgárleány, akitől Faust lovag az utolsó pillanatban — hozományt követel. Ez a kiábrándulás határozottan nem természetes és az

intelligenciának olyan csekély fokára vall, hogy elszomorodunk belé.

Hát az vajjon mulatságos-e, hogy a kis marquisné ez után a csalódás után visszatér a tudós férjhez és ezt a borzasztóan korlátozott urat az *összehasonlítás* révén tökéletes férfúnak jelenti ki? Nem, ez sem mulatságos; sőt fokozza levertségünket, mert a kis marquisné fogytákos értelmét még szomorabb világításban tuntedi föl. Más asszony, aki már egyszer elkezdte az *összehasonlítás*, tovább ment volna ezen a pályán és nem tért volna tüstént vissza ahhoz az emberhez, aki maga az abszolút ügyfogyottság s akinek a bosszantó érzéketlenségét semmiféle összehasonlítás nem teszi élvezhetővé.

Kergazon marquisról már megjegyeztem, hogy tudomány-szomja — gazdag mágnás létére — a legtrikább jelenségek közé sorolható. Ilyen tudós marquis még Franciaországban is csodaszámba megy. De hogy egy gazdag mágnás, akárhogy becsülje is az ötödik századbeli trubadurokat, olyan impertinens butasággal bánják a feleségével, aki szép, fiatal és eleven asszony, mint ez a Kergazon marquis — ez már a csodálatosnál is csodálatosabb.

S mit mondjak ahhoz a komédiához, amit ez a komoly tudós rendez a *szobaleánnyal*, hogy a házasságtörés konstatálását lehetővé tegye? Vagy komoly tudós valaki, vagy jókedvű clown, pajkos farsangi bohóc. Ha komoly tudós, akkor nem rendez ilyen komédiát, hogy a feleségét — minden ok nélkül — elválassza magától. Ha jókedvű clown, akkor nem arrogálja magának, hogy komolyabban veszi a tudományt, mint a világ valamennyi Akadémiája és csak a könyveibe szerelmes.

„VASUT“

Ausztria-Magyarország legelterjedtebb szaklapjának mai száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. Felelős szerkesztő és laplapadonos **Kéleti Lajos** m. a. v. igazgatói hivatalnok. — Előfizetési ár negyedévre 2 frt. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 51.

hogy kijelentsem, miszerint az ország összes közigazgatási ténvezőinek harmonikus védelmébe, nemzetközi kereskedelmének biztosításáról és fejlesztéséről, a vámtárgyalások alkalmával kell gondoskodni, akkor azt hiszem, nagy általánosságban és bizonyára öt ki nem elégitó módon nyilatkozhat. De ha tovább kellene menni, ő maga azt fogja mondani, hogy ez frázis, de ezt valósítani hogyan fogja? És akkor egyszerűen a vámrendszer és a vámtételek bonyodalma kellene hoesátkozni, mert az ott nyert kifejezés. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Most pedig ön kezében vagyunk ezeknek a dolgoknak, hogy én azt hiszem, hogy ő maga is azt fogja mondani, hogy e tekintetben én sem garanciát, sem tiszta világot programot nem adhatok. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) mert ez nem szavakban, hanem csak vámtételekben fejezhető ki. Azonban egyet meg tettem és ez az, hogy előre odaadtam az ország illetékes szakszerveinek kezébe a kritikai szempontokat. Attérek most már egyes részletekre, hogy aztán siessek ahhoz a három főtémához, amely ezt a vitát dominálta. (Halljuk! Halljuk!) Várossy Gyula t. képviselő ur a szélely vasutakat hozta fel. Igenis, ez a dolog törvénybe is van ígátva, meg is van mondva a fedezeti módja, a traszrozásit teljesen befejeztetem, elkészültem mindennel, amit elő kellett készíteni és abban a percben, amelyben a pénzügyminiszter ur abba a helyzetbe hoz, hogy a fedezet tekintetében rendelkezhetem, hozzá kell fogunk e vasut kiépítéséhez, mert ennek nagy a jelentősége nemcsak azon vidék szempontjából, nemcsak a közmunkákra gyakorolt hasznos befolyása szempontjából, hanem egyúttal országos forgalmi tekintetben is igen nagy jelentőségű. (Helyeslés.) *Rákay László* képviselő ur említette az utazási ügynökök visszaéléseit. Magam is, mondhatom, számos adattal rendelkezem. Hogy annál a gépüzletnél, amelyet felhozott, ki volt a hibás és ki volt a káros, azzal tüztesen nem foglalkozhatom; hanem mondhatom, hogy minthogy a törvényhozásban az objektív eljárást kívánom folytatni, három olyan törvényjavaslat készül, amelyben az ügynökök tekintetében igen szigorú szabályok fognak előfordulni. (Általános élénk helyeslés.) A tanácsok előadásai idejére vonatkozólag roppant sok kontroverzia merült fel az utóbbi időben. Én hajlom ahhoz a nézethez, amely Major Ferenc képviselőtársamé, sőt 25 vagy 30 tanácsokolában már a delutáni előadásai is be vannak hozva. A *szociálpolitikai* reform nagy horderejű kérdését már többen fejtegették itt és e tekintetben azt a figyelmeztetést vagyok bátor ismételni, hogy igenis ismerem e kérdéseket, fontosságukat elismerem, azonban mindaddig, amíg az az első szociálpolitikai reform, amelyet már behoztak, tudniillik a betegségyelőpénzár, teljesen szilárd alapokon nem nyugszik, míg a balesetek tekintetében minden irányban pontos adatok felett nem rendelkezünk, addig én tovább menni ezen a téren nem szándékozom. A *vasárnapi munkaszünet*nek barátja vagyok; annak továbbfejlesztésén dolgozom. (Helyeslés jobbfelől.) De vannak szolgálati ágak, például a postánál és a vasutnál, amelyeknél ez bizonyos tekintetben egyúttal a személyzeti létszám, a forgalom és pénzkérdése is. Fokozatosan itt is lehet előrehaladni. *Lázár György* tisztelt képviselő urnak tisztelettel jelentem, hogy a szegedi pályaházra vonatkozó egy millió koronai költségű 300.000 korona már ebbe a költségvetésbe föl van véve. Behatóbb vitát igényelnek azon kérdések, amelyeket a vasutára vonatkozólag *Heltai Ferenc* t. képviselő ur fölvetett. A mi a

pályaházak kérdését illeti, erre nem terjeszkedem ki. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Bátor voltam már álláspontomat kifejezni; azt hiszem, hogy azon most sem kell változtatnom. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Azonban a vasuti személyzet kérdése egy forgalmpolitikai, mint humanisztikus tekintetben oly nagy fontosságu, hogy ezt egy-két adattal meg kell világítanom. (Halljuk! Halljuk!) Az intencióban, amely t. képviselőtársamat abban vezérelte, midőn ezeknek elégtelen dotalióját és nehéz előléptetési viszonyait felhozta, teljesen egyetértek. E tekintetben nem a szándék, de tisztán az erő, a pénzügyi szempont az, a mi nekem korlátokat szab.

Rohozay Gedeon t. képviselőtársam, akinek igazán nagy érdemei vannak gyümölcsösportunk tekintetében és aki igazán dicséretelmőt agitatórius szívós működést fejt ki ezen a téren, hálával kell elismernem, hogy nekem sem nagy sohasem békét és mindenféle kísérleteket követel tőlem. Kérem tőle, állítsa ki nekem azt a bizonyítványt, hogy még soha sem kívánt e tekintetben tőlem valamit, hogy én azt azonnal közvetlenül, nem akta szerint, rendelkezésére ne bocsátottam volna.

Rohozay Gedeon: Ezt elismerem!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Azon fontos ügynél fogva, amelyet most pendített meg, és amelyet képviseli, t. i. a Németországba való kivitel a Kassa-Oderbergi vonalon, gondoskodásom tárgyá. *Gróf Benyovszky Sándor* tisztelt képviselő ur szives volt némely visszaélésre figyelmeztetni, például a honi címerrel és a címmel való visszaélésekre. Biztosított a tisztelt képviselőtársamat, hogy ez nem került el figyelmemet és miután most törvényjavaslatom dolgozom a tisztességtelen versenyről, azon fogok lenni, hogy erről is gondoskodás történjék. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Attérek most a három főkérdésre. A kartellek kérdésében úgy *Komjáthy Béla*, mint *Polónyi Géza*, valamint *gróf Serényi Béla* t. képviselőtársaim tüztesen foglalkoztak. Ez egy oly újabb nemzetgazdasági alakulás, amelyvel egyfelől még a tudomány sincsen egészen tisztában, másfelől maguk az érdekelt felek is oly folytonos átalakuláson mennek át, hogy azt lehet mondani, hogy az még most a küzdelem stádiumában van.

A törvényhozás Európaszerte és Amerikában és hogy különösen az amerikai judikatúra ezekben a kérdésekben nem lát tisztán. Megállapodott nézetek, határozott irányok ezidőig még nincsenek. De ez nem menti fel a gyakorlatban élő minisztert attól, hogy szemét nyitva ne tartsa és a visszaélések tekintetében ellenőrzést ne gyakoroljon. Azt azonban kijelenthetem az ügy jelenlegi stádiumában, hogy valamire való biztosan effektualható sikeres törvény alkotására most még képesek az anyagot nem látom. A tapasztalatokat tovább kell gyűjteni, hacsak oly családoknak nem akarjuk magunkat kiadni, mint Amerikában a trustokkal, amelyek más természetűek ugyan és ne méltóztassanak a kartelllel ezekkel összehasonlítani. Egyébként tudjuk jól, hogy némely javaslat miképpen fojtatott meg csirájában más országokban és akkor rá fogunk jönni, hogy most még e tekintetben törvényhozási utón el nem indulhatunk. Mit kell tehát tenni? Gyűjteni kell az anyagot és észlelni a kartellek azon formációit és azon hatásait, amelyek nálunk jelentkeznek és megfigyelni, hogy mily eredményekre vezetnek azok.

Nem tagadom, oly nehéz viszonyok vannak, hogy most még e téren eredményre nem jutottam. Remélem, hogy eredményre fogok jutni, addig azon-

ban legalább mindenféle tőlem kitelhető megrendeléseket szereztem. Méltóztatnak tudni, hogy a bécsi vicolapok már üveges tőnek és lepingáltak. (Derűlttség.) Mindenféle uton odahatok — e tekintetben hálás elismeréseket kapok az egyes gyárosoktól — hogy legelőbb e nehéz időkön keresztüldjandak menni, míg a reorganizáció és az erőhöz jutás bekövetkezik. De nem szabad, hogy ő maguk bizalmukat elvesztésük, vagy hogy vesztel híreket terjesztik. (Helyeslés.) Epp így vagyok a papírpaparral. Az a veszély fenyegette a papírgyárosokat, hogy az csztrákok egy kartellbe, mondjuk: egy kézbe egyesítsék őket. Én egyszerűen kijelentetem a magyar gyárosoknak, hogy semmiféle megrendelést nem fognak kapni, míhelyt ily szövetezésbe belépnek. (Élénk helyeslés.)

Engedje meg tisztelt Ház, hogy most már át-terjék a gabona-illetéleg a liszttermelésre és a kivitel helyzetére. (Halljuk! Halljuk!)

Méltóztatnak tudni, hogy nagyraértett, igen kifejlett malomiparunk az utóbbi években hanyatlott. Még pedg igen érdekes jelenség az, hogy a fővárosi malmok visszafelé mentek, azonban a vidéki malmok igen szépen fejlődnek; ugyannyira, hogy 1880. óta — tehát visszamentem csaknem husz évvel — azon befektetésnek, amely a malomiparba ment, 85 százaléka vidéki malmokba ment és csak 15 százaléka ment budapesti malmokba. Ebből is méltóztatni látni, hogy a fejlődés aránya a fővárosi és vidéki malmokban egész más. Mi következik ebből a kormányra nevez? Miután a nemzetközi forgalomban jelentőségre emelkedett budapesti malmok elhanyagolni nem szabad, nem volt szabad a vidéki malmok érdekei előtt sem szemet hunyni; s miután ezek közt nemcsak a helyi szükséglet kielégítésére, de egyúttal exportra dolgozó malmok is fejlődtek, én az őrlési forgalom beszüntetésére szükséges refakcionális tarifaintézkedéseket úgy h-ztam meg, hogy e tekintetben az a különbség, amely eddig a szállításra nézve a budapesti és vidéki malmok közt volt, meg fog szűnni. (Helyeslés jobbról.) Egyenlő lábra állítottam őket, hogy teljes exportképességét mindegyik a maga erejével fejtsse ki. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azonban t. Ház, nem lehet tagadni, hogy mind-ezen fejlődés, amely a vidékre nézve nagyon örvendetes, megfosztja a budapesti malmokat azon jelentőségűtől, hogy a nemzetközi forgalomban, mint a magyar buza vevői és a magyar liszt kivivői, elsőrangú tényezőkként szerepeljenek. Mert a magyar mezőgazdaságra nézve az nem mindyog, hogy átlag 7 millió métermázsa búzának biztos vevője van-e, vagy nincs. (Ugy van!) Egész árkerpözésünkre, egész mezőgazdaságunkra nézve az rendkívüli kihatású tényező. Nézetem szerint tehát a budapesti malmokkal szemben azt a politikát kell követni, hogy nem kell olyan dolgot tenni, amely exportképességüket rontja, de nem kell őket olyan kiváltságokban vagy protekciónban sem részesíteni, amely akár a belpiacnak, akár a mezőgazdaságnak rovására menne. (Tetszés és helyeslés.)

Igen kérdésként morült föl annak idején az őrlési forgalom megszüntetése vagy meg nem szüntetése. T. Ház! En, mint e kabinetnek tagja, az őrlési forgalom megszüntetése által teremtett helyzetet bona fide egész erővel elfogadom, ugy, amint van. (Helyeslés.) De nekem szabad egyéni véleményemnek lenni a következményeket illetőleg és ezekre nézve kötelességem kifejezni aggodalmait.

Nem lehet tagadni, amint *Láng Lajos* t. képviselőtársam mondotta, hogy az amerikai malmoktól tökéletessége és versenyképessége különbözött a londoni piacon, de más piacokon is, még Németországban is. Ez eddig nem volt kiegészítő része a helyzetnek; pedg befolyást gyakorolt erre, mert lisztünk versenyképességét, még ha őnmagában nem romlott volna is — pedg romlott, mindjárt kifejttem ezt is, — de magában véve az ellensúly által már rontotta. Az az igazságtalan hájsza, amely a hungarian flour ellen megindult volt Londonban, méltóztassék elhinni, részben üzleti dolog volt; de volt abban valami érdemleges, megzivilendő dolog is, amelyet mindjárt előadandó leszek. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt ezt tenném, föl akarom említeni még a többi tényezőket is, amelyek változtak. Változott a forgalomnak egész rendszere. Azok az eddigi tökéletesen elzárt és a nemzetközi piacon meg nem jelenő államok, amelyekkel szemben a 60-as és 70-es években nem kellett küzdeni, most megjelentek; tehát ezt sem kell tekinteten kívül hagyni. Ezek a nemzetközi változások.

De most vizsgáljuk a belföldi, a hazai változásokat. A londoni hájsza alkalmából nyílt fel szemem egy kérdésben — azonnal fel is hívtam t. kollegámat, a földmívelésügyi miniszternek figyelmét reá — ér ez a magyar buza siker-tartalmanak hanyatlása. (Zaj, Halljuk! Halljuk!) Ez roppant horderejű dolog. Ha a vizsgálatok ugy adják elő, hogy 1891-ben a a tiszai búzának siker-tartalma 38½ volt és ez 1899-ben leessik 33¼-re, hogy a pestvidéki 37-ről leessik 31-re, a bacskaai 40-ről 35-re hanyatlott, viszont fordítva a romániai 27½-ről felemelkedik 36-ra; ez olyan jelenség, amely elől szemet nem hunyhatunk. Előre mondom, hogy én ezt az adatot, így amint van, egyoldalú kézből kapva, vaktában teljes mértékben el nem fogadom. (Helyeslés.) Óvatos vagyok, de felhívtam a földmívelésügyi miniszter ur figyelmét erre, hogy tegye ezt vizsgálat tárgyává. Mert nem magunk alunk ebben a szomorú tapasztalásban. Franciaországban ugyanez az eset. Ott már kuttattak az okát és rájöttek, hogy a trágyázásban és a kultúra több hiányában van a baj. Hát ha erre arra rájöttek Franciaországban is, ne tulajdonítsák ez adatot valami őrdögi machinációnak, mert előállhatott ez nálunk is. Erre vigyáznunk kell. Ezután jön az idegen buza, melyet piacra hoznak. Ezzel kapcsolatosan egy igen érdekes kérdést kellett felvetnem, a szokványi kérdést. (Halljuk! Halljuk!) Először is a szokványi jelentőségéről egy-két szót.

A harmadik értelmetlen alak *Boisgommeneux* vicomte, aki a hozzá siető kis marquisnéét bámulatos ügytelenséggel riasztja el magától. Egy Párisban nevelődött vicomtenak van annyi savoir vivre-je, hogy a megkaparított zsákmányt nem boesátja ki a kezéből. Más ember, aki nem vicomte, csak közönséges halandó, ilyenkor ügyes taktikával él és megizleli az édes gyümölcsöt, a mire félesztendeig sovárgott s ami váratlanul az ölébe esett. Az étvágyának, a szomjúságnak ez a természetes logikája. S aki olyan kéjvágyó, merész és cinikus gavallérnak van festve, mint a vicomte, az először mohón falatoz a gyönyör terített asztalánál és csak később gondolt arra, a jóllakás után, hogy esetleg tudjon azon, amivel betett. De hogy valaki vicomte legyen, gavallér legyen, kéjvágyó legyen, cinikus legyen és a döntő pillanatban mégis úgy viselje magát, mint egy őszinte és megzavarodott Naturbursch, aki gorombaságokat vág a szeretője fejéhez: ez mulatságnak nem mulatságos, de boldonságnak elég bolond.

Ennyi lényeges fogyatkozásért nem ad kárpótlást a két hires francia szerző ügyes dialogia és a formás, kiténő technikára való szerkesztet. A darab egy-két jelenetét nevetett a közönség és egy-két egészséges mellékalaknak szintén volt hatása. A két közönséges szolgáló-leány (Martine és Georgette) mulatságosan kapott össze a vicomteon, aki falusi magányában cselédeket boldogít szerelmével és jól mókázott a süket lovag is, noha *Beaumarcais* óta ezek a nagyot halló lovagok egy kissé már elavultak. Az avultság különben az egész vígjátékon észrevehető. Lát-szik, hogy a darab *Meilhac* és *Halévy* régi repertoárjából került most a nemzeti színpadra.

Tán *Csillag* Teréznek akartak hálás szerepét adni, akinek a bájos művészetét évek óta csodálatos rövidlátással hanyagolták el? *Csillag* Teréz is tett mindent, amit tehetett, nagy vervevel játszott és a kis marquisné sovány konturjait kitáhlatta meleg kedélyének érdekes egyéniségé-

nek egész varázsával, de a legnagyobb művésznő sem tehet szenzációssá egy verszegény darabot, melyből a nagy hatás elemei teljesen hiányoznak. Partnerei közül *Nádayt* és *Dezőt* emeljük ki dicsérettel. *Náday* a tudós marquis, *Dező* a vicomte-ot játszotta és élénkségüknek köszönhető, hogy nem fejlődött ki pompe-funébre-hangulat a nézőtérben. A kisebb szereplők sorából *Nagy* Ibolya tűntette ki magát a szobaleány jóízű, rusztikus alakjában.

Adorján Sándor fordítása kiténő magyar szöveget adott a színészeknek, akik könnyedén peregettek a gördülékeny mondatokat.

A kis marquisnéet *Banville Gringoirja* előzte meg új szereposztással. *Gringoireban Ivánfit*, XI-ik Lajos szerepében *Gyenes*t láttuk. Ez a *Gringoire* egy kedves, naiv bohém, akinek a rongyai közül isteni kedély csillog elő és aki koplalásai közepette ugy énekel, mint egy éhes csalogány. *Ivánfi* erős, lendületes színész, de ereje ott van helyén, ahol adáz indulatokat fest, ahol pátosza sötéten, komoran szárnyal, ahol alattomos cselszövőt, vagy vérengző zsarnokot játszik. A szerény, kedves, melegsziívű, naiv poéta művészi egyéniségétől nagyon távol áll. *Mihályfi* Károly éppen azzal hatott, éppen azzal markolt a közönség szívébe ebben a szerepben, ami *Ivánfi*ból hiányzik: meleg közvetlenségével, kedves hangjával, költői lelkesedésével és természetes szeretetreméltóságával.

Gyenes sem tudta feledtetni *Ujházit*, akinek a XI-ik Lajosra a vaskezü, zsarnok királyt és a pajkos gall szelleműtől áthatott bonhommeot nagy művészettel olvasztotta össze. *Gyenes* egyszerűbb játékában ez a vegyülék nem emelkedett ki.

Az új szereposztások mostanában napirenden vannak a nemzeti színpadon, de az új szereplők a legtöbb esetben nem mulják fölül, néha megsem közelítik a régieket.

(Halljuk! Halljuk!) A kérdés az, akarjuk-e, hogy gabonakereskedelmünk ne süllyedjen a helyi forgalom jelentőségére, hanem továbbra is a nemzetközi jelentőséget tartsa meg, igen, vagy nem? (Halljuk! Halljuk!) Mert vannak nemzetgazdák és nálunk különösen sokan vannak, akik szeretik a házi berendezést: legyen meg a ház körül minden, ne törődjünk a külvilággal semmit. De ez nemcsak kizár bennünket a nagy nemzetközi forgalomból, hanem megfoszt bennünket az októli és erkölti is, melyek általában egy államnak a tevérvégzésére lényegesek kellének. (Ugy van! Ugy van!) Ha tehát nem rendezkednünk be egyszerű módon, hanem a nemzetközi versenyben el kell foglaljunk helyünket, mint tényezőkné: akkor legtermészetesebb nemzetközi tényezőinket kultiválnunk s a legmagasabb fokra emelnünk kell. (Általános helyeslés!) Mi a főterményünk! A buza, a gabona. Természetes tehát, hogy ennek nemcsak földolgozását, hanem a kereskedelmét is potencirozni, a legmagasabb fokra kell tartani; ezt követeli nemcsak nemzetközi állásunk, hanem nemzeti érdekünk is. Hogy a nemzetközi kereskedelemben Amerika milyen tőkélyre vitte a tiprozást által, azt nem kell fejtgetnem a t. Ház előtt. Ott nem kérjük, mitől buza? Három osztályba van bocsátva: I. II. és III. osztály. Ugy mennek a küldemények száz vaggon száma. Nálunk a szokvány egy objektív alap és azt mondják 76 kiló, 4 szazalek keverék és száraz. Ez a kvalifikáció. Már most az a kérdés: követelhetjük-e, hogy az megváltoztassák? Megjegyzem, hogy a 76 kiló tisztán speciális magyar szempontból van megállapítva, különben beszélünk 75-ről, 75½-ről (Helyeslés). Tehát már ez magában is bizonyos garanciát nyújt a termelőkné.

A malomok tekintetében az egyenlő elbánást életbe léptettem, a vámtarifát illetőleg az árkepződést figyelemmel kísérem; a nemzetközi és a belső tényezőket e tekintetben szemmel tartom; az árjegyzés kérdését, a szokványkérdést tanulmányozom folytonosan, de jelenleg mondatom, jó lélekkel azon változtatást abszolút nem indítványozok. A nemzetközi forgalom szempontjából pedig kivánatosnak tartom azt, hogy az az ellentét, amely itt-ott mutatkozik a mezőgazdaság és a gabonakereskedelemben között, a visszaélések megszüntetése mellett, amelyekre vonatkozólag törvényjavaslat készítéséről kollegámmal, az igazságügyminiszter ural együtt már gondoskodunk, elenyészessék.

Kifogást hallottam a bejelentett és már részben épülő és két év alatt üzembe helyezendő 24 gyárra vonatkozólag. T. képviselőtársunk, gróf Serényi, a kinek igazán nagyon hálás vagyok, hogy a dolgokkal oly tüzetesen foglalkozik, azt mondta, hogy 10-20 ezer forintos gyárakat könnyen lehet csinálni, főleg ha a részvénytársulatok mindjárt spekuláció tárgyává is tessék. Tökéletesen osztozom nézetében, kis gyárakkal és spekuláns részvénytársaságokkal, ezen a téren csak veszedelmet csinálhatunk, csak romokat fogunk teremteni, semmi egyebet. Ezt én nem akarom.

Azt kívánta Ugron Gábor, hogy utazókat indítsunk el, ami meg is történt. Ez idő szerint négy a Balkánon, kettő Kis-Ázsiában, kettő Oroszországban van, és a korábban kiküldöttek közül négy már kereskedelmi cégeknek nyer alkalmazást, négyet pedig mi használunk fel részben a muzeumnál, részben pedig információk céljából. Azt mondja gróf Zichy Jenő, aki iránt a nemzet elég hálaival nem viseltet-hek. (Általános élénk helyeslés és lelkes éljenzés.) megjegyzem, hogy én politikai ellenfele voltam, nemely dolgaival egyet nem értem, de most, amidőn mint miniszter napról-napra végzem ezt a dolgot, most keit fel bennem a hála, és kötelességet mulasztanék, ha ki nem fejezném, mennyit használt az orszagnak agitációja által, fő példája és utasítása által. (Zajos éljenzés.) Zichy Jenő kívánta, hogy az échantillon intézményét valósítsuk meg. Ez, kérem: megvan. A főhába mindenben az, hogy közönys társadalommal van dolgunk. (Ugy van! Ugy van! a jobboldal.)

Gróf Zichy Jenő: Ez a főhába!

Hegedűs Sándor: Tájékoztatlans és meglehetősen diszkrét iparos és kereskedelmi osztályunk van, amely csak most kezdi észrevenni, hogy nem akkor a nagy kereskedő, ha neve magyar, hanem, hogy ha a magyar cikkeknek a kivitelét és fogyasztását biztosítja. Ezt a lelket és a bizalmat kell fölkelteni a magyar iparosban és kereskedőben, valamint a magyar társadalomban.

En jól tudom és e tekintetben semmi illúzióm nincsen, hogy bizonyos mértékben hangulat és sze-szély dolga ez, amely hullámozni fog. Hol magasabbra esnapnak a hullámok, hol meg visszahúzód-nak. De sziklazilárdan és következetesen előhaladni kell annak: aki ezen a helyen van, annak nem szabad lankadnia: folyton dolgozania kell, lelkesítőleg, buzditólag, bizalmat öntve és bizalmat hirdetve. Ajanlom a költségvetésem elfogadását. (Általános élénk éljenzés és helyeslés. A minisztert számosan üdvözik.)

(A vita folytatása.)

Rohonczy Gedeon: A kereskedelmi miniszter kijelentését örömdetes tudomásul veszi. A hadi kormányzatot a delegáció felkérte, hogy a kereskedő elkerülésével egyenesen a kiszagadtól vásároljon, de azt, hogy olyan szerződéseket kössön, minő Ugron Gáboré, mely mostanában ismeretessé vált, hogy t. i. a gazdát szerződésben kötelezi egy bizonyos mennyiségű termelésére, azt a kereskedő serelem konkurrencianak tekintik. Az örségi forgalom, összehasonlítva a külfölddel, bizony nem jelentékeny. Ha bezonyul, hogy a szerb buza szokványban szállítva okozza a buzaárak süllyedését, csak akkor foglaljon állást a miniszter, szemben a tözsdetanácsal. Amerika megteheti azt, hogy a földi buzákat kizárja a tözsdéből, de a mi piacunk inter-

nacionális. Igaz az is, hogy a mi buzáink degenerálódtak.

Az idei párisi világiállítás tételénél:

Pichler Gyvőz: Az utolsó párisi világiállításon Magyarország hivatalosan nem vett részt, ami visszatekintést kellett akkor; annál nagyobb örömet okoz, hogy az idén részt vesz és arra a kormány nagy gondot fordít. A költségveit elfogadják.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Gondoskodott, hogy tanulmányi céljából minél többen vegyenek részt a kiállításon és hogy a kiállításához külön üzleti fogynökségünket szerveztessék.

Thaly Kálmán: A huszár-kiállításból miért hagyták ki az 1848/49-iki szabadságharc honvédseregét? Kéri a minisztert, hogy a kiállítás katalógusa idejében való megjelenéséről gondoskodják és hogy azt lehetőleg ingyen osztogassák. A katalógus-ból francia és magyar nyelven megismerhető legyen hazánk közjogi és hadászati története.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter megnyugtatta a Házat, hogy ugyanez elvek szerint jár el.

Az iparoktatás tételénél felszólal

Major Ferenc: Sürgőti az ipartörvény revízióját és abban kimondását annak, hogy iparosinasoknak csak olyan fiukat fogadjassanak föl, kik 6 elemi osztályt jó sikerrel végeztek és kimondását annak, hogy a felszabadítást is ahhoz a feltételhez kötik, hogy a szakiskola tananyagát jó sikerrel elsajátította. A kereskedelmi iskolákról hasonlóan nyilatkozik. A betegségit pénzárakkal kapcsolatban kéri minél előbb szervezni a munkás-nyugdíjpénztárat. (Helyeslés.)

Gróf Zichy Jenő: Az alsófoku ipariskolában szaktudományt nyújtani sem akarni — abszurdum. A mult viszonyaihoz képest határozottan javulni látja az iskolák helyzetét.

Major Ferenc: Félreértett szavai magyarázatul megismélti, hogy 6 éppén azt kívánja, hogy iparosinasnak csak olyan fiút vehessenek fel, aki az elemi iskolát elvégezte és akkor nem abszurdum az, hogy ott az iparhoz tartozó tudást szerezzék meg.

Visontai Soma: Az iparoktatáshoz szől. Ne csak a felső művészi ipar tanítására vállalkozzék az állam, hanem az alsófoku ipariskolában izemis tanítsa meg már a tanoncokat, hogy a szükségesi iparokkéket jól, tartósan csinálják és ne pusztan szemre dolgozzanak. A mesterlegények számára iparosképző tanfolyamok berendezését sürgeti.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Major beszédére megjegyzi, hogy ez lenne az ipar ideális viszonya, de ma, tekintettel az életre, még nem vihető ki. A szülőktől nem lehet oly nagy áldozatot kívánni. Visontai nézeteit helyesli. Az iparosok segélyezésére gépeket osztogat és ebben sok sikert tud felmutatni. A népipart üző parasztok számára is havi díjjal járó kurzusokat szervez a vidéken, hogy a háziipart ott jobban eltanulják és mikor hazamennek, jobb szerzőmokat kapnak.

Molnár Jenő: Szentestre is kérek ület!

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: Oda is megyünk. Nagyon életre való nép van ott. Az iparművészeti iskoláról mondja, hogy noha az nem tartozik az ő részorjába, mégis gondolt vele és a népies magyar stílus tanulmányozására küldöttei járnak be a vidékeket. Ő azokat egy nagyobb szabású müben közre fogja adni. (Helyeslés.)

Elnök: A vita folytatását a holnap ülése tüzi ki.

(Interpelláció.)

Madarász József a következő interpellációt intézi a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

Zala-Apáti községnek 22 polgára megkeresett egy levélben, hogy iskolai sereleik orvoslása végett az országgyűlésen felszólalják. Tisztelettel kérdem a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat: I. Van-e tudomása miniszter urnak arról, hogy a zala-apáti elemi iskolai tanítói állás 1898-ik évi november hó 2-ikán megüresedett s azóta rendes tanítója a községnek nincs. 2. 1899-ik évi szeptember 28-ikán az iskolaszék, esperes és a járási főbíró urak jelenlétében választott rendes tanítót, de ez ellen a zala-apáti apat fölfolyamodott; e választásra nézve maig sincs egyházi hatósági döntés. Hajlandó-e a miniszter ur az ügyet a legsürgősebben megvizsgálni, a község lakosait, akik tizenkét hónap óta várják, hogy gyermekeik oktatásáért az általuk választott egyén által eszközöltessék, törvényes igazságszolgáltatása által megnyugtani.

Elnök az ülést délután negyed 3-kor bezárja.

BELFÖLD.

Gróf Széchenyi Manó fölmentése. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Kedves gróf Széchenyi! Midőn önt személyem körüli magyar miniszteri állásától ezennel kegyelemben saját kérésére fölmentem, önnek tekintet nélkül megrogált egészségű állapotára, mindenkor fáradhatatlan buzgalommal teljesített hü és kitünő szolgálatait teljes elismerésem és köszönetemet nyilvánítottam és első osztályú vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1900. évi március 7-én. Ferenc József, s. k., Széll Kálmán s. k.

E kéziratot követi egy másik, amely a király személye mellé rendelt minisztérium ideiglenes vezetőjével Széll Kálmán miniszterelnököt bizza meg.

A miniszterelnök utazása. A késő éjszakai órákban jelenti tudósítónk Bécsből, hogy a Neues Wiener Tagblatt értesülése szerint Széll Kálmán miniszterelnök holnap Bécsbe utazik. Ma este a szabadvelő pártkörben még semmit sem tudtak a miniszterelnök utazásáról.

A megintett horvát képviselők. A horvát-szlovon kereskedelmi és ipari körökben visszatérést kelt, hogy a képviselőházba delegált horvát tartománygyűlési képviselők nem vesznek részt a kereskedelmi tárcá költségvetésének tárgyalásában. A zágrábi kereskedelmi és iparkamara, amely annak idején memorandumba is foglalta a maga kívánságait, ma a horvát képviselőkhöz táviratot intézett, amelyben felszólítja őket, hogy legyenek szószólói a horvát ipari és kereskedelmi érdekeknek a mostani költségvetési vitában. Táviratuk így hangzik:

Gazdasági köreink joggal várják, hogy a közös kereskedelmi javaslatnak a képviselőházban való tárgyalása alkalmával a horvát képviselők élénk részt fognak venni. É s sajnálattal tapasztaljuk, hogy a közös képviselőházban levő negyven képviselő közül egyetlenegy sem szólott a horvát kereskedelmi kamara részéről annak idején a kereskedelemügyi miniszter ur ó kegyelmessége elé terjesztett memorandum értelmében ama nyílt kérdésekről, amelyek mindez ideig megoldatlannak és Horvát-Szlovonország fejlődésére rendkívül fontosak. Ez a Dráva mindkét partján annál inkább sajnálatra méltó, mert a képviselőház jelenlegi tárgyalásából látjuk, minő nagyserű intézményeket kezdeményeznek a magyar képviselők és a kereskedelemügyi miniszter ur a magyar ipar és kereskedelem jövő fellendülésére, amelyekben azonban mi Horvát-Szlovonországban aligha vehetünk részt. A legkevésbé, amit nehéz időkben megkövetelhet a nép az ó képviselőtől: hogy azok adott alkalmal minden kívánságait az illetékes fórum előtt nyilvánítsák és ezt igen kéri a szlovon kereskedelmi és iparkamara.

Plavsic, elnök.
Miskolczy, titkár.

A kard jegyében.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 9.

A tegnapi nap rémületes izgalmainak természetes folytatásaképpen ma tömegben torlónak egymásra a lovagias afférek. És mindenfelé visszafojtott lélekzettel várják az első pisztolydörrenést.

Az afférek eddig a következők:

1. Báró Bánffy Dezső—Ugron Gábor,
2. Ugron Gábor—Báró Fejérváry Géza,
3. Ugron Gábor—Rohonczy Gedeon ellen.

Hogy ebből a három lovagias ügyből mennyi támad holnapig, azt most még nem lehet tudni. Báró Bánffyval és Rohonczyval Ugron holnap fegyverrel fog szemben állni; báró Fejérváry Géza ellen való ügyében pedig kinos komplikáció támadt, amelynek a vége most még kiszámíthatatlan.

A törvényhozás háza párbajsegédek tanácskozó helyévé alakult át. Eddig hatan vannak akcióban, de az ügyekkel együtt alighanem hamarosan annyira felszaporodik a segédek száma, hogy kitelik belőlük majd egy tanácskozársra képes parlament. Az afférek egy része ugyanis olyan szépen kezd összebonyolódni, hogy a főkafférek megszületése már a legközelebbi órákra várható. És lesznek majd a segédekből felek, s támadnak új segédek, meg esetleg ezeknek a segédei. Volt idő a magyar parlament életében, mikor ez mindennapos dolog volt. És most minden jel szerint ez az idő van feltámadófélben, még pedig körülbelül rosszabbított kiadásban.

A Ház levegője izgatottságtól forró. A zsu-folt folyosón az a nyugtalan hullámzás észlelhető egész délelőtt, amely az afférekkel terhes idők sajátja. Haragos, komor és kíváncsi arck min-denfelé. A hangosan beszélgető csoportok anekdoták és politikai vitaközös helyett az eseteket tárgyalják. Leginkább az Ugron-Fejérváry esetét, amely valóságos pánikot okoz a folyosó egy-nemely részén. A honvédelmi miniszter nem akar verekedni Ugronnal. Megis mondta az okát részletesen. És most ezen disputálnak, veszekszenek és szórnyülködnek. Borzasztó dolog az, hogy Ugron Gábor párbajképességén rágódnak az emberek.

Sok szó esik a *Bánffy-Ugron-féle* párbaj feltételeiről is, amelyek eleinte különböző, szigorított alakban kerülnek forgalomba. Az ijedőbb és élénkebb fantáziájú emberek rettentő vérontásra készítik elő az idegeiket.

Azután a mai afférekhez járul kellemetlen maradéknak a tegnapi *Holló-Dienes*-párbaj, amelyben az a fordulat történt, hogy Holló Lajos segédei a büntető törvényszék elé viszik Dienesnek a párbajban követett magatartását.

Az egyes afférekrol következökbén számolunk be:

(Bánffy—Ugron.)

Báró *Bánffy* Dezső magyar királyi főudvarmester tudvalevőleg tegnap délután *Gajári* Ödön és *Daniel* Gábor által fegyveres elégtételt kért *Ugron* Gáborról a *Vaterlandban* az ő levele alapján megjelent cikkben foglalt sértésért.

Ugron Gábor ma megnevezte segédeit és pedig *Szentiványi* Árpád és gróf *Bethlen* Bálint országgyűlési képviselőket. A segédek ma délelőtt tárgyaltak egymással és megállapodtak abban, hogy az ügyet holnap délből *pisztolypárbajjal* intézik el.

A párbaj feltételei ezek:

Idő: március 10-én, délből 12 órakor.

Hely: Egyik lovaskaszárnya.

Két pólóváltás, husz lépésnyi távolságból, légy-nélküli sima fegyverekkel.

(Ugron—Rohonczy.)

Ugron Gábor ma délelőtt megbizta *Ivánka* Oszkár és gróf *Bethlen* Bálint országgyűlési képviselőket, hogy *Rohonczy* Gedeontól a tegnapi zárt ülésben *Ugronra* nézve tett megjegyzéseicert elégtételt kérjenek. *Rohonczy* Gedeon nyomban megnevezte segédeit gróf *Andrássy* Gyula és gróf *Tisza* István személyében. A segédök még a mai képviselőházi ülés alatt tárgyalnak egymással és elhatározták, hogy az ügyet a harc képtelenségig vivandó *kardpárbajjal* intézik el.

A kardpárbaj, arra az esetre, ha *Ugron* a holnap délből báró *Bánffyval* megvívandó pisztolypárbajban sértetlen marad, holnap délután négy órakor lesz egy belvárosi vívóteremben.

(Ugron-Fejérváry.)

A mai képviselőházi ülésnek ez az ügy volt a legnagyobb szenzációja. Reggel *Ugron* Gábor megbízottjai, *Rakovszky* István és *Thaly* Ferenc országgyűlési képviselők fölkeresték báró *Fejérváry* Géza honvédelmi minisztert és elégtételt kértek tőle azért a nyilatkozatáért, amelylyel tegnapi harmadik felszólalását befejezte s amelyben *Ugron* eljárását inkorrektnek mondta. Báró *Fejérváry* Géza az elégtételt megtagadta és ezt hosszabb nyilatkozattal olkotta meg, melyet *Rakovszkyék* levélben tudattak megbízójukkal. A levél, melyet a két segéd a Ház miniszteri szobájában báró *Fejérváry* jelenlétében írt meg, így szól:

Tisztelt Barátunk! Megbizásod folytán ma báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter urhoz kérdést intéztünk az iránt, hogy e hó 8-ikán a képviselőházi zárt ülés folyamán tartott második felszólalása végén tett ama kijelentése, hogy a *Vaterlandban* báró *Bánffy* Dezső volt miniszterelnök ellen megjelent vádat nem tartja korrektnek, read is vonatkozott-e? Erre a következő választ kaptuk:

„Előrebocsátom *Ugron* Gábor magaviseletét velem szemben és különösen a hirhedt *Kassits-afférben*. Minek folytán én, öreg ember, öreg tábornok létemre, ki multjánál fogva nem éppen utolsó állást foglal el a véderőben, magam ellen kénytelen voltam a becsületügyi eljárást kérni. Fel is mutatom ezennel *Kassits* 1899. április 18-án kelt és hozzám intézet levelet, melyben ünnepélyes bocsánatot kér tőlem, kijelentvén, hogy csak az akkori ideges állapotban ragadtatta magát el a szeretlenül sértő felépítésére. Ezen az alapon tehát én semmiképp sem lehetek hajlandó *Ugron* Gáborral egyáltalában szoba állani, vagy bármikor, bármijéle felvilágosítást vagy elégét adni. De tudván azt, hogy ő neki bármikor, bármi kérdésben bármijéle elégtételt adni nem vagyok hajlandó: mindig óvakodtam és óvakodom vele szemben

támadólag vagy pláne sértőleg fellépni, mert tisztességes ember így nem jár el.

A tegnapi zárt ülésben történt megbeszélést én nem idéztem elő, de a helyzet olyan volt, amint azt minden jelen volt képviselő tudja, hogy mint a volt *Bánffy-kabinet* legidősebb tagja, a felszólalás elől ki nem térhettem, ennek végén bírálatot kellett mondanom a történetek felett. Még ez alkalommal is igyekeztem teljesen tárgyilagos maradni; de utóvégre vagy korrektnek, vagy nem korrektnek kellett kijelentnem az eljárást.

En azt hiszem, nincs tisztességesen gondolkodó ember e széles világon, aki az én kijelentéseim után azt követelhetne volna tőlem, hogy az eljárást korrektnek jelezsem. *Ugront* megsérteni már a fentebb mondottaknál fogva sem lehetett szándékom; ha azonban objektív bírálatom neki nem tetszik, arról nem tehetek, de semmiféleképpen ő neki rendelkezésre nem állók.

A midőn báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter ur ezen szöszertit választát becses tudomásodra és rendelkezésedre bocsátuk, maradjunk baráti tisztelettel *Rakovszky* István s. k., *Thaly* Ferenc s. k. Kelt Budapesten, 1900. március hó 9-én.

A Holló-Dienes-ügy a bíróság előtt.

A *Holló-Dienes-ügy* a tegnapi párbajjal nincs véleg elintézve. A párbajsegédek nem vették fel azt a szokásos együttes jegyzőkönyvet, melyben a párbaj után a segédek rendszert kijelentik, hogy az ügy lovagiasság elintéztetett.

Ennek az az oka, hogy *Holló* Lajos megbízottai, *Ivánka* Oszkár és gróf *Bethlen* Bálint *Dienes Márton* magatartását a párbaj feltételeibe ütközésnek találták. Szerintük *Dienes Márton* *Ivánka* Oszkár vezetőségét *Ally* vezényszavára nem áll meg, hanem tovább támadott. Ezt a körülményt közölték *Dienes Márton* megbízottaival és felhívták őket, hogy az ügyet közösen felvett jegyzőkönyvvel jelentsék be a törvényszéknek. *Dienes* megbízottai ennek a közös feljelentő jegyzőkönyvnek a felvételét megtagadták és kiállították felük számára a jegyzőkönyvet, amelyben a *Dienes-Holló-ügyet* a lovagiasság szabályai szerint befejezettek jelentették ki.

Ezzel szemben *Ivánka* Oszkár és gróf *Bethlen* Bálint felfogásukat jegyzőkönyvbe iktatták s ezzel a jegyzőkönyvvel az ügyről ma reggel 9 órakor följelentést tettek a budapesti királyi büntető-törvényszéknek. A teljesen objektív feljelentésben gróf *Bethlen* Bálint és *Ivánka* Oszkár nem vádolják *Dienes* a párbajszabályok rosszhiszemű megsértésével, hanem koncedálják, hogy az *Ally* vezényszót nem hallotta, s ezért csak a párbajszabályok imperatív rendelkezésének tesznek eleget a följelentéssel.

A följelentés így szól:

Az ide becsotott jegyzőkönyv alapján tegnap, március hó 8-án *Holló* Lajos és *Dienes Márton* kardpárbaj t vtvak. Mintána felek a vívóteremben belyeiket elfoglalták, *Komjáthy* Béla felszólította őket az ügy békés elintézésére. Ezen felszólításra a felek tagadólag válaszoltak. Ezután *Ivánka* Oszkár, a parbat vezető segéd, megmagyarázta a feleknek a párbaj feltételeit, figyelmeztette őket, hogy a „kész” vezényszóra állásba helyezkedjenek, az „előre” vezényszóra támadhatnak, de különösen figyelmeztette őket arra, hogy amint bármelyik segéd „ally”-t vagy „balt”-ot kiált, kötelesek a vívók minden tamadó mozdulatot azonnal beszüntetni.

Az „előre” vezényszó után mindkét fél hevesen tamadva összecsapott s mivel ezen összecsapásnál mindketten megsérültek, ugy a vezénylő segéd, mint a többi segédek is azonnal teljes erőn hangon ally vezényeltek. Dacára annak, hogy ezen vezényező a segédek által többször hangosan ismételtetett, *Dienes Márton* ellenfelét, ki védekezve hátrált, erősen tamadta s csak nagynehezen sikerült a párbajozókat szétválasztani.

A párbajszabályok ily esetekben következőket rendelik:

Code du duel, etc. du Verger de St. Thomas 221. lap, art. 41. 2-ik bekezdés: „Les témoins doivent s'efforcer de passer contre les règles se

prévaloir du procès-verbal, et poursuivre l'auteur de l'infraction devant les tribunaux par toutes les voies de droit en leur pouvoir.”

Belgár *Ferenc* párbajszabályok 32. lap 32. §.: „Ha a párbaj szabályai megsértettek, a szerédeknek jegyzőkönyvet kell fölvenni a tényállásról s ha ily uton sérülés, vagy halálozás következett be, az azt okozó ellen a törvényszéki eljárást késedelem nélkül meg kell indítani. Alólirottak felszólítottak *Dienes Márton* segédeit, hogy a tényállásnak megfelelően a jegyzőkönyvet együttesen vegyék föl és a párbajszabályok rendelkezéséhez alkalmazkodva, a büntetőtörvényszéknek mutassuk be. Ezen eljárást célzó ajánlatunk ellenkezett *Komjáthy* Béla és *Olay* Lajos nézetével, ök erre hajlandók nem voltak. Mi, habár azon nézetben vagyunk, hogy *Dienes Mártonnak* az „ally” vezényszó után is folytatott tamadása nem volt rosszhiszemű, valószínűleg csupán azért történt, mert ő elkábulva a fejére kapott vágástól és előntve a vértől, az „ally” vezényszót nem hallotta, — a párbajszabályok határozott rendelkezése folytán kötelességünknek ismerjük, hogy a tényállást a m. kir. büntetőbírósnak ezennel bejelentsük. Kelt Budapesten, 1900. március 9-én. Gróf *Bethlen* Bálint, *Ivánka* Oszkár.”

Dienes Márton segédei ma este közzéteszik a részükről egyoldaluan felvett jegyzőkönyvet, amely így szól:

Jegyzőkönyv,

felvételét Budapesten 1900. március hó 8-án a *Dienes Márton* és *Holló* Lajos urak között felmerült becsületbeli ügyben.

Az 1900. március 7-én történt megállapodás értelmében a felek a pontos időben megjelentek és miután *Komjáthy* Béla megtette a békéltetési kísérleteket, a felek foallottak. A fegyveres elégtétel ezután *Ivánka* Oszkár vezetése mellett előttünk szabályszerűen megadatott.

Holló Lajos ur megbízottjai azt óhajtották jegyzőkönyvbe vétetni, hogy az elégtétel megadásában szabálytalanság fordult elő *Dienes Márton* ur részéről abban, hogy a „megally” vezényszó után is folytatta a küzdelmet. Ily tartalom jegyzőkönyv felvételéhez hozzá nem járulhatunk, mert a tapasztalatokon alapuló meggyőződésünk szerint a „megally” vezényszó után mindkét fél folytatta a küzdelmet.

Mint hogy azonban szándékosság szerintünk sem *Dienes Márton* ur, sem *Holló* Lajos ur részéről fel nem tetelezhető, mi az ügyet a lovagiasság szabályainak megfelelőleg befejezettek tekintjük. K. m. f.

Komjáthy Béla, s. k.,

Olay Lajos, s. k.,

mint *Dienes Márton* ur megbízottjai.

Dienes Márton pedig a következő nyilatkozat közzétételére kérte fel a lapokat:

Értesítem, hogy *Holló* Lajos segédei ellenem följelentést tettek azon a címen, hogy én az *Ally* jelző után tovább támadtam. Ha ök ezt a kérdést jónak látják a bíróság elé vinni, a kérdésnek reám vonatkozó részére majd megtelelek a bíróság előtt. De sietek konstatálni, hogy ha az eset úgy áll, amint ök mondják, akkor *Ivánka* Oszkár vezetőségét követett el mulasztást, mert a vezetőségét azért vesz kerdőt a kezébe, hogy ne csak kiabáljon, hanem ha a harc kezében a küzdő felek a kiabálást nem hallják meg, akkor kardjával lépjen közbe. Ö ezt nem tette. Ö, mint följelentéséből értesülök, csak *Ally* kiállott, miniket a vívómester választott el.

Dienes Márton s. k.

Ugron és Erlangerék.

Ugron Gábor az utóbbi időben egyik bizalmi férfia volt az *Erlanger*-pénzesoportnak, amely ma — mint a *Keleti Értesítő* írja — táviratilag megvonta a megbízatást tőle. Ez annál sajnálatosabb, mivel e külföldi pénzesoport számos magyarországi és különösen erdélyi vállalatnál érdekelve van és így a tisztán személyi okból történt intézkedés ezekre bizonyára hátrányos befolyással lesz.

A mi tudomásunk szerint *Ugron* nemcsak az utóbbi időben, hanem már régebben van összeköttetésben az *Erlanger*-csoporttal, s a csoport magyarországi vasutvállalatának igazgatósági tagja. A hir többi részeért a felelősség a könyomatósé.

KÜLFÖLD.

Parlamenti válság Ausztriában. Bécsből táviratozzák: A *Narodny Listy* szerint a parlamentben a *kritikus helyzet még inkább kielepedett.* Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyben a reichsrath sorsa felett döntöttek. Ha a minisztérium azt fogja tapasztalni, hogy a parlament munkaképességébe vetett reménye hiúnak bizonyul, akkor a parlament szesszióját *azonnal bezárják és a reichsrathot bizonytalan időre elnapolják.* Ennyire szól az a meghatalmazás, amit a kormány kapott. Nem bizonyos azonban, hogy az összes részletes intézkedéseket még e kormány fogja-e végrehajtani.

A lap azután közli *Diedusinszky* grófnak, a lengyel klub alelnökének egy beszédét, melyet a klubban tartott s melynek legérdekesebb része így hangzik:

Azért jövök, hogy tudassam veletek, hogy ellenünk és a szláv pártok ellen *katonai abszolútizmust terveznek.* Az erre való ürügyet a jobboldali pártok között fennálló konfliktusban keresik. Azért ajánlatok második alelnöknek, akit akartok, mi azt feltétlenül megválasztjuk.

Ez a közlemény Bécsben nagy meglepetést keltett; *ámbrar egyes képviselők hangoztatják, hogy a Körber-kabinetnek sem lesz hosszabb élete, mint elődeinek és végre is az abszolútizmus kormányforma lép az alkotmányosnak helyébe.* Egyes miniszterek *Diedusinszky* gróf nyilatkozatát légből kapottnak mondják, de mégis tartanak attól, hogy ha nem sikerül a kormány és a csanak között felmerült ellentétet elsimítani, akkor *tényleg az abszolútizmus lép előtérbe.*

Ma délelőtt tíz órakor minisztertanács volt, melyet azonban félbeszakítottak. Hír szerint az ifjucsek az *obstrukció beszűntetése* ellenében az ismert *Kindinger-féle döntvény megszüntetését* követelik.

Itt lehetségesnek tartják a jelen pillanatban, miután e kormány tetteiből titkot nem csinál, hogy *sikerülni fog a kompromisszum.*

Képviselői körökben beszélnek, hogy a kormány ama elhatározásától, hogy a delegátusok választását még májusban keresztülvigye, *elállott.* Több tartományfőnök jelentette, hogy május 5-ike a legvégső határidő a szessziók megindítására. Ezzel a reichsrath új egybeülésének határideje is meg van adva és az osztrák képviselőkhöz abban a helyzetben lesz, hogy a delegátusok választását még a tavaszi szesszió alkalmával megejtse.

A háború.

Budapest, március 9.

Bármennyire igaz legyen is, hogy az angolok Osonfontentől előbbrenyomultak és a szemközti boerokat visszavonulásra kényszerítették: valami nagy angol győzelemről szó sem lehet. A részletes tudósítás, amely ma a 7-iki előnyomulásról beszámol, a boerok szárnyainak sikeres megkerülésén kívül semmi olyan mozzanatot sem említ, amely angol győzelmi haditettnek volna mondható, de igenis arról tanuskodik, hogy az angoloknak ugyanez a nehéz küzdelmük volt. A boerok visszavonultak, de teljes rendben, mert hiszen az angolok egyetlen embernek vagy ágyúnak a kézrekerítésével sem dicsőkedhetnek, s a tudósítás azzal végződik, hogy *French* tábornok üldözőbe vette a visszavonuló ellenséget. Ellenben a boer forrásból érkező tudósítások olyan részletet említenek, amelyről az angol hivatalos távirat ovatosan hallgat: azt tudniillik, hogy *French* tábornok hadosztálya vereséget szenvedett s azonkívül a boerok foglyul ejtettek egy 400 főnyi angol csapatot.

Mai tudósításaink a következők:

(Az angolok előnyomulása.)

London, március 9.

Roberts tábornagnak e hó 7-iki győzelmes előnyomulásáról a következőket jelentik a Reuter-ügynökségnek Osonfontentől:

French hadosztálya, amely három lovas-dandárból, két gyalog-dandárból és hét lovasított ütegből állt e hó 7-én reggel felkerelkedett és délkelet felé indult. Hainalhasadtával már majdnem szemben állott a boerok szárnyával, akinek hadállása hét kopját foglalt magában. Amint az angolok megkerülő hadmozdulata kezdődött, a boerok egy kilenc fontos ágyúval tüzelni kezdtek, de kevés kárt tettek az angolokban. A *Porter* ezredes vezetése alatt álló első dandár előrenyomult az ellenség háta mögé. Az angol ágyúk elhallgatták a boerok ágyúit. *Porter* ezredes folytatta az előnyomulást az ellenség háta mögött. Az ellenség a kelet felé eső kopjékról puskatüzelést kezdett. *Porter* előre küldte a lovasított gyalogságot; és előre indította a lovasságot is.

Mikor az ellenséget már mind a két oldalról megkerülte, *Kelly-Kenny* hadállásából a tараок-ütegekkel lövöldöztetett a boerokra, mire az ellenség elhagyta a nyugati kopjéket. Ezzel *Porter*nek lehetővé vált, hogy az ellenséget a jobboldalon foglalkoztassa. A lancerek az ellenség közvetlen közelébe igyekeztek férkőzni, de egy hirtelen előtört boer csapat visszavonulásra kényszerítette őket. Erre az angolok előre küldték egy üteget csapatokkal és sakkban tartották az ellenséget, amely azonban makkacsul védekezett és 18 tüzérségi lovat lelőtt. Lovasított gyalogság és tüzérség azonban lassankint visszakergette az ellenséget. Az ellenség zavarában elhagyta a tábornok és visszavonult kelet felé, miközben *French* tábornok a csapatok egy részével üldözőbe vette.

London, március 9.

A *Times* Poplarsgroveből e hó 8-án kelt táviratot közöl, amely a 7-iki csatát úgy tünteti fel, mint a boerok diestelen vereségét és részükéről mintegy beismerését annak, hogy kénytelenek *Roberts* előnyomulásának ellentállani. Minthogy *Oranjenak* Anglia előbb való meghódolását maguk a burgherek kívánják, felfelhető, hogy a háborútól idegenkedő *Steyn* elnök egy héten belül proklamálni fogja a meghódolást.

London, március 9.

*Lord Roberts*nek egy a mai napról Poplarsgroveből kelt távirata szerint *Krüger* és *Steyn* elnökök, akik jelen voltak a 7-ikén vívott csatában, mindent elkövettek, hogy a boerokat esztendőre gyűjtsék, de a boerok látva a teljes vereséget, kijelentették, hogy nem tudnak az angol tüzérséggel és a lovasság támadásával szemben helyt állani.

(A boerok győzelmei.)

London, március 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából 6-iki kelettel: Hivatalosan jelentik, hogy vasárnap *heves harc folyt Dordrechtnél, amelyben az angolokat nagy veszteséggel visszaverték.* A köztársaságok hadai három ágyút ejtettek zsákmányul. Három boer elesett, öt megsbesült.

Brüsszel, március 9.

French lovas hadosztályát komoly vereség érte. A hadosztály elvesztett hét halottat, hatvannya sebesült. *Devette* ezenkívül foglyul ejtett egy négyszáz katonából álló angol zászlóalj.

(Lázadás a Fokföldön.)

Brüsszel, március 9.

A fokföldi afrikanderek fölkelése egyre nagyobb mérvet ölt. A felkelők elvágták a kimberley-fokvárosi táviró összeköttetését.

Brüsszel, március 9.

A fellázadt afrikanderek száma 7000. *Gatacre* seregének meggyűlt a baja a felkelőkkel.

London, március 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Fokvárosból: A fokgyarmat lázadók északnyugati kerületeibe csapatok mennek.

(Krüger.)

Brüsszel, március 9.

A transvaali ügyvivőség megafoljára *Times*nak azt a híresztelést, hogy *Krüger* békétárgyalást akar kezdeni.

London, március 9.

Pretóriából jelentik: *Krüger* elnök a múlt kedden Bloemfonteinbe érkezett. A pályaudvaron *Steyn* elnök és óriás néptömeg várta, amelyhez *Krüger* beszédet intézett s a többi közt a következőket mondta:

— Isten megpróbáltatásokat küldött a boerokra, de reméljük, hogy a szenvedések nemsokára végüket érik. Vessük hitünket Istenbe s ő nem fogja engedni, hogy elveszünk.

Ezekre a szavakra az összes jelenlevők könnyeztek és a boer néphimnusz énekeltek. *Krüger* és *Steyn* tegnapelőtt a Modder folyónál levő boer csapatokhoz utaztak. Számos boer asszony nemzeti örség alakítására ajánlkozott.

(Vegyes hírek.)

Pretória, március 9.

Az az udvarias bánásmód, amelyben *Cronje* egy a megadásokról mint Fokvárosba érkeztek részeseült, a boerok minden körében nagy megelégedést keltett. *Krüger* meglátogatta a Bloemfonteintől délre álló csapatokat. Mafekingnél harcolnak. A boerok egy kivételével bevették az összes külső erőldiket.

London, március 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Poplar-Groveból tegnap kelettel: Az orosz és a németalföldi katonai

attasé tegnap az angol táborba érkezett. A visszavonuló boerok utóvédjében volt tegnap *Krüger* elnök is. Megállásra bátorította a menekülőket, de sikertelenül. A bloemfonteini rendőrség is meg akarta állítani az oránjei boerokat a visszavonulásban.

London, március 9.

A *Daily Telegraph* egyik tudósítója jelenti Fokvárosból tegnap kelettel: Ugy hallom, hogy a boerok első komoly ellenállása az előnyomuló angol csapatok ellenében kisebb kísérleteket nem számítva, valószínűleg a *Vaal folyó transvaali részén várható.* Az ellenség óriás készleteket küldött a barlang-kerületbe. Ugy látszik, ha Pretóriánál vereséget szenved, ott *készül végső ellentállásra,* az erőd védelmét pedig az idegen zsoldosokra bizza s az elkerülhetetlen kapitulációt idegen beavatkozás reményében, amennyire lehet, elodázza.

Hamburg, március 9.

Hat itteni nagy gyár és egy odera-frankfurti cég 3000 köpönyeg és lovagló nadrág szállítására szerződtek a boer hadsereg számára. A szerződés értelmében a megrendelt köpönyegeket március 15-én Antwerpenben fogja átvenni a boerok megbízottja.

London, március 9.

A Reuter-ügynökség jelenti *Achtlangból* 8-iki kelettel: Az angolok most megszállva tartják *Norvalspontot.* Tegnap ágyúzással kényszerítették az ellenséget, hogy a folyón át visszavonuljon.

Pétóvár, március 9.

A hivatalos lap mai száma ezeket írja: Néhány lapnak arra a jelentésére vonatkozólag, hogy a Troicko-Szergej-kolostor a transvaali boeroknak egyházi zászlót küldött, kijelentik, hogy ez a jelentés nem egészen helyes, amennyiben a zászlót nem a Troicko-Szergej-kolostor szerzete, hanem a kolostor egyik főháza egyházi zászlóvivőit küldték a boeroknak.

London, március 9.

A reggeli lapok jelentik Durbanból: Egy Transvaalba benyomult hadoszlop kemény harc után visszavonult Nelmóthba, Zuluföldre. A boerok vesztesége nagy.

London, március 9.

Az osztrák származású gróf *Sternberg,* aki a boerok eregében harcolt és fogságba jutott, ma ideérkezett s legközelebb visszautazik Bécsbe.

Laurenco-Marques, március 9.

A boerok elkészültek Pretória megerősítésével. A várost körülvevők sáncokkal. Ötezeren dolgoztak az erődítéseken.

Durban, március 9.

Azok a tengerész-tüzérek, akik *Ladysmithben* körül voltak zárva, tegnap este hajóra szállottak s elindultak Kínába.

White hadserege Fokföldre indult, *Warren* csapatai pedig Durbanban hajóra szállottak, hogy *Roberts* seregéhez csatlakozzanak.

London, március 9.

Krüger megharagudott *Schalk-Burgher* és *Mayer* Lukács tábornokra, mert amannak nincs tekintélye a hadsereg előtt, *Mayer* pedig valami kötelességmulasztást követett el. (Innen magyarázható, hogy a Natalban volt boer csapatok élére *Botha* tábornokot állítanak.)

Pretória, március 9.

A transvaali boerok bátorsága nem csökkent. Újabbán megint ezer önkéntes jelentkezett. Igen sok asszony ment a harctérre, hogy pótolja a csatában elesetteket.

London, március 9.

A Pasrdebergnél elesett boer tisztek között volt *von Devis* német tiszt is.

(A bordeauxi tüntetés.)

Páris, március 9.

Delcassé külügyminiszter magánlevelet írt *Monson* angol nagykövetnek, amelyben *mely sajnálkozását* fejezi ki a bordeauxi tüntetés felől s megígéri, hogy a hatóságok megteszik a kellő intézkedéseket a büntetés megbüntetésére s hasonló esetek ismétlődésének megakadályozására. *Monson* nagykövet köszönetet mondott a miniszternek ezért a levélért s a benne foglalt ígéretekért.

(Áruló boer tábornok.)

Brüsszel, március 9.

Dr. Leyls transvaali követ, a kihez kérdést intéztek, hogy csakugyan van-e a boer vezérek közt egy *Ferreira* nevű parancsnok, aki árulást követett el, azt felelte, hogy az erről szóló híresztelések értékét nem tudja megbecsülni. Elvégre minden lehetséges. A *Ferreira*-család meglehetősen elterjedt rokonság Transvaalban. Az illető parancsnok, akiről szó van,

alkalmasint egy öreg transvaali katona, aki mindig a benszülött törzsek ellen harcolt, részint az angolok, részint a transvaaliak megbízásából. Angliának tett szolgálatait parancsnoki cím és magasabb rendjének adományozásával ismerték el. Ferreira a lovasság parancsnoka volt és hada, mely Ferreira's horse név alatt ismeretes, igen kedvelt és vitéz csapat. Ha Ferreira csakugyan árulást követett el, ez nagyon meglepette és fájdalmasan érintette a beorcát. Lehet különben, hogy a hír csupán Ferreira'nak valamely névrokonáról szól.

(Angol hadikölcsön.)

London, március 9.

A részvény- és magánbankokat a pénzügyminiszter ma délután az angol bankba tanácskozára hívta össze a hadikölcsön megbeszélése céljából, amelyet valószínűleg holnap tesznek ki aláírásra.

HIREK.

Budapest, március 9.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról ídjekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mínt hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyek a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztassanak feltüntetni.

— Személyi hír. Vaszary Kolos hercegprímás az esztergomi Szentháromság-szobor építésére 4000 koronát adományozott.

— Magyar zarándokok a pápa előtt. Rómából telegrafjárnak: A pápa ma déli 12 órakor fogadta a szentő avatás kápolnájában a görög-katolikus magyaroknak mintegy 500 résztvevőből álló zarándokmenetét. A felvonulás, amely két püspök és az országos bizottság fényes magyar diszruhába öltözött elnöksége élén történt, imponáns képet nyújtott. A fogadtatásban egyidejűleg körülbelül egyenlő számban francia és sziléziai zarándokok is részesültek. A magyar zarándokok szünni nem akaró riadó éljenzéssel és tapsal fogadták a szent atyát, akinek a lelkes ováció láthatólag jól esett. A szokásos litánia után 6 szentsége ünnepélyes áldását adta a jelenlevő zarándokokra s kéz- és lábosokra boosította legelső sorban a két magyar püspököt, ezután az országos bizottság elnökét és tizenegy egyházi és világi tagját. Dr. Vályi János eperjesi püspök a kéz- és lábosok előtt a pápának kifejezte a görög-katolikus magyarok hódolatát a jubileuma alkalmából, tolmácsolta a magyar liturgiára vonatkozó kérésüket átnyújtotta az erre vonatkozó díszes kiállítás emlékiratot és a zarándoklat tagjainak Péter-filéreit. Az emlékirat átnyújtásának tényét a magyarok újból riadó éljenzéssel és tapsal üdvözölték. A pápa szíves szavakkal válaszolt dr. Vályi püspöknek és kegyes szavakat intézett az országos bizottság elnökéhez és többi tagjaihoz.

— A miniszterelnök mint életmentő. A Theatre Francais katasztrófájáról beszéltek tegnap este a szabadelvű pártkörben, mikor Széll Kálmán érdekes reminiscenciát újtott föl a Ringtheater katasztrófája idejéből. A miniszterelnök elmondta, hogy Tóth Vilmos miképpen menekült meg a biztos tűzhaláltól. A katasztrófa estéjén Széll Kálmán Bécsben a Sacher-szállóban együtt vacsorázott Tóth Vilmostal. A vacsora után Tóth Vilmos fölemelkedett az asztaltól, a Ring-színházba akart menni, ahova már napközben megváltotta a jegyét. Széll Kálmán marasztalta, hogy ne siessen és Tóth V. újra le is ült az asztalhoz beszélgettek egy ideig, Tóth aztán távozni akart, Széll Kálmán újra marasztalta és megkínálta egy szivarral. Tóth Vilmos rágyújtott a szivarra és azt mondta, hogy legalább a Hoffmann meséinek az utolsó felvonását megnézi és el is ment a színházba. Mire a színház elé ért, már lángban állt az egész épület; a szivar, amellyel Széll Kálmán megkínálta, még a szájában volt. Tóth Vilmos ereklve gyanánt őrizte a szivart, amelyet — többször említett barátainak — életmentőjéül kapott.

— A várkapitány betegsége. Ybl Lajos lovag várkapitány, mint örömmel értesülünk, három heti súlyos betegsége után felépült. Egészségének teljes helyreállítása céljából azonban a jövő héten délvidekre fog utazni.

— Nincs munka. A szegedi főispánhoz nagy deputáció ment tegnap. Hatszáznyolcvan munkás, aki képtelen kenyérhez jutni és képtelen koldulni is, mivelhogy az erős magyar nyáka nem hajlik le kegyelemkenyeréért. Nem akarnak egyebet, csak munkát. Akármicsodát, nem válogatóság és nem követelődnek a napszám dolgaiban se. Adjon annyit, akinek dolgoznak, amennyivel egy darab kenyeret vehetnek. Ilyen nagy panaszos tömeg persze nem mehetett be a székházba, el se fértek volna. De százötven mégis fölment a folyosóra s ezek választottak ki aztán maguk közül tizenkettőt, akit beküldtek a parkettes uri szobába, Szeged legnagyobb hatalmasága elé.

Papló János volt a szónok s kiesordul az ember szeméből a könny, ha ezt a néhány soros szónoki remeket elolvassa.

— Méltóságos uram — kezdte Papló János a beszédet — csak tizenketten bátorodunk méltóságod elé, de vagyunk százötvenen itt a székházban és hárommannyan lent a széképület előtt, akik utolsó reménységünket hoztuk ide. Éhesek vagyunk, méltóságos uram, valamennyien. Hatszáznyolcvanegy családdal vagyunk kenyér nélkül és kereset nélkül. Nincs nekünk egyéb kérésünk annál, méltóztatnék munkába rendelni minket. Munkás emberek vagyunk, kubikosok. Nem buzózkodunk a dologtól, sohasé tettük, most sem tesszük. És mégis munka nélkül vagyunk már hetek óta. Minden reggel azzal a reménységgel kelünk, hogy de most már bizonyosan jobbra fordul a sorunk, de este csak oly éhesen fekszünk le, mint az előtte való napon. Nagyon szépen kérjük, méltóságos ur, segítsen mi rajtunk.

A főispán azt csinálta, amit már a felsőbbeségek szoktak csinálni ilyen esetekben. Nyájasan fogadta a deputációt, megkérdezte, hogy mi is a bajuk voltaképpen, aztán kezét fogott valamennyiükkel és ugyanevak nyájasan elbocsátotta őket. Különben megígerte nekik azt is, hogy munkát szerez számukra. Miért nem szerzett eddig?

— Gerő Viktor állapota. Gerő Viktor, az életunt tanár öngyilkossági kísérlete óta két ízben eszméletére tért, de nemsokára ismét önkülveti állapotba jutott. A szerencsétlen ember sebesülése súlyos, de miután harmadik napja nincs sebláza, valószínű, hogy megmenntetik az életét.

— Kép-rombolás. Lembergben, a régi városháza második emeletén tizenhét eszázri képet összevagdalt valaki. Tegnap délután vették észre a vandál pusztítást s megindították a vizsgálatot. Mindez ideig azonban még nem derült ki, hogy ki volt a tettes.

— Tancolnak a tanyákon. Karkus Dániel tancos tanító alázatos, kétrét görnyedt kérvényt adott be a makói városi tanácsnak, amelyben engedélyt kér arra, hogy a tanyaiak számára hathetes tancófolymot nyitasson. Mi ez a kérvényt ilyenformán képviseljük el:

Alázatos kérvénye

Karkus Dániel
tanc- és üllemesternek.

Tisztelt tanács! Szomorú szívvel látom nemzetem elsannyulását és hiszem, hogy önk is látják. Tessék elképzelni kérem, hogy a makói határban levő tanyák hölgyei és urai még a sénédmárról sem bírnak kellő tájékozottsággal, nem is említvén ezutal a turdamét, amely nélkül pedig nincs műveltség és illem egy nemzet fia közt sem. Hiszen kérem, még ezek azt sem tudják, hogy hol vannak a hölgyek és hol az urak! Hát nem megdöbbenés ez kedves tanács? Még valami van a dologban kérem alázattal. Az, hogy a hölgyek még topánt sem hordanak. Még topánt sem.

Míndezeknél fogva arra kérem a tisztelt tanácsot, tessék nekem megengedni, hogy a tanyaiaknak hatheti tancófolymot nyitassak. Megvagyok győződve, hogy nagy szolgálatot teszek a nemzetnek.

Mi persze bizunk a nemzet kulturális fejlődésében s reméljük, hogy a jövőben tudni fogja minden tanyai ember, hogy hol vannak a hölgyek és hol az urak.

— Gyermek a kocsimában. Biharvármegye nemrég oly szabályrendeletet alkotott, mely a 16 éven aluli gyermekeknek megtiltja a kávéházak, kocsimák és nyilvános mulatóhelyek látogatását. Ezt a szabályrendeletet a belügyminiszter jóváhagyta.

— A pozsonyi alagút elkészült. A beomlott pozsonyi alagutat már teljesen rendbehozták s ma robogott rajta keresztül a szolnai gyorsvonat. A forgalom a mai nappal ismét megindult.

— Tizenkét millió forint örökségi adó. A westminsteri herceg, aki a minap halt meg, Anglia leggazdagabb földbirtokosa volt. Arról is híres volt a herceg, hogy neki voltak a legjobb lovai, amelyekkel a legtöbb versenyt megnyerte. Hogy milyen óriási vagyon maradt a herceg után, arról némi fogalmat nyújt, hogy a vagyonára kivett örökségi adó egy millió font sterlinget, vagyis tizenkét millió forintnál többet tesz ki.

— A branyicskai iskola. Ilyen se igen sok lehet széles e hazában. Görög keleti iskola, amiben a pap tanít. Ha azonban a tisztelendő ur valami hivatalos funkciójával van elfoglalva, akkor a fia a tanító. A fia pedig éppen tizenhárom esztendő és nem is valami túlságosan nagy elme. Ha pedig a fiu talán pitykézéssel vagy gombózással van elfoglalva, megeskik az a zsenje ifju korban, a papné meg az iskolába szolgálatot tenni. A tisztelendő asszony pedig urával és kedves gyermekével egyetemben egy szót se tud magyarul. Sőt a tisztelendő asszony tultesz amazokon, mert se olvasni, se írni nem tud, amely fogyatékoságok egy katedra betöltésére nem igen jogosítanak föl még manapság is, amikor pedig a hölgyeknek annyi just adunk, hogy már el se bírják. S az a nevezetes a dologban, hogy a községben harminkét, magyar iskolaköteles gyerek van — és azok is ebbe az iskolába járnak. Más nincs. A magyarok erejüket meghaladó áldozatokat hoznának egy államilag szelvényezett iskola érdekében s kérésüket el is küldték a tanfelügyelő utján a kultuszminisztériumba még a múlt év szeptemberében, de azóta semmi választ se kaptak. — Ez pedig bűnös mulasztás, mert azalatt odalenn az oláh vidék kellős közepén a pápa magyar gyereket eszik, már tudniillik abban a formában, ahogy az oláh falja a magyart. Tudniillik a Székelyből — Székelyiut, a Bárányból — Bárányit s a magyarból — oláhiut csinál.

— Verekedő orvos és főkonzul. Kopenhágában történt, hogy az ottani amerikai főkonzul egy fogadóban megvert egy angol orvost. Az összekocsnás állítólag abból támadt, hogy az amerikai konzul becsmerelte a délafrikai angol sereget. A verekedők a törvényszék elé viszik ügyüket.

— Halálozás. Tokaji Nagy Lajos királyi tanácsos és volt királyi közjegyző 73 éves korában Budapesten elhunyt. A volt közjegyző, ki egyike volt a fővárosi tipikus alakjainak 1875-ben a bírói karból nevezett ki az állásra. Hosszu évekig teljesítette tisztét, mignem arról önként lemondott. Elnöke volt az ország első közjegyzői kamarájának is. A Korányi, Nyiri és Bónis családok rokonukat gyászolják az elhunytban.

Schneiger Adolf, Schweiger Márton, a központi izraelita iroda elnökének testvére ma este 6 órakor, életének 65-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. A megboldogult a fővárosi egyházak alkalmából a 34-es bizottság tagja volt, a 60-as évek óta tevékeny részt vett a fővárosi összes mozgalmakban. A Magyar Leszámlító és Pénzváltó Banknak alapítása óta igazgatósági tagja volt.

Grünwald Arminnak, a Grünwald testvérek építési vállalkozó cég főnökének — aki a múlt hó 28-án hunyt el Mentonban — temetése e hó 11-én déli 10 órakor lesz.

Özvegy zilahi Éltető Pálné, született Bőlyhe Druzsánná e hó 8-án 90 éves korában Maros-Jarán meghalt.

— Mindennapos éjjeli misék. Az éjjeli mise tudvaleg a karácsony hangulatához tartozik. Az idén kivételesen celebráltak éjjeli misét a szent esztendő első órájában, s ugyancsak kivételesen lesz éjjeli mise ez év december 31-ikén is, a kezdődő új század ünneplésére. Néhány hét óta azonban — írja az Echo de Paris — Páris egy templomában, a montmartrei Sacré-Coeurben minden éjjel van éjjeli mise, a pápa különös engedelmével. Ezek az éjjeli misék azonban nem nyilvánosak. Csak nagynehezen lehet belépő-jegyet kapni ez alkalmakra a templomban.

— A legszebb album. A budapesti államrendőrség pompás ajándékkal lepte meg a napokban a debreceni rendőrséget. Díszes albumot küldött, amely tele van előkelő férfiak sikerült arcképeivel. Valamennyi lefényképezett alak, számszerint ötszáz, abból a fajtából való, amely előre tör, gyakran a magasba, olykor a mélybe, de mindenkor előre s mindenkor betör. Ötszáz betörő képe van ebben az albumban, börtönviselt, kipróbált emberek képe, akik nem mai gyerekek a szákmájukban.

— A pétervári tűzvész. Pétervárról táviratozzák: A vezérkar épületében tegnap pusztított tűzvész a könyvtárnak csak egy részében tett kárt. Az okmányok, a térképek és az irattár sértetlen maradt.

— Szerencsétlen esés. Kratzer János 23 éves kocsis ma reggel a Hidegkútról bejött a fővárosba. Délután 11 órára elvezette a dögát, s kocsijával hazafelé tartott. A Krisztinavárosi Szinkör előtt a koci nagyot zökent és Kratzer lebukott a bakról. Oly szerencsétlenül zuhant le, hogy a fejét bezuza és bal lábát eltörte. A segítségül hívott mentők súlyosan megsebesülve vitték a Szent-János-kórházba, ahol most ánojják.

— Colonne herceg a cukrászdában. Müller Salamon, cukrász Debrecenben. A tortelettjei közt éli csendes életét s eleven fenséggel talán soha életében sem beszélt még. Képzeltető, hogy milyen büszke lett tegnap, mikor a postás a következő levelet kézbesítette neki:

Igen tisztelt Müller ur!

E hó 5-ikén délelőtt 11 és 12 óra közt, avagy délután 4 és 5 óra között Colonne herceg ő fensége látogat el uraságod cukrászdájába. Igen kérem, hogy legyen szives az idecsatolt iratokat csakis a herceg ő fensége kezébe juttatni. Ha esetleg ő fensége nem menna oda, azon esetben kérem úgy a levél, mint az iratok megsemmisítését.

Maradok kiváló tisztelettel:

Dörner Ernő,

a herceg magyarországi titkára.

Ehhez a levélhez mellékelve volt az öreg Colonne Napoleon herceg halálzási bizonyítványa s végrendeletének hiteles másolata.

Müller ur elnézett a habos sütemények, a pirosra sült torták és finom csokoládé-köntösbe bujtatott tészta-remekék fölött. Ime — gondolta — egy eleven herceg a te remekaid között. És enni fog. Látni fogod, hogy miképpen eszik... egy herceg. Aztán kételyek támadtak lelkében. Nem lehet... Svindler!

— Svindler lesz — állapodott meg végre s elszaladt a rendőrségre.

A mondott időben aztán csakugyan megjelent a herceg. Nagyon csinos, finom herceg volt. Teát rendelt s angol süteményt evett melléje, miközben egyre a rendőrtisztre figyelt. Azután, mintha megretten volna. Sietve itta ki a teáját s távozni készült. A rendőr hozzálépett...

Most mindenki azt hihetné, hogy ennek a történetnek az a csattanója, hogy az elegáns ur csakugyan Colonne herceg s a rendőr szörnyen felsül vele, ha be akarja kísérni. Nem ez a csattanója, hanem az, hogy Colonne herceg csakugyan svindler volt. Híres és nevezetes svindler, akit Dörner Jenőnek hívnak s állandóan ilyen ügyekben utazik. Ezuttal az volt a szándéka, hogy pillanatnyi pénzzavarban fog szenvedni s a jámbor cukrásztól kicsal egy pár száz forintot. A rendőrség letartóztatta a szédeltőt, ami azért is nevezetes, mert ez volt az első herceg abban a cukrászdában.

— Panaszoknak a mentők. A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület kiadta az 1899 évről szóló jelentését. Sokkal kevesebb a név ebben a jelentésben, mint az ilyen fajta fizetekben szokott lenni, hanem annél több a sokat mondó numerus. Csupa munka, csupa fáradság, amit ezek a számok mondanak. Amilyen jóleső érzéssel lapozhatja az ember a kiváló egyesület működéséről szóló statisztikáit, éppen olyan lesújtó a közgyűlés elő terjesztett szóbeli jelentés. A mentők, a humanizmus ünneplő bajnokai panaszoknak. A közönség nem támogatja eléggé a mentőket, holott az egyesület évről-évre újabb terheket vállal magára. A jelentés rámutat a Wiener Freiwillige Rettungsgesellschaft mérlegére és az összehasonlításnak bizony az a szomorú eredménye, hogy az osztrák közönség sokkal határozottabban támogatja a mentőket, akik pedig jóval kevesebbet tesznek a közönség érdekében, mint a budapesti mentők. Míg egyesületünk javára — olvassuk a jelentésben — hagyományokból mindössze 500 frt folyt be, addig a bécsi mentőegyesületnek ezen a címen a lefolyt évben 19.097 forint 44 krajcár bevétel volt. Ezenkívül a nevezett egyesület zárószámadásában a következő jelentékenyebb bevételeket találjuk: A Praterben rendezett tavaszi ünnep jövedelme 25.000 forint, az 1899-iki jótékonyági sorsjáték tiszta jövedelme 24.175 forint 35 krajcár. Ezek olyan tételek, amelyeknek egyesületünk 12 éves történetében hasztalanul keressük párját. Már pedig, na a két egyesület mentő szolgálatában jelentkezett esetek számát összehasonlítjuk, kiderül, hogy a Wiener Rettungsgesellschaft az 1899. évben 14919, míg a B. Ö. M. E. 10898 esetet szerepel, vagyis az esetek száma a nyert anyagi támogatással nincs arányban. Kétszeresen megérdemli az egyesület a pártolást főképpen most, amikor a szegény betegeknek az egész főváros területén ingyen való szállításra kötelezte magát, az epileptikusok számára külön várótermeket rendezett be és a részeges szállítására nézve olyan ajánlatot tett, amelynek elfogadása esetén ezután ezek is gondos, szakszerű kezelésben részesülnek. Bizony szomorú sorok. Mindenütt szemünkbe mered a *memento*: — Mindnyájunkat érhet baleset! — és a mentők perselyei mégis üresek... Az egyesület tagsági díja egy évre hat korona. Olyan összeg, amelyet igen sok magyar bátran a humanizmus oltárára tehet.

— Eltelt lélekhatárnok. A VII. kerületi kapitányság tegnap Grünwald Jakabné született Zseiner Emmát, penzbeszedő nejét, továbbá Gemeiner Zsennit és Mariát lenyikerkedés miatt elítélte. Az első tétőt 30—30 nap elzárásra, Gemeiner Mariát nyolcnapos elzárásra ítélte. Az ítélet jogerős.

— Házasság. Weiler Ferenc Lajos, az első magyar szállítási vállalat főtisztviselője, a Deák-téri evangélikus templomban tegnap vezette oltárhoz Acsa Vilma, előbb özv. Mártay Nándorné urnót.

Fehér József március 18-ikán esküszik örök hűséget a gyöngyösi izraelita templomban Fischer Elek kisasszonynak.

Ifj. Kintiz János nagybirtokos, az aradmegyei gazdasági egyet alelnöke, eljegyezte Békés-Csabán Beliczey Erzsike kisasszonyt, bajnai Beliczey István nagybirtokos, Békés vármegye volt főispánja és neje, konopi Konopy Antónia leányát.

— Egy kalandos pálya vége. Évekkel ezelőtt az egész világ sajtóját bejárta az a hír, hogy egy Achinoff nevű kozák országot alapított. A merész ember valóban meg is csinálta a maga kis birodalmát Abbisszina mellett, Sagaloban. Egy csomo orosz ment vele, skikkel együtt Afrikában megalapította az első orosz várost. De nem volt szerencséje. A francia tengerészekkel kenyéértörsére került a dolga s addig szépen is ment minden, amíg a francia tengernagy parancsot nem kapott hazuról. A mikor azonban a parancs megjött, Achinoffnak beborult. A parancs értelmében Olyr tengernagy bombázni kezdte Achinoff városát, s tönk्रे is tette. A vállalkozó szellemű orosz még ekkor sem hagyott fel terveivel. Párisba utazott, hogy a francia kormányval alkudozzék, s ott érte III. Sándor parancsa, amely Oroszországba szólította vissza. Achinoff vissza is utazott hazájába. A cár előbb Sebastopolba internálta, aztán Szibériába küldte. Azóta nem jött róla hír. Most azt írják róla az orosz lapok, hogy megvált. Csernyoff városban ápolják, az ottani tébolydában. Nemsokára megfoghatalni, az orvosok már lemondtak róla. Örületében egyre azt hajtogtja, hogy most Boulevard tábornoknál van látogatásban és ez ki fogja nevezni őt az egyesült francia-orosz hadsereg főparancsnokává.

— Hanyag filozofek. Ah, már a filozofek is... A szürke, komoly filozofek Bukovai Abszi babáira vágyakoznak. Egyletöre csak a kolozsváriakat kerítette hatalmába ez a szeccesiós vágyakozás. A jó fiuk, akiknek elédig csupa tündöklés volt a hirnevük, beszűntették az előadások látogatását. Nem lehetetlen, hogy a kolozsvári preparandisták szétrájkja csábította őket a kis csinre. A dékán azonban már fenyegetőzök, megjelent ugyanis az egyetem fekete tábláján a következő kis hirdetésnyet:

Felszólítom a bölcsészethallgatókat, hogy szorgalmasan látogassák az előadásokat, mert elleneseten nem engedem, hogy kollokváljanak.

Kis dícsőség is sugárzik az esetből a kolozsvári bölcsész urak felé, mivel az egyetemkerülésben a filozofek között ők az uttörök. Ama bizonyos uttörök, akiknek a példaszó megengedi a bukást is. A dékán ur ugy látszik nem.

— Öngyilkos adótárnok. Szigetváron nagy feltűnést keltett Bereghy Géza adótárnok esete, aki nyolc nappal ezelőtt elútt a városból. Mint utóbb kiderült Bereghy 12.000 koronát sikkasztott a begyűlt adópénzekből és országszerte köröztek. Mint pécsi levelezőnk táviratozza, ma rátaláltak holttestére a becsfeai erdőben. A szerencsétlen ember egy fára felakasztotta magát.

— Egy tanító, akinek fizetést nem adnak. Egy torontálmezei tanító ezt a levelet írta a Budapesti Napló szerkesztőségének:

Két gyermekem jár középiskolába s azok után nagy kiadásaim vannak, és január óta nem tudok fizetése jutni. Január elseje óta vagyok állami tanító és eddig még nem utalványoztatott ki a fizetésem!

Mit teyek?

Alázatos kérésem ismétlése mellett vagyok stb.

Hogyan szabad ennek megtörténni? A tanítók szegény emberek, akiknek nagyon is szükségük van arra a pár forintra, amivel megfizeti a munkájukat az állam. Mindenki tudja ezt, éppen csak a kultuszminisztérium ne tudná?

— Robbanás a kőbányai állomáson. A kőbányai felső pályaudvar mellett van egy raktár, ahol a vészjelzéshez szükséges dinamit-töltényeket tartják. Ezek a töltények ládába vannak csomagolva s egye egy ládában körülbelül száz darab patron van csomagolva. Ma délután felkeltő tájban óriási dörej hallatszott ki a raktárból. Olyan hatalmas volt a dörrenés, hogy a keleti pályaudvarba is behallatszott. Éppen egy vonat érkezett az említett időben s az utasokat nagy félelem fogta el, miután azt hitték, hogy valahol a keleti pályaudvaron történt a robbanás. Pavlik rendőr-felügyelő egy pár rendőrrel, több vasuti tisztviselővel s az utasok egy részével keresni kezdte a robbanás okát s kijutott a kőbányai állomásra, ahol kiderült, hogy a raktárban felrobbant egy láda dinamit-patron. Az a szerencse, hogy a láda a raktár egyik sarkában, külön állott, mert ha a többi patronok is felrobbantak volna, könnyen nagy veszedelem származhatott volna a dologból. A robbanás okát eddig még nem tudta mozállantani a rendőrség.

— A cirkuszlovasnő tragédiája. Szomorú sors jutott osztályrészül Rhaden bárónénak, az ismert cirkuszlovasnőnek, aki szépségével és produkcióival Budapesten is feltűnést keltett. Nizzában, ahol utoljára lépett föl, megbetegedett és elvesztette szeme világát. Mindig az volt a kívánsága a híres lovagnőnek, hogy nevét csakis művésztével kapcsolatban emlegessék és mégis akaratára ellenére folyvást oly esetek fűződtek hozzá, amelyekről később az egész világ beszélt. Amikor sok esztendővel ezelőtt több főúri kérője közül báró Rhaden orosz katonatisztnek nyújtotta kezét, azon gondolkodott, hogy visszavonul a magánéletbe. De másképpen történt. Férjének vagyonra ellínt és Rhaden báró később impresszáriója lett féltékenyen őrködve a férj jogai felett. Időközben párbajban megölt három férfit, aki a kábító szépségű nejéhez közeledni mert és egyszer egy franciaországi cirkuszban előtűnt előtűnt, anélkül, hogy fogyerves elégtételt kért volna tőle. A clermont-ferrandi esküdtek felmentették a bárót, mert a férj csak egy kellemetlen toladót tett el láb alól.

— Rablőgyilkosság. Sopronból telegrafálják: Répce-Szent-Györgyön estszürkületkor betörték Lichtenstein Sándor kereskedő üzletébe. A gazdát ölmobottal leütötték, torkát elvágták, nejét életveszélyesen megsebesítették s a pénztárt kifosztották. A csendőrség keresi a tetteseket.

(X) **Akácia-szappan** 1 korona. Akácia-poudre, fehér, rózsá, vagy krém színben 1 korona. Akácia-arcokrém 2 korona. E kiváló arczisztító és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszerárakban. Főraktár: Krieger Gy. gyógyszer-tára Budapest, Kálvinter.

Egy egri pénzintézet csődje.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Eger, március 9.

Az egri kereskedelmi és iparbank ellen, amelyet öngyilkos könyvelője a katasztrófa felé kergetett, ma megnyitották a csődöt, még pedig úgy saját, mint Hevesmegye kérésére, miután 37000 forint betétkövetelését a bank nem fizette ki. A tőmegdönök Babochay Sándor lett, helyettese dr. Schwarz Sándor. A három egri pénzintézet a hevesmegyei takarékpénztár, az egri takarékpénztár és az agrár takarékpénztár képviselői ma a főispán elnöklete alatt tanácskozársra gyűltek össze és elhatározták, hogy a helyi pénzpiac érdekében a csödbe került kereskedelmi bank váltótárából a jobb váltókat átveszik.

A pénztárkönyvek átvizsgálása után Gottfried Albert az agrártakarékpenztár és Gáspárdy Gyula az egri takarékpénztár főkönyvelői ma azt jelentették az alispánnak, hogy a hiány több mint 800,000 korona, mire az alispán a vármegye betétjének megmentése érdekében az összes igazgatósági tagok és felügyelők vagyonára bünyűgy ízarlatot kért. Az igazgatóság tagjai azzal védekeznek, hogy ők nem voltak illetvezetők s a felelősség csakis a mostani igazgatót, Luga László nyugalmazott katolikus plébánost, és elődét, Schwarz David orvost érheti.

A bukott bank már régen rossz híré volt. Tisztán az egri pártpolitikai viszonyok tartották felszínen. Az öngyilkos főkönyvelő ugyanis a hevesmegyei ellenzéknek oszlopos tagja volt. Nagy erkölcsbír, minden becsületbíróság elnöke és minden politikai affér feltétlen szereplője. Mindenféle bizottságnak tagja volt, párthívei tartották, ellenfelei pedig rettegtek tőle. Habár összesen csak egyezer forint évi fizetése volt, mégis nagylábon élt. Szólókat ültetett, korteskedésekre áldozott. Sokszor gyanuban volt túlköltekezése miatt, de bátor fellépésével és kortesszolgálatával a közönséget elvakította. Amikor meghallotta, hogy egy városi tisztviselő barátja azt mondta róla, hogy egy ezer forint évi fizetésből becsületesen nem lehet tizeret költeni, tetlegesen inzultálta és a kaszinóból kilökte. Elvakította a közönséget azáltal, hogy örökségeit hirdette. Tényleg Kászonyi nyugalmazott törvényszéki bíró után örökölt is, bár csupán baráti viszonyban volt vele.

A bukott bankot az utóbbi időben óriási veszteségek is érték. Igy az Amerikába szökött Weisz Izsáknál 28 ezer forintot vesztek. E hiány pótlására az öngyilkos Elády s sajátjából nagylelkűen 15 ezer frtot ajánlott fel, de nem készpénzben, hanem váltóban. Erre az igazgatóság tagjai is felajánlottak 400—400 frtot, de szintén nem készpénzben, hanem váltóban. Igy aztán a bank igazgatósága a saját váltóival fedezte a veszteséget s erre közzétették a helyi lapokban, hogy a bankot a Weisz ügyből semmi veszteség sem éri. Ma azonban kiderült a titok, hogyan fedezték a Weisz-féle veszteséget. Hevesmegyén kívül nagy betétjük van Panthy püspöknek, Hunyor törvényszéki elnöknek. Igen sok

egyházi jellegű betét van és temérdek apró betétek, szegény emberek összegyűjtött garasai. Ezek most az igazgatóság tagjait szorongatják. A bank elnöke a múlt évben *Budáth Lajos* volt, aki temérdek adósság hátrahagyásával agyonlőtte magát. Utána *Horváth József* lett az elnök, de csakhamar leköszönt, most tehát minos elnöke. Az öngyilkossá lett *Éliássy Ferenc* volt az alapítója az egri vasalásgyárnak is, amely már sokszor a bukás szélén állott. Ennek az alapítója eredetileg 250 ezer forint volt, de folytonos lebélyegzéssel már negyedére szállott le. Ennek a gyárnak a részvényeiből is sokat vett a bukott bank. A bank 2500 részvénye igen sok kézben van. Az igazgatóság tagjai közül *Bohácsnak* van mintegy 300 darabja.

A törvényszék már *Eliássy* hagyatéká ellen is megnyitotta a csődöt, de itt a vagyon oly jelentéktelen, hogy a fedezetről szó sem lehet. A csődni-tással egyidejűleg megindult a bűnvádi eljárás is és ugyanakkor megkeresztetett a kassai ügyészség, hogy az állítólag odamenekült segédkönyvelőt *Dostál* Ferencet tartóztassa le és kísértesse *Egerbe*. Egy más táviratunk szerint *Dostál* már tegnap elfogták és *Egerbe* kísérték.

A *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* föl-kért bennünket a következő nyilatkozat közlésére:

A *Budapesti Napló* mai számában közölt *Az egri sükkasztás* című cikk szerint egyesületünk, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* a válságba jutott *Egri Kereskedelmi és Iparhitelintézetnél* 80,000 forint váltóvisszesszámitolási hitellel volna érdekelve. Kérjük a tekintetes szerkesztőséget, sziveskedjék helyreigazításképpen közölni, hogy egyesületünk nem 80,000, hanem csak 20,000 forint hitellel van a nevezett intézetnél érdekelve és a hitel is biztosítva van az *Egri Kereskedelmi és Iparhitelintézet* összes igazgatósági-és felügyelő-bizottsági tagjainak egyetemleges jóváhagyásával.

A Theatre Francais égése.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Páris, március 9.

Franciaország fővárosának halottja van. Még a legpajkosabb, legkíváncsiabb párisi gamin is szomoruan settenkedik a Theatre Francais füsttől romjai körül. Fogaton, bérkocsin, gyalog, minden oldalról özönlenek az emberek, *tout Paris* siet a halottnézőre, no meg egy kis frivol kíváncsiság is vegyül a részvétele: mindenki megcsodálja az új kiltást, mely négy oldalra is nyílik. Porrá égett a Theatre Francais és romjai felett soha nem látott falak, soha észre nem vett házak tűntek fel egyszerre az ismeretlenség homályából.

Nagy úr tátong ott, ahol a színház állott; a három hatalmas utca, a *Rue-Vivienne*, a *Rue Richelieu* és a *Rue de Rivoli* sarkán. Ott állanak sorban a régi épületek: ott a történelem: a *Palais Royal* az ő szemtelen kis színházával, ott a párisi hiuság, a bourgeois lényüzés kuforrása: a *Magazin du housse*.

Minden a régi, csak a Comédie komor, sötét fala tűnt el, füsttől, megszenesedett gerendák jelzik a helyét. Mintha a szívét tépték volna ki az egész városrésznek.

Soha még épülethez ennyi művészi tradíció nem fűződött. Hiába nagyobb színház a *Deury-Lane*, hiába volt *Kean* jobb színész mint *Thalma*, a *Deury-Lane* mindig csak Anglia nagy színháza volt, a Comédie pedig az egész művelt világ színpada. És most porrá égett minden: a hatalmas könyvtár, a *kritikus szoba* félelmetes vörös bársony pamlagai, a *Mollière-folyosó* a színház első-székes történetével; széthullottak a *sociétaires* és az írók szobái. A boulevardiek már hengegve hirdetik, hogy mint a mesebeli phönix fényesebben, ragyogóbban támad majd fel hamaibaiból a Comédie; de azért nagy vesztesség érte mindazokat, akik a kiállításba majd feljönnek Párisba és csak üres négyszöget találnak a tiszteltreméltó épület helyén.

Száz és száz különféle hír kering, valamennyi borzalmas színekkel festi a katasztrófa részleteit. Mindenki megnézte az üszkös romokat és mindenki mást látott a pusztulásban, a füstben. Vádolják a színház berendezését, vádolják a tüzoltókat, a rendőrséget. A finom francia szeretete, amelylyel a Theatre Francais falait átéltelte, egyszerre gyűlöletté változott át. Mintha minden embertől számon akarnák kérni a kultura emlékeit megszentelt falakat. Az újságok kutatják, hogy valódonképpen honnét pattanhatott ki az emésztő

szikra és megbotránkozna azon, hogy a tűz oly gyorsan terjedhetett el és olyan nagy terjedelmet ölthetett. Majdnem egyhangú a vélemény, hogy a színház biztonságára szükséges intézkedéseket egyáltalában nem tettek meg. Akármilyen hősi-sen és önfeláldozóan dolgoztak is a tüzoltók, minden igyekeztük kárba vesztett, mert nem volt elég vízköz, így az a súlyos vád merül föl, hogy a színházba rendelt *tüzoltóság a tűz előtt nem ellenőrizte a vizet*. Más különben hogyan történhetett volna, hogy a viznek a döntő pillanatban nem volt a kellő nyomása, hogy a víztömlőbe behatolhasson? *A tüzjelző-készülék végképpen megtagadta a szolgálatot s a tűzország botrányos mulasztást követelt el*. Hogyha a tüzoltók a színpadon lettek volna, úgy ügyelték volna arra, hogy a vasfüggönnyet lebecsássák. Ezzel elérték volna, hogy a tűz mindjárt kiütésénél csupán a színpadra szorított volna. A katasztrófa óriási méretei hangosan beszélnek arról, hogy a tűz keletkezésénél *egyetlenegy tüzoltó sem volt a színpadon*, ha pedig volt, nem tette meg kötelességét. Az oltást csak kívülről végezték s elkövezték mindazt a mulasztást, amely a *Rue Jean Gujónbéli bazár* égésénél az egész világot megbotránkoztatta.

Szomorú tények igazolják, hogy a *tüzoltók óriási mulasztásokat követtek el*. Fölmerült az a gyanu is, hogy a tüzoltók a veszedelem pillanatában *ott sem voltak a színházban*. Az előadás kezdete előtt az igazgatói irodában kellett volna a tüzoltóknak jelentkezniök és erről a jelentkezésről most mit sem tudnak. A színház nagy *vészcsapja* legelőször érintetlen volt.

(Az utolsó lángok.)

Egész este óriási közönség lepte el a Theatre Francais környékét. A tömeg olykor a tüzoltókat és a rendőroket is megakadályozta munkájában, jóllehet a színház körül kordont vont a rendőrség. A színház előtt óvatosságból két tűzi feeskendőt hagytak vissza, amelyek egész éjjel működtek. Még itt-ott fölcsapott egy kis láng, a füst még egyre gomolygott az üszkös romok között, mikor *Claretie* igazgató este kilenc órakor összegyűjtötte a színház egész személyzetét az első kerület polgármesteri hivatalában és azt a két gépezeti, akik a színházban voltak s akik azt mondták, hogy a tűz a színpad alatt keletkezett, kihallgatták. A vizsgálatnak azonban nem volt pozitív eredménye. Az a hír, hogy a színházat felgyújtották, nem nyer megerősítést.

(A vizsgálat.)

Pozitív eredménye nincs még a vizsgálatnak. A városi építészeti hivatal főnöke, *Girard* azt állítja, hogy a kalorifer egy csöve túl volt fűtve és rossz állapotban volt, aminek következtében a rajta levő por tüzet fogott, amely átesapott a díszítésekre. Mások a negyedik emeleten levő, szénnel fűtött kályhát okolják, amelyben szénoxid fejlődött, ami a tüzet okozta. A tüzoltók soha sem ellenőrizték a színházat, amiért *Rochefort* az összes közhatalokat felelőssé teszi.

A légfűtő készüléket igen sokan okolják. A fűtő-készülék régóta tele volt korommal, amely finom por alakjában felszállva, valószínűleg érintkezésbe jutott egy lánggal és robbanó gázhoz hasonlóan meggyuladt.

Leques közoktatásügyi miniszter a tüzoltóság parancsnokával és néhány állami építésmesterrel megnézte ma délelőt a Theatre Francaist. Konstatálták, hogy a színház némely részei, így különösen a művészek folyosója, a színésznők öltözői, köztük *Henriot* színésznő öltözője is, továbbá a díszlettár csaknem teljesen sértetlen maradt. Néhány kizáratot is találtak, egyebek között XIV. Lajosnak Colberthez intézett eredeti oklevelét, amelylyel a király elrendelte a Comédie Francaise építését, továbbá a *Hernani* eredeti kizáratát.

Ma jutott nyilvánosságra, hogy két hete, szintén esütörtökön, a délutáni előadás alkalmával a színházban füstszagot éreztek, amely a gőzfűtéstől származott. Nagy pánik keletkezett akkor, de a közönséget a rendőrbiztos megnyugtatta, hogy nincs semmi veszedelem.

A rendőri prefektúrán egy *Cordier* nevű tüzoltó-kapitány, aki huszszor hatolt be az égő épületbe, azt állítja, hogy a fűtőkészülék egyik csöve túl volt hevítve s ennek következtében a színpad alatt robbanás támadt. A tűz a cső mentén az ott összehalmozódott port is meggyújtotta s ez a szemét lánggal kezdett égni. A tűz alig egy pillanat alatt átharapozott a díszletekre s miután elmulasztották a vasfüggöny lebecsátását, a tűz a színpadról a nézőterre is átesapott. Egy másik verzió szerint a tűz egy negyedik eme-

leti szobában ütött ki, a hol a kályhában szén-oxid-gáz fejlődött, a mitől a kályha szétrobbant.

A községtanács mai ülésén a Theatre Francais égésével foglalkozott. *Lepine* rendőr-főnök azt mondta, hogy az első tűzfeeskendő a távbeszélő iresítés után négy percel a helyszínén volt; némi időre volt szükség, hogy működését megkezdhesse. Ami a színházakban való állandó tüzoltó-szolgálatot illeti, azt a *színházi igazgatók kérelmére szüntették meg*. Több szónok felszólalása után tizenhárom indítványt nyújtottak be, melyek mind arra irányulnak, hogy a tegnapihoz hasonló katasztrófa ismétlődésének elejét vegyék. Ezeket az indítványokat a megfelelő bizottsághoz utasították.

Lehetséges, hogy *Voltaire* életnagyságú szobrárt meg fogják menteni. A színház épülete *fél millió frankra* volt biztosítva.

(Epizódok.)

A katasztrófa menekültjei számos epizódját mondja el a veszedelemnek. A szerencsétlen *Henriot* kisasszony tűzhaláláról *Coquelin* ezt beszélté:

— A szegény leány egészen fölismerhetetlen volt, arca megszenesedett s oly fekete volt, mint a mumiaé. Egy szál haj sem volt a fején. Az öltöztetőn csak ruhájáról ismerté őt föl. *Henriot* kisasszony az öltöztetővel együtt volt a szobájában, egyszerre sűrű fojtó füst hatolt az öltözőbe s mind a ketten rémülve rohantak kia folyosóra. A nagy füsttől egy lépésnyire sem láthattak s kezüknél fogva tartották egymást, hogy biztosabban megmenekülhessenek. Lerohantak a színpadra, de alig léptek ott néhányat, egyszerre hatalmas tűzláng csapott föl előttük, amitől annyira megijedtek, hogy elbocsátották egymás kezét s ettől fogva nem is kerültek többé össze. Az öltöztetőnő, aki a színházban jobban ismerté a járást, mint a néhány hét előtt szerződötett fiatal művésznő, meg is találta a színházból kivívó utat, míg *Henriot* kisasszony egyre jobban belebonnyolódott a színház bonyodalmas utjaiba s benn égett. Szinte megfoghatatlan, hogy ez a szegény teremtés nem bírt megmenekülni. Néhányan látták, amint a páholyfolyosón kétségbeesve rohand föl s alá s onnan könnyen meg is menekülhetett volna, ha csak némiképpen tudta volna magát tájékozni.

Falconier színésznek az öltözőjében 25,000 frank összegyűjtött pénze volt elhelyezve. A füst és a lángok lehetetlenné tették neki az öltözőbe való behatolást, amit a rendőrpáncsoknak határozott parancsa ellenére megkísérelt. Tegnap este konstatálták, hogy *Falconier* garderoberja — el sem égett. Valószínű tehát, hogy a színész hozzájut a pénzéhez.

Beszélik, hogy a *Scala*-színházban tegnap délután öt órakor szintén tűz támadt egy színész öltözőjében, de szerencsére gyorsan oltották a tüzet.

A Theatre Francais igazgatójához egymásután érkeznek a részvéttáviratok. A színészek igen sok részvéttáviratot kaptak, többek között a bécsi Burg-színház tagjaitól is. A bécsi községtanács ma este szintén részvéttáviratot küldött a párisi városi tanácsnak.

Egész Párisban nagy részvétet kelt *Henriot* kisasszony tragikus halála. A művésznő huszonkét éves volt; a konzervatóriumot kitüntetéssel végezte s tavaly lett a Comédie Francaise tagja. Özvegy édes anyjával, akit egészen megtört a csapás, egy színigazgató közölte a történeteket. A holtestet a morgueból ma fakoporsóban elvitték anyjának lakására. *Loubet* elnök az első közt volt, akik *Henriot* részvétét fejeste ki.

(Az új Theatre Francais.)

Az elharmvad falak láttára a megedzett szívű kritikusok is könnyeztek. Szomorkodik mindenki, de már az új Theatre Francais foglalkoztatja a közvéleményt.

Az Elysée-palotában ma tartott minisztertanács arról tanácskozott, milyen intézkedéseket kell tenni, hogy a Comédie Francaise folytathassa előadásait. Valószínűleg el lehet helyezni a színtársulatot az Odéonban, ez pedig valamely más színházban tartaná előadásait. A Theatre Francais újra felépítéséhez azonnal hozzálátnak. Több képviselő azt az indítványt akarja tenni a kamarában, hogy a Palais Royal kertjében ideiglenes vas-színházat építsenek, hogy a Comédie Francaise a kiállítás ideje alatt játszassék.

Az új Theatre Francais épületét megható optimizmussal látja *Claretie* igazgató. Hivatalos

körökben hangoztatta Claretie, hogy mivel a színház alapja sértetlen maradt — meggyőződése szerint — két hónap alatt újra föl lehet építeni a színházat.

(A kamarában.)

Páris, március 9.

A képviselőházban Muzet a leégett Theatre Francais ügyében interpellált, hangsúlyozva, hogy meg kell a közönséget nyugtatni. A miniszternek nyilatkoznia kellene, vajjon betartják-e a szubvencionált színházak a szabályzatot. Követeli, hogy a színházat azonnal újra felépítsék.

Leygues közoktatásügyi miniszter kijelentette, hogy a tüzvész nem a légfűtési készülékből keletkezett, mert az az épületnek egyik sértetlen részében épen maradt. A színházi igazgatás felelőssége itt nem jó tekintetbe, mert minden óvintézkedést megtettek. A színházat gyorsan újból felépítik és nyolc nap alatt egy ideiglenes színházat jelölnek ki. Ezalatt a Comédie az operában játszik oly napokon, amelyeknél előadás nincs. A miniszter reményli, hogy a színházat még a kiállítás bezárása előtt újból felépítik. Hétfőn az építési vonatkozó törvényjavaslatot fog előterjeszteni. A kamara ezután elfogadta az egyszerű napirendet, mire az ülést bezárták.

Páris, március 9.

Mint a Havas-ügynökség jelenti, Leygues közoktatásügyi miniszter még nem közölte a kamarával, hogy ideiglenesen melyik színházat fogják a Comédie Française számára kijelölni, mivel a tárgyalások még folyamatban vannak. Ez a színház állítólag az Odéon. Magának az Odeonnak előadásait addig, míg a Theatre Francaist újból felépítik, egy a Boulevardon levő teremben fogják megtartani. Az új színház építési munkálatait erősen siettetni fogják. Azt hiszik, hogy a költségek 3 millióra fognak rugni.

Aki a Mars bolygón járt.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 9.

A tudományos világnak azt a részét, amely érdekli a spiritizmus dolgai iránt, nagyon érdekes eset foglalkoztatja. Egy hölgyről van szó, aki egyelőre csak Genf városát ejti csodálkozásba kalandjaival, de aki nemsokára világ-hírű lesz. Többek közt a Figaro is hosszabb cikket közöl róla és élményeiről. Flournoy, a genfi egyetem filozófiai fakultásának kitűnő tanára egy vaskos kötetet írt róla, amely csak a minap hagyta el a sajtót. A könyv címe Des Indes à la Planète Mars, s oly dolgok foglaltatnak benne, amelyek máris arra indítottak három világhírű tudóst: William Crookes-ot, Röntgen és Richet-t, hogy a genfi asszonynyal tüzetesebben foglalkozzanak.

Az asszony harminc éves és álmokóros. Ahányszor elfogja betegsége, olyan dolgokat mond el, amelyek mindenkit bámulatra ragadnak. Álmában különböző helyeken, s különböző időkben él. Eddig három különös helyzetről adott számot, s ezzel foglalkozik Flournoy könyve:

1. Járt a Mars bolygón.
2. Járt Indiában.
3. Élt Franciaországban, Marie Antoinette korában.

Amikor álmából fölébred, semmire sem emlékszik s rendesen, nyugodtan és pontosan végzi kötelességeit. Józan, okos és rendes életű. De amikor álomban van, kikérdezhetik mindazokról a dolgokról, amelyeket állítólag lát vagy hall. Flournoy mindenekelőtt azt gyanította, hogy az asszony csal, mint az ilyen médiumok legnagyobb része. Aztán abból a szempontból vizsgálta meg, hogy nem hipnotizálta-e valaki. Hogy azonban nem csalóval, sem hipnotizált médiummal nincs dolga, arról meggyőzték a következők dolgok:

1. Az asszony azokban a percekben, amelyekben marsbeli utjáról beszél, állítólag marsbeli nyelven fejezi ki magát. Ha arra kéri, beszéljen ilyen nyelven, artikulált hangokat ad, amelyek úgy vannak csoportosítva, mintha szavak lennének. Bizonyos dolgokat állandóan ugyanazzal a hangokkal jelöl. Sőt le is írja a szavakat, eddig nem látott formájú grafikus jelekkel.

2. Marsbeli élményeit nem lehet ellenőrizni. De amit Indiában való tartózkodásáról mond, az ellenőrizhető. „Az asszony rézibb korban élt

Indiában” — írja Flournoy — s egy régi könyvben megtaláltam azokat az eseményeket, amelyekre célom.” — Ezenkívül az asszony ilyenkor a legkorrektebbül beszél arabul és szanszkrit nyelven. Látszik, hogy tökéletesen tudja ezt a két nyelvet, amelyről ébrenléte alatt azt se tudja, mi fán termett. Egyébként Genfben született s legközelebbi környezete kijelentette, hogy semmi alkalmat nem volt ezeket a nyelveket megtanulni a szegény iparoslánynak.

A harmadik esetben (Marie Antoinette kor) már nem ily ellenőrizhető a dolog s ezért Flournoy, aki könyvében szigorúan mérlegeli a bizonyítékokat, ezzel nem is foglalkozott bővebben.

Igazi tudós létére nem is von le merész konkluziókat az esetből. Csak elmondja tapasztalatait s felhívja az érdekes tüneményre a tudós világ figyelmét. Főleg a Mars bolygón valamikor állítólag átélt élményeit helyezi előtérbe.

Egyelőre ennyiben van a dolog. A három főntebb nevezett tudós már bejelentette, hogy foglalkozni fog az érdekes jelenséggel.

Ki tudja, mi lesz belőle!

A newyorki Sapho

vagy

Lex Heintze mindenütt.

— Divina Comédia I fejezetében. —

SZEMÉLYEK:

Mr. Mackay, a World kritikusa.
Mrs. Violet Brown } newyorki szépek.
Mrs. Lucy White }
Mrs. Daisy Left }

Megtörtént: New Yorkban 1900. február végén.

Mrs. Violet Brown: } (együtt ülnek egy föld-
Mrs. Lucy White: } szintű páholyban.)
Mrs. Daisy Left: }

Mr. Mackay: (belép.) Jó estét hölgyeim! Hogy mulatnak?

A hölgyek: (egyszerre.) Oh! Very well! Igaz... Foglajlon helyet Mr. Mackay!

Mr. Mackay: (felül.) Köszönöm, de fájdalom, nem maradhatok soká! (sóhajva) Még annyi a dologom! Még kritikát is kell írnom!

A hölgyek: (egyszerre.) Áh! Nagyon érdekes! És mit fog írni, mondja csak?

Mr. Mackay: (hátradőlve a székén, nagyszerűen): Hm, hm!... Nem szeretem ezt a német szentimentalizmust...

A hölgyek: (egyszerre): De hiszen Dandet francia!...

Mr. Mackay: (némi zavarral): Hm!... Hm!... Na igen... (szynos fölényvel.) Francia! Hahaha! Olyan fényes, Elzászban született. Ezt önként nem tudták? És nem is veték észre? Hiszen minden gondolatát német! És még hozzá milyen erkölcstelen!

A hölgyek: (összenéznek és elpirulnak): Az igaz! Shocking!...

Mr. Mackay: De mennyire!... Hanem nem csodálom! (hirtelen.) Ösmerik Flitsh urat?

A hölgyek: Nem.

Mr. Mackay: Nem? Habaha! Nézzék csak, ott áll a földszinten. Látják? Az a nagy hajú. Szegény, azt hiszi, ha az ember hosszú hajat növeszt, már genialis. Ő fordította a darabot. Kérem, hölgyeim, mit írjak egy darabról, melyet Flitsh ur fordított és mit tartsak a direktorról, aki ilyen analfabétával fordítja a darabjait. Hiszen az eredeti munka meg lehet, hogy jó, meg lehet, hogy erkölcsös, de ez az ember eltűnteti a finomságokat és aláhal minden coehonneriet. Pedig hogy lehetett volna ezt a darabot fordítani! Ah!... (dühösen.) Végére is nem térhetem, hogy a színpadon néztem dicsőítsék az olyan — pardon — viszonyt, melyet pap meg nem áldott! Hogy meg akarjanak rikatni egy olyan személynek a történetével, aki minden áron a nyakába varrja magát valakinek. Ez lealacsonyítása a női méltóságnak, ez erkölcselen, ez szemérmetlen dolog, ezt ne merje nekünk színház-director feltámasztani... Ez... (jéhegyve.) A többi majd olvassák el holnap a World hasábjain! (feláll.) Jó éjt hölgyeim! (menni készül.)

A hölgyek: (felugrálva.) Oh yes! Igaza van! Nem nézhetjük tovább! Ez botrány! Menjünk! Majd feljelentjük az egész trupot az ügyészségnek!

Mr. Mackay: (ragyogó arccal.) All right! All right hölgyeim!

(A függöny felgördül, mindnyájan eltávoznak.)

Utójáték.

— Egy estláp hírvonatából. —

— Sapho a bíróság előtt Newyorkban, úgy látszik, hódított a német lex Heintze példája,

mert ott legutóbb letartóztatott néhány színészt, akik egy erkölcsetlennek mondott darabot előadtak. A dolog előzményei a következők: Clyde Flitsh színműrő átdolgozta Dantenek Sapho című ismert regényét az angol színpad számára. A darabot Newyorkban adták elő s a címszerepet Nethersole Olga, elsőrangú színésznő játszotta. Folyton telt ház előtt adták a darabot s nem is volt semmi baj, amíg néhány erényes asszony óvást nem tett a darab előadása ellen. Hozzájárult, hogy a World kritikusa, Mackay ünnepeken kieltette, hogy a darab előadását meg kellene tiltani. A World cikkeinek az lett a következménye, hogy akadt egy ügyész, aki letartóztatta Nethersole Olgát, imprezarióját és a többi színészeket és színésznőket. A „bűnösök”-et ugyan azonnal szabadon bocsátották, de a pörük még nincs elintézve. A dolog Mott bíróságra került. Mott, aki nagyon lelkismeretes ember, elhatározta, hogy a darab inkriminált részeit előadja a bíróságnál. A mikor a vádlottak a tanúkkal együtt megjelentek, elsőnek Mackay ur szólott a határozottan kijelentette, hogy a darab erkölcselen. Nethersole Olga ezzel szemben elszavalt néhány részletet az utolsó fölvonásból, amelyben erkölcsi prédikációk vannak. A tárgyalást elhalasztották, a vádlottakat pedig védőjük becsületszavára szabadon bocsátották.

A legérdekesebb dologban az, hogy Réjane asszony már két évvel ezelőtt bejárta egész Amerikát a Sapho szerepével. De hiszen Nagyváradról is feljönnek az Osztrigás Micit megnézni! Pedig ott is erkölcsösködnek mostanság.

FŐVÁROS.

(*) Az Erzsébet-leányárvaház. A város házán az utóbbi időben sok okos terv a papíron maradt a szűk pénzügyi viszonyok miatt. Ezt meg kell szennvednie az Erzsébet-leányárvaháznak is, amely egészségügyi szempontból sem felel meg többé rendelkezésnek. A főváros már régebben kijelölt telket a budai oldalon az árvaház új építkezése céljából, a költséget fel is vették az ideai budgetbe, de a rokonszenves tervből egyelőre nem lesz semmi, mert a bizottság fedezet hiányában eljettette az ügyet. Remélhetőleg a közgyűlés nem fog ily határozattal megelégedni és meg fogja találni a kérdés pénzügyi megoldásának eszközeit is.

(*) Előjárósági vasóra. A józsefvárosi előjáróság tisztikara ma este társasvacsorát rendezett abból az alkalomból, hogy a kerületi számvétség az előjárósághoz csatolták. Novelly Antal városbíró, dr. Szabó Sándor tisztú orvos, a számvétség hivatalos szónoka, Dénes Andor és többen, lelkes szavakban adták kifejezést tiszteletük és nagybecsülésüknek Hamvai Sándor kerületi előjáró iránt. Hamvai előjáró meghatva közölte meg az elismerést. Rózsavölgyi Antal helyettes előjáró Novelly városbíró mint a szabadságszolgálatra élő tanját köszöntötte fel, aki válaszában a hazaszeretetre buzdította a fiatalokat.

(*) Elutasított kérelem. Az Országos Gazdasági Egyesület oly kérelemmel fordult a fővároshoz, hogy jégyezzen a Gazdak Biztosító Szövetkezetnek támogatására néhány alapítványt. A pénzügyi bizottság ma a kérelem elutasítása mellett nyilatkozott, bár a közigazgatási ügyosztály 5 alapítványi hely jegyzését ajánlotta.

(*) Jelölés. Az üresedésben levő másodosztályú tanácsjegyzői állásra a II. kerületi bizottsági tagok tegnap este tartott értekezletükön Lahoosmszky Árpád és Ivánszky Imre fogalmazókat jelölték.

(*) A Városház-utca kövezése. Amikor a székes fővárosi hivatalok nagy részét áthelyezték a volt Károly-kaszárnyába, szükségessé vált, hogy egyelőre legalább is a Városház-utcat (Gránatos-utcat) lássák el zajtalan burkolattal. A mérnöki-hivatal úgy tervezte a zajtalan burkolást, hogy a szervita-terti részről csak a sarkanyus-utcaig terjedjen s így a költség 63,632 korona lenne. A középítési bizottság ma hozzájárult, ahhoz, hogy a burkolás aszfalttal történjen, de kívánja, hogy az egész Városház-utcat aszfaltozzák.

(*) A dunaparti villamos vasút. A középítési bizottság mai ülésén a városi vasút-társaság bemutatja a dunaparti villamos viadukt-vasutat és a pályát tápláló kábel-vezetéknek a terveit. A mérnöki hivatal mindenben hozzájárult a tervekhez, csak azt kifogásolta, hogy a vasút-társaság az Akadémia előtti téren nem alkalmazkodott a műszaki megállapodásokhoz, amennyiben ott a vonalnak kanyarulatot adott, az egyenes irány helyett. A bizottság ma hozzájárult a vasút-társaság tervehöz, mert ennek semmi nagyobb akadályja nincs. Hozzájárult a bizottság a kábel fektetés tervehöz is.

(*) Tűzörsg és központi város házán. A főváros közgyűlése kimondta, hogy a központi város háza épületében kivanatosnak tartja főök-tűzörsg felállítását. Az átalakított kaszárnyába ugyanis egyre több hivatal költözködik s ott vannak már a pénztári helyiségek, valamint a levele- és okmánytárak. Ezeket a tűz ellen lehetőleg biztosítani kell. Az örség felállítására iránt a tűzoltó főparancsnokság erősebb teszi meg előterjesztését.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Landi Kamilla második hangversenye. Ma este rendezte Landi Kamilla második hangversenyét a Vigadó nagytermében, ahol azonban ezúttal nem egy ülőhely maradt üresen. A műsort, amint ez Barbi Alice óta divatba jött, ó-lasok vezették be: *Scarlatti: Scilianápa és Cavalli: Donzelle fuggite* után a legnagyobb sikert *Giordani: Caro mio ben* ... kezdetű dalával aratta Landi Kamilla, aki felső és mély hangjainak minden pompáját ragyogtathatta ebben a dalban. Majd Saint Saëns: *Samson és Delila* című operájából a *Samson rechenchént ma présence* ... kezdetű áriát énekelte mély hatással. Érdekes volt Strauss Richard, a kérelhetetlen Wagner-epigon *Traum durch die Dämmerung* című különös kompozíciója; amolyan zenei hangulat-illusztráció a *Jugend* modorában. A hangversenyen még egy fiatal zongoravirtuozt is hallottunk, *Berényi Aladárt, Thomán* tehetséges tanítványát, aki nagy lámpaláza mellett is elég szép technikai készültséget árult el. (—ly.)

Pályanyertes vigjáték. A debreceni *Csonkai kör* bírálóbizottsága tegnap délután tartott ülésében döntött a Telegdy-féle vigjátékpályázatra érkezett negyvenhét pályamű fölött. A nyolcszáz koronás pályadíjat egyhangulag *A kis püspök* című három felvonásos társadalmi vigjátékra ítélték oda. A jelítség levélkéből kint, hogy a nyertes mű szerzője Lovassy Andor, Tordavármegye főjegyzője. Tíz pályamű nyert ezen kívül dicséretet, melyek között állítólag több sikerült színpadképes darab van. Március 24-én kerül színpadra a debreceni színházban a pályanyertes darab. Az előadást lakoma követi, melyen a Telegdy-alapítványból — az alapító rendelkezéséhez képest — a debreceni színtársulat tagjait megvendégelik.

Filharmonikus hangversenye. A filharmoniai társaság március 19-én a Vigadó nagytermében tartandó tréfas hangversenyének műsora két szakaszból áll. Az első szakasz hangverseny lesz, melyen a teljes filharmoniai zenekar előadja *Kleinkecke Reszö Nürnbergi Nesterdalmok* című nyitányának paródiáját. Egyik kiváló szám *Vizvári Gyula*, a Nemzeti Színház tagjának előadása: *A föld és népei*. Kulturhistorico-geografico-humoristicus felolvasás. A második szakasz operai előadás, melyhez az opera egész műszaki személynének közreműködésével állítják fel a terjedelmes színpadot, melyen *Kerner István* karnagy vezénylete alatt egy teljes operai zenekar kíséretével *Semsey Mariska, Kornay Rikárd, Ney B., Dainoki B., Szendrői Lajos, Hegedűs Felenc, Gerenday V. és Szolnay Lóránt* előadják *Kolenc Manó és Metz A. Faust* paródiáját. Akik tévedésből még nem kaptak volna meghívót, forduljanak Mery Bélához (Dorothy-utca 7.), annál is inkább, mert a jegykészlet már fogytán van.

A Magyar Színház újdonsága. A Magyar Színház legközelebbi újdonsága, *Géczy Istvánnak Az anyaföld* című új népszínműve lesz. A darabból már megkezdtek a próbákat.

Plágium Máramaros-Szigeten. *Makai Emil Szecessió* című versét, amely a *Budapesti Naplóban* jelent meg, országszerte szavalják. Az elmúlt héten a *Szecessió* egyik interpretatorával kis baleset történt, véletlenül ugyanis a szerzői babérokat is ő vágta zsebre. *Máramaros-Szigeten* történt a pikáns história, amelyről különben a *Máramarosi Híradó* mai számában ezt írja:

Mult számunkban megígértük olvasóinknak, hogy a *Máramarosszigeti Dalkör* február 17-ikén megtartott dalestélyén *Rubos Árpád* debreceni színtársulati tag által előadott *úgyesen és szellemesen megírt monológot*, mely a meghívó programjában úgy szerepelt, hogy „*írta és előadja Rubos Árpád ur*” közölni fogjuk. — Legnagyobb sajnálatunkra a monológot nem hozhatjuk, mert azt nem *Rubos ur*, hanem *Makai Emil* írta. Nem tudjuk, hogy mit akart ezzel elérni *Rubos s* hogy mi volt a célja, de mindenesetre sértve érezheti magát az a közönség, amely felült a plágizátornak s még jobban a rendezőség, amelyet nagyképűsködével felülített. Az ilyen eljárás ellen tiltakozunk koll!... Mit gondolt *Rubos ur*, hogy ez a dolog nem fog napfényre jönni? Vagy talán *Rubos ur* annyira beleléte magát a szecessziós életbe, hogy szerinte a plágizálás is szecesszió? Most már az igazi szerzőn a sor, hogy legálább a versét fejsze nyelét, a tantiémet, megreklamálja.

Daudet betiltott darabja. A *Newyorki* színházi *Sappho*-botránynak, amelyről már bővebben írtunk, az lett a vége, hogy a *Daudet* regénye után készült színművet betiltották és *Wallack*-színházhoz zárták. Jó szerencse, hogy *Nethorole* kiasszonyt, aki *Sappho*-t játszotta, tíz estizetnél büjtél és magánzárkával (különösen magánzárkával) sulyosított fogházra nem ítélték. A *World*, amely a *Sappho*-hajsztát megindította, természetesen, nagy örömujjongással kovácsol magának reklámot a *Newyorki* bíróság bölcs ítéletéből.

Szirmai Imre Szegeden. *Szirmai Imre*, a *Népszínház* jeles bonvivántja hétfőn Szegeden működik közre a *Szegedi Jótékony Egyesület* javára rendezett *hanevaxenyén*.

Kubelik szerelme. Oh, most már valóságos szerelemről van szó. A tegnapi vallomás, amelyben meg volt a kellő áradozás, Hungáriát illette, a mai már asszonyi szivekről szól. Kubelik Pécsot is föltárlta legtitkosabb énjét és a *Pécsi Naplóban* egyebek között ezt írta:

— Tudja, én ki nem állhatom az asszonyokat, valóságos meguntáltaták magukat velem, mikor leveleket küldözgetnek és esókolóznak. Ez egyszerűen nevetésgaz, nem is hiszek nekik. Hát ilyen a szíve a csodahegedűsnek. A tizennyolc éves szíve... Már csalódott is. Hitelt adott a leveleknek és most fanyarnak találja a szép asszonyok esókját. Kár, hogy nem árulta el, melyik országban érte a csalódás. Talán csak nem a magyar asszonyokról mondta a blazirt ítéletet? Hiszen Kolozsvártól más véleménye volt a magyarokról általánosságban.

Jótkonyóú előadás. A tátra-lomnici protestáns templom javára ma délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor az *Uránia helyiségében* fényes sikerű előadást tartott dr. *Konkoly-Thege Miklós*. Az előadás tárgya: *Csillagászati megfigyelések hajdan és most*. Több mint száz vetített képen mutatta be úgy az ókori, mint a közepkori csillagászok garló eszközeit. Pompás képekben mutatta be azután a modern csillagászati eszközöket, megnevezve mindeniknél a csillagászati intézetet, mely egy-egy gépezet, monstrumának tulajdonosa. Jellemzte még az előadó a csillagászati megfigyelések természetét hajdan és most. Az előkelő hallgatóság mindvégig feszült figyelemmel hallgatta az érdekes előadást s végül zajosan megéljezte a kiváló tudóst.

Művészek a beteg munkásokért. A budapesti betegsegélyező pénztár segélyalapja javára *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter védnöksége alatt tartandó művészestélyen közreműködésükéig addig a következő művészek ígérték meg: *Arányi Lango*, *Emma* operanékesnő, *Küry Klára*, *Z. Bárdi Gabi*, a *Népszínház* tagjai, *Haraszthy Hermin*, a *Vigszínház* tagja, *Arányi Dezso*, a *M. Kir. Operaház* tagja, *Sziklai Kornél*, a *Magyar Színház* tagja, *Polónyi Elemér* zongoraművész és *Hazslinszky Gusztáv* hegedűművész. Az est íránt nagy érdeklődés mutatkozik. A rendező bizottság irodájában (Koháry-utca 4.) a jegyekre való előjegyzések és felülfizetések tömeges számban történnek.

A Dalos színház e hó 18-án nyílik meg. A személynét következőleg van összeállítva: Igazgató-tulajdonos *Horváth Zsigmond*, művezető-igazgató *Borsodi Vilmos*. Rendezők *Hatvani Károly*, *Kiss János*. Működő tagok *B. Nagy Katica*, *H. Csillag Amália*, *Cservári Irma*, *Laszkovszky Juliska*, *Takács Kati*, *Nádassy Mariska*, *Füredi Juliska*, *Balogh Pista*, *Füredi József* és *Jenői Vilmos* komikusok. Husz tagból álló balettkar *Baron Róza* balettmesternő vezetése alatt.

A vidéki színészet közgyűlése. A vidéki színészet ez idei rendez évi közgyűlése, mint már megemlékeztünk róla, e hónap huszonhetedik és huszonnyolcadik napján lesz. A közgyűlést megelőzőleg az egyesület tanácsa e hónap tizenharmadikán rendkívüli közgyűlést tart, amelyen előkészítik a közgyűlés tárgysorozatát. A fontos tárgysorozatra való tekintettel kívánatos volna, ha egy a fővárosi, mint a vidéki tanácsosok minél nagyobb számban jelenének meg az ülésen. Ezen az ülésen tárgyalják az addig esetleg leérkező új alapszabálytervezetet, a mult évi mérleget, költségelőirányzatot, az ügyészi rendtartást, a házigondnoki szabályzatot, a közgyűlés elé terjesztendő javaslatokat, indítványokat s a benyújtandó színgazgatói engedélyeket.

A Carl-Theater Oroszországban. A világba jutott bécsi *Carl-Theater* operett-személynete hétfőn megy kényszerű oroszországi körútfára. Az orosz körúttól egyébiránt nem remélnék valami nagy pénzügyi sikert.

Girardi visszatérése. *Girardi* a bécsiek színpadi kedvence, mint annak idején említettük, elhátározta, hogy ennek az évadnak a végén visszavonul a színpadtól. Egy bécsi újság most arról értesül, hogy a művészek ez az elhatározása megingott és a színpad marad, de egyuttal visszatér az operethez. *Girardi* ugyanis az operettnél aratta legnagyobb színpadi diadalait.

Novelli Berlinben. *Ermote Novelli*, mint egy *berlini* távirattal jelenti, ma kezdte meg ott, tíz estére terjedő vendégzereplését a legnagyobb sikerrel. A nagy olasz művész a *Papa Lebonnarában* lépett föl, amelyben a *Vigszínházban* is óriási sikerrel kezdte meg vendégzereplését.

Színigazgató a boerok seregében. A boer-angol háború kitörése idején két olasz társulat is vendégzereplést Transvaalban. Az egyiknek *Vicenzo Mangana*, a másiknak *Pietro Baldassari* volt az igazgatója s a két művészembert a háború kitörése után annyira magával ragadta a boerok szabadságharcra, hogy mind a kettő belépett a boer hadseregbe s azóta tisztí rangban küzd az angolok ellen. Egy olasz újság szerint *Mangana* nemrégiben hatszaz ember élén erős esatát vitt az angolokkal; meg is verte őket s tizenkét ágyújukat elfoglalta.

A „spanyol Duse” Párisban és Londonban. A spanyol drámai színpad első művésznője, *Guersera Mária*, akit hazájában a „spanyol Duse”-nek neveznek, ez év októberében harminc előadásra *Párisba*

s innét *Londonba* megy, ahol tizenöt estén át fog játszani. A művésznő ezidőszent Amerikában, *Mexico*-ban, vendégzerepl.

Egy akadémia jubileumára. A *berlini* udvari opera e hó tizenkilencedikén díszelőadást rendez a német tudományos akadémia megalapításának kétszázéves fordulójának emlékére.

A lex Heintze ellen. Megemlékeztünk róla, hogy *Németországban* a színpad és általában a művészetek szabadságának korlátozására megalkotott *lex Heintze* ellen nagy agitációs folyik. A német színpadok egyetemének elnöksége, mint egy *berlini* újság írja, felhívást intézett tagjaiboz, hogy az iradalom és művészet egyéb ágaiban dolgozókkal egyesülve foglaljanak állást a törvény ellen.

Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. Ma, szombaton este a *Telefon Hírmondóban* a magyar királyi operaházban színrekerülő *Sabakiválynője* lesz hallható. A Hírmondó előzetési és hallgatói tehát abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy odahaza a kényelmes otthonban is végig hallgathatják *Goldmark* e híres operáját, a címszerepben *Dörsény* *Handel Bertával*. Az opera előadása után a napi események regisztrálása következik, majd 11 óráig felváltva katonai- és cigányzene lesz hallható a kagylókon.

Csak azért se!

(*Jászai Mari és a szabadság-ünnep.*)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 9.

Kis emberek sohasé tudnak eléggé kicsinyesek lenni és minthogy elhatározásaikat nem irányít a gondolat, — a csak azért is! meg a csak azért se! játsza náluk a döntő szerepet. Ennek bizonyosságul szolgál a következő história:

Az egyetemi ifjuság március 15-én délelőtt tíz órakor matiné rendez az *Új-Városháza* dísztermében. Közreműködésre többek között *Jászai Marit* is felkérte az ifjuság, amelynek küldöttsége tegnap délelőtt tisztelgett a művésznőnél.

Jászai Mari örömmel megígérte közreműködését, de arra kérte a küldöttséget, minthogy 6 ettől a vezetőségtől semmit sem kérhet, kérjen a küldöttség az 6 nevében engedélyt a *Nemzeti Színház* igazgató-ságától a közreműködésre.

Az ifjak *Jászai Marit*l egyenesen gróf *Festetics* *Andorhoz* mentek és kérték, engedje meg a művésznőnek a matinéval való közreműködését.

Erre gróf *Festetics* igazgató így szólt:

— Hajlandó vagyok az engedélyt megadni, ha a művésznő személyesen kéri ki magát. Jól tudom, hogy *Jászai Mari* azért nem kéri ki magát a *katholikus kör* ünnepélyére sem, mert nem akart érintkezésbe lépni az igazgatóssággal. Most már csak azért is ragaszkodom ehhez a formalitáshoz, mert jól tudom, hogy *Jászai* nem fogja megtenni. Egyébként forduljanak az intendánshoz!

Az ifjak otthagyták az igazgató urat, aki „csak azért is ragaszkodik ahhoz a formalitáshoz.” Sohasé látta még kéri *Jászai Marit*, — most hatalmas alkonyán legalább egyszer akarta a büszke tragikát a porban térdeplő pózba kényszeríteni — és ha csak még oly keveset kér is, — sőt ha olyant kérne is, amire az igazgatósságnak volna kötelessége őt megkérni. Mert annyi szent, hogy a legnagyobb nemzeti ünnepre a *Nemzeti színház* hivatalból tartoznék kirendelni legnagyobb géniuszat.

Ilyen körülmények között az ifjuság nevében *Kárpáthy Zoltán* és *Horváth Zoltán* táviratoztak *Keglevich István* gróf intendánsnak *San-Remo*-ba és kérték, hogy tekintettel a hazafias célra, engedje meg *Jászai Marinak* a matinéval való közreműködését.

Keglevich ma reggel ezzel a távirattal felelt az ifjuságnak:

„Egyelőmi Kör Budapest.

Kárpáthy és *Horváth* urak óhaját sajnalatomra nem teljesíthetem.

Keglevich István intendáns.”

Istenem, mely kicsinyesség! A kicsinyes igazgató után a kicsinyes intendáns, aki *San Remo*-derült egy alatt a Délvilág ezernyi gyönyörűségei közepette száz és száz mérföldnyi távolságon túl nem tud lemondani arról az apróska örömről, hogy *Jászai Marit* eltúlta az egyetemi ifjuság matinéjáról. Mert talán némi rezignációt ébreszthet ez a kicsinyesség a nagy tragikánál. Csak azért is!

És ezalatt mindenki kijön a *Nemzeti Színházból*, a *pompás funebre színházból* és senki sem megy be. A szuffiták *Nérója* meg *San-Remóból* küldözgeti apró tüszurásait, minő furcsa pedig a nagy férfi kézben az ilyen apró jószág — a tü.

Mint értesülünk, az ifjuság körében *Keglevich* gróf teleggrammja nagy megbotránkozást keltett. Elhatározták, hogy *Jászai Marit* ovdációban fogják részesíteni. *Festetics* gróf igazgató és *Keglevich* gróf intendáns kegyeletlen eljárása fölött pedig kifejezik megbotránkozásukat.

A színházak tűzbiztonsága.

— Egy készülő szabályrendelet. —

Budapest, március 9.

A párisi *Théâtre Français* szomorú tüzkatasztrófiája nagy aktualitást és érdekességet kölcsönöz annak a készülő szabályrendeletnek, amelyet a budapesti színházak tűzbiztonsága ügyében a fővárosi tanács IX. ügyosztálya kidolgozott és már be is terjesztett a tanács elébe.

A szabályrendelet lényegesebb pontjait a következőkben ismertetjük:

A Budapesten épülő színházaknak, amennyiben nézőterük hatszáz nézőnél többre épül, minden oldalról teljesen szabadon kell állniok. Hatszáz személynél kisebb befogadási képességgel bíró színházak két oldalról szabadon álló saroktelkeken is építhetők, amely saroktelkek azonban 400 □ ölnél kisebb nem lehet.

Abban az esetben, ha az ilyen módon alkalmas saroktelkek közelében nagyobb ipari vagy gyári telep létezik, a színházépítési engedély a különben megfelelő ilyen saroktelkekre nem adható meg.

Minden emeletről jobbra-balra legalább egy-egy külön tűzbiztos lépcsőnek kell vagy közvetlenül a szabadba, vagy az előcsarnokba vezetnie. A nézőtérből a csarnokba és illetőleg az oldalfolyosókra minden száz ember számára egy 1.25 méter széles kijárási létesítmény. A közönség számára szolgáló lépcsők mind tűzbiztos anyagból, szögbe törten, azaz helyenként nyughelyekkel ellátva készítenők; általában ellátandók s legalább 1.80 méter széleseknek kell lenniök. Patkóalakú kör- vagy esigalépcsőt, valamint függő lépcsőt a közönség használatára alkalmazni nem szabad. A színház ablakain, a raktárakat kivéve, sehol rácsot alkalmazni nem szabad.

A színpadra és zsinórpadlásra közvetlen nyíló ajtók mind tűzállóan vasból készítenők s ezek a padlózatnál 2—3 centiméterrel magasabb és legalább 50 centiméter széles tűzbiztos anyagból készült külsőhöz ütközzenek. A proscenium falban alkalmazott, valamint a sugó üreghez vezető vasajtók azonnali önzárólag készítenők. A színpad-sülyesztő és a zsinórpadlás az épület többi részétől a tetőt 1.50 méterrel meghaladó magas falak által, a nézőtérről pedig vaslemez függöny által tűzbiztosan elkülönítendő. A zsinórpadlás menyezetűbe tűzvesz esetén fejlődő füstnek, közvetlenül a szabadba vezető szellőző nyílások létesítenők oly módon, hogy azok a fűlétszintnél kezelhetők legyenek. A nézőtér és színpad fölött tetőszerkezet vasból legyen és tűzbiztos anyaggal fedendő. A nézőtér menyezet pedig tűzbiztos anyagból készítenők. A színház épület kellő számú és célszerűen elosztott villámhárítókkal ellátandó. Asztalos, vagy egyéb oly műhelyek, melyekben tűzveszélyes anyag feldolgozásával foglalkoznak, kivéve a szabóműhelyeket, a színház épületén kívül helyezendők el. A festőterem magában a színházban is elhelyezhetők, de ebben az esetben úgy kell építve lenniök, hogy azoknak belseje tüzeléses anyagból legyen, s a színház egyéb részeitől tűzálló vasajtókkal legyenek elválasztva. A fűtés csak központi lehet és tűzbiztosan helyezendő el.

A bőség, a rossz levegő, esetleg a füst elvezetéséről egy a nézőtérben, mint a színpadon célszerű módon kell gondoskodni. A színházban csakis villamos, vagy gázvilágítást szabad alkalmazni. A nézőtérben és a színház színpadi részén a központi villamos, vagy gázvilágítás kívül mellévilágítások is alkalmazandók.

Az egyes nyílt lángok a folyosókon, lépcsőkön, tánctermekben, öltözőkben, zsinórpadlásokon és színpadon oly módon alkalmazandók, hogy csak az erre hivatottak által legyenek szabályozhatók, a szabályozás pedig csak külön szerkezetű kulccsal legyen eszközölhető, sodronykosárral s ezenkívül szükség esetén pléhernyővel látandók el. A nézőtérben lévő lángok golyói vagy csészéi sodronyfonással bevonandók. A fentebbi pontokban említett helyeken a villamos vagy gázvilágítás mellett közbe-közbe szintén elővigyazattal könnyen ellenőrizhető módon elhelyezett mellévilágítás létesítenők, mely mellévilágítás zárt lámpákban elhelyezett gyertyából állhat és a színház megnyitásának időpontjától kezdve a közönség elvonulásáig folyton égetendő.

A villanyvilágításhoz szükséges dinamogépek hajtására gázmotorok vagy gőzgépek is alkalmazhatók. Ha gőzgépek alkalmazatnak, a gőz a színház épületben csak azon esetben fejleszhető, ha vízcsőves biztonsági kazánok alkalmazatnak.

A színház épület belsejében vezetékül csak jól elszigetelt sodronyok alkalmazandók.

A színpad és nézőtér megvilágítására hatásvilágítást kivéve, vívmámpákat alkalmazni nem szabad. A színpadon, zsinórpadlásokon, öltözőkben, raktárakban és műhelyekben alkalmazott izzólámpák biztosító iverborítékkal látandók el s amennyiben több ilyen izzólámpa állványra erősítve használatnak az izzólámpák elé dróttónas alkalmazandók.

A színház vízvezetékkel a kívánt terjedelemben ellátandó. A vízvezetési hálózat két fővezetékkel táplálható, hogy a színházban mindig víz álljon rendelkezésre és netáni hiány beallakor akár az egyik, vagy másik vezetékben a víz bebecsútható legyen.

Minden színház a székesfővárosi tűzvédelmi állomással távirati összeköttetésbe hozandó, azonkívül telefonnal is ellátandó.

Minden színházban legalább két boniák, állandóan alkalmazott s különösen a világítási, vízvezetési és fűtési készülékek ismerete tekintetében is megvizsgált, józan és megbízható tűzoltónak éjjelnappal feleitve kell őrségi szolgálatot teljesíteni. Ezek a színház állandó személyzetéhez tartozó tűz-

oltók tűzrendőri fegyelem tekintetében a fővárosi tűzoltóparancsnokság alá vannak helyezve.

Ezeket kívül az előadás alatt az előadás természetéhez képest esetről-esetre szaporítandó, de előadásonként kivétel nélkül minden színházban megfellelő, vagy több színházban legalább négy személyből álló tűzvédelmi szolgálatot a fővárosi hivatalos tűzoltók sorából egy őrpáncsnok vezetésére állat.

A tűzvédelmi szolgálat előadás megkezdése előtt legalább egy órával köteles a színházban megjelenni és működését megkezdeni.

Ha a színpadon vagy a zsinórpadlásokon kiütött fűz olyan terjedelmet látszik venni, hogy a kéznél lévő készülékekkel rögtönözve el nem fojtható, akkor mindenképp a tűzoltósnak jelezni kell a tüzet a tűzvédelmi állomásokkal;

le kell eresztieni a vaspléhfüggőnyt, fel kell nyitni a színpad fölötti szellőző nyílásokat;

erősíteni kell a rendőrségi felügyelő tisztet, valamint a rendezőt, hogy a közönséget nyugodt eltávozásra felszólítsák.

Bármilyen kiterjedést nyerjen a tűz a nézőtér, folyosók, csarnokok és lépcsők világítására szolgáló gáz és villamvezetéknek semmi szín alatt lezárni és a világítást kioltani nem szabad. A mentés első sorban a látogató közönség és a színi személyzet életére irányozandó.

Hogy a fentebbi szabályok minden irányban megtartassanak arról a fővárosi tanács az állami rendőrséggel egyetértve gondoskodik.

Ebből a célből egy állandó színházvizsgáló-bizottság alakíttatik, melynek elnöke mindenkor azon fővárosi tanácsnok, kinek illetékesége a színház ügyekre nézve megállapított, tagja pedig a középítési bizottság tagjai sorából a tanács által kinevezett 3 szakértő tag, a tűzoltó-parancsnok vagy helyettese, az illető kerületi előjáró és a kerületi mérnök.

Ezen állandó bizottság feladata az új színházakat megnyitás előtt, a meglévő színházakat szükséghez képest, az összes színházakat minden évben kétszer és pedig a nyári szünet után az előadások megkezdése előtt és a fűtés megkezdése előtt megvizsgálni, azoknak építési és tűzrendőri szempontból a fentebbi szabályoknak megfelelő állapotáról, különösen a fűtési, világítási és vízvezetési berendezés, valamint egyéb mentési eszközök és készülékek teljesen jókban létéről — ha szükséges — próbák által is meggyőződni.

Ezenfelül feljogosítatik az állandó színházvizsgáló bizottság elnöke, hogy az egyes színházakban annyiszor, amennyiszor szükségesnek tartja, ellenőrző vizsgálatot tartson s ha ezen ellenőrzési vizsgálatok alapján kivánatosnak mutatkozik a színházvizsgáló bizottságot rendkívüli eljárásra is egybe-hívhasa.

Azonfelül ezen állandó bizottság fennkívüli eljárásra mindannyiszor és legfeljebb 3 napi határidőn belül egybe-hívandó, valahányszor az a fővárosi államrendőrség főkapitánya vagy a fővárosi tűzoltóság főparancsnoka szükségesnek tartja s ezt kérelmezi.

Aki e szabályrendelet bármely pontja ellen vét: az 1879. évi XL. törvények 141. §-a értelmében fog büntetettetni.

Ha a mulasztás az igazgatót terheli, ismételt pénzbüntetés után tőle a színházi engedély is megvonható; a Nemzeti Színház és a magyar királyi Operaház intendánsára és igazgatóira nézve azonban a magyar királyi belügyminiszter illetékes határozni.

MŰVÉSZET.

□ **A Nemzeti Szalon kiállítása.** Holnap délelőtt nyílik meg a Nemzeti Szalon új kiállítása, amely Székely Bertalan 87 képét és rajzát, azonfelül közel ötszáz különböző grafikai munkát és vázlatot rejt magában. Maga a Székely-kiállítás annyira érdekes ránk magyarokra nézve s annyira műtörténeli tanulságot rejt magában, hogy vele külön cikkben fogunk foglalkozni. A grafikai osztály külföldi képviselői közül Jeannot, Gandara, Helleu, Fantin-Latour, Milcendeau, Carrière kötik le különösen érdeklődésünket. A magyar rajzolókat közt Kubinyi Sándor áll elől, az olajvázlatok közt pedig Katona Nándor mutat be egy sor felette érdekes apróságot, amelyek legjobb munkái közé tartoznak. Az iparművészeti részben Myrkovszky Gézáé izléses tervei kötik le érdeklődésünket. A kiállítás holnap tizenegykor nyílik meg, akik meghívást kaptak, egész nap látogathatják a tárlatot, a közönség többi része két koronás belépőjegyet válthat. A vernissazt követő első három napon a belépő díj egy korona, azontul 50 fillér. A katalógus ára 25 fillér. Szombaton este Székely Bertalan tiszteletére banket lesz a Drexler vendéglő egyik első emeleti külön termében. A tárlaton még a mai nap folyamán elkelt több műtárgy, a kiállított dolgok javarésze eladó.

□ **A budavári Szt. Zsigmond kápolna oltárképei.** A budai királyi palota újjáépítése ültetéből restaurált Szent Zsigmond kápolnát három nagyszabású oltárkép fogja díszíteni, amelyeknek megfestésével a királyi palota építő-bizottsága most bízott meg három művészt. Az egyik oltárképet, amely Szent Istvánt fogja ábrázolni, *Roskovics Ignác* fogja festeni, a másik oltárképet, amely a szent család életéből vett jelenetet fog ábrázolni, *Hegedűs László*

festi, a harmadikat, amely Szent Zsigmondot ábrázolja, *Thury Gyula* festi.

□ **Magyar művész sikere a külföldön.** *Basch* Árpád ismert magyar plakátrajzoló az a kitüntetés érte, hogy elsőrangú külföldi szalpok foglalkoznak művészetével. Csak nemrég közölte válogatott munkáit az angol *Poster*, most pedig a párisi *Les maîtres de l'affiche* című gyűjteményes vállalat reprodukálja plakátjait s nagyon elismerő sorokat írt a szerzőjükről.

□ **Szent-Gellért szobra.** A király által a nemzetnek adományozott tíz szobor között van Szent-Gellért szobra, melyet az esküthíd budai följárójával szemben a Gellérthegy oldalába helyeznek. A szobrok készítésére felügyelő bizottság báró *Podmawicksky* Frigyes, a közmunkatanács elnöke és *Romy Béla* miniszterelnöki osztálytanácsos vezetésével ma tekintette meg a szobor mintáját *Jankovich Gyula* szobrásznak várbazárbeli műtermében. A bizottság a szobor mintáját sikerültnek találta és bronzba öntése iránt közelebb intézkedni fog.

□ **Herkomer zománfestményei.** *Berlini* levelezőnk írja: Amióta Schulte Edének sikerült *Paulus* udvari tanácsost, a híres esztétikust művészeti szalónja vezetőjének megszerezni, azóta az immár kissé copios és elhanyagolt termekben újból otthonra talált a valódi grand art. Egymás után nyílnak itt meg a legremekőbb tárlatok. A februári kiállítás ránk nézve különösen érdekes volt, amennyiben *László Fülöp*nek egész kollekciója volt a felső világításos teremben. Az idei tárlatok közül azonban mindenesetre a márciusi a legérdekesebb és talán a legszebb is *Herkomer* Hubert, ez a csodás tehetségű angol-bajor művész állította ki nem kevesebb mint ötvenhét művét. Ezek között tizenhat olajfestmény, többnyire arcképek. A berlini közönség csak úgy tudta a világhírű *Miss Grant* és a *Feketeruhás hölgy* című arcképek megmúlására. Egy huszonegy számúból álló akvarell-csoport felüli *Herkomer* művészi fejlődésének majdnem összes fázisait. Van itt százerkék a 60-as évek végéről és a 70-es évekből. A nyolcvanasokban már alig festett életképeket. A legkomolyabb arcképtanulmányokra adta magát, amíg elérte annak a legmagasabb fokát a *Miss Grant*-ban, amelyet olajban festett. A gyakran említett *Herkomertypik* közül is kiállított kilenc darabot.

A legnagyobb vonzerővel azonban *Herkomer* híres zománcai bírnak, amelyek közül a legnagyobbat és legszebbet *Az óra diadalát* a „Magyar Iparművészet” reprodukálta az utolsó számában. Ugy értesülök, hogy *Radács Jenő*, az iparművészeti múzeum igazgatója már tett is lépéseket, hogy ezt a pompás tableaut a budapesti közönségnek is bemutatthassa. *Herkomer* az 6 berlini tartózkodása alatt zománccal megfesti *Vilmos* császár arcképét is, a gárda egyenruhájában, ragyogó trónján állva. Ezt a rézlapra festett zománcképet is ki fogja állítani Berlinben.

□ **Fadrusz né selyemszőnyege.** A párisi világi kiállítás magyar osztályának egyik érdekes specialitása lesz az a magyar stilus selyemszőnyeg, amelyet *Fadrusz Jánosné* a saját tervei szerint szőtt egy teljes esztendőn át. Ez a szőnyeg az eredeti állványával együtt, amely egy székely kaput ábrázol, holnapotól kezdve látható lesz az *Iparművészeti Múzeumban* és a múzeum nyitónapjain, vasárnap, kedden, szerdén és esütörtökön délelőtt 9 órától 1 óráig ingyen lehet megtekinteni. Az érdekes szőnyegen egymillió hatszáz ezer öltés és nyolcszáz ezer csomó van.

SPORT.

□ **A Kingslelei árverés.** Holnapután árverezik Kingsleclereben a westminsteri herceg löghagyatékát, egész sorát a híresnél híresebb versenylovaknak és tenyészmeneknek. Lóvásárlás iránt még olyan érdeklődés talán sohasem volt, mint amilyen különösen *Flying Fox* sorsa iránt most nyilvánul. A sok privát pályázón, többek közt a *portlandi* hercegen, *Maple* butorgyárosn kívül egy részvételására is alakult *Flying Fox* megvásárlására. Gróf *Lehadorff*, *Vilmos* császár főlovászmestere 500.000 márkát ígért érte, hogy a porosz királyi ménesnek megszerezze, de ajánlatát visszautasították.

□ **A bécsi handikapok.** Tegnap este publikálták hivatalosan a Przedswit handikapok és a három éves nagy handikapok a terheit. A Przedswit handikapok *Diadal* és *Timárral* volt igen kíméletlen, *Loyal*, *Alfréd*, *Nickel* és *Tip Toppal* volt kíméletes a handikapok, aki így egyenlített ki a verseny arcképek a chanceait:

Mindegy 66, Tip Top 62½, Bussorl 62½, Diadal 62, Or dur 61, Timar 60, Sandwich 59, Iro 58, Nickel 58, Annuka 58, Malteser 58, Mirkó 57½, Bator 57½, Jablanica 56½, Kissasszony 56½, Kara 56, L'astro 56, Hortobagy 56½, Andree 55, Alfréd 55, Brodier 53½, Szabás 53½, Doppeladler 53½, Feerie 53½, Morung 53½, Deaf & Dumb 52, Iis 50, Mondaine 50, Duca

50, Royal Flush 49, Serena 49, Fénföldi 49, Inländer 49, Häng di' an 47 1/2, Sarkantyú 47 1/2, Remete 47 1/2, Canterbury 47 1/2, Ritka II. 47, Da Capo 46 1/2, Gaudriole 46, A la grecque 46, Feodora 45, Illusion 44, Rózi 42, Betrűger 41, Ida 39, Flottwell 39, Alice 39.

A három évesek nagy handikapjában *Royal Flush*, *Semper idem* és *Pandur* kapott aránylag nagy terhet, míg az enyhén súlyozottak közül *Garcia*, *Remek* és *Hirondelle* említendő. A terhek a következők:

Capo Gallo 65, Royal Flush 60, Miss Duncan 58 1/2, Ildiepi 58 1/2, Berceuse 58, Marchioness 58, Ritka II. 58, Simandl 57 1/2, Sieh dich vor 57 1/2, Higanly 57, Glen d'or 56, Boldog 56, Antonius 56, Semper idem 56, Charmant 54 1/2, Pharisäer 53 1/2, Allerpeid fidel 53 1/2, Sellé 52 1/2, Patrizierin 52 1/2, Philister 52 1/2, Avar II. 52 1/2, Pandur 52, Fagon 52, Tipp-Topp 51 1/2, Tolonc 51 1/2, Ucalogon 51, Charmer 50, Garabonciás 50, Felleg II. 50, Hirondelle 50, Bärmikor 50, Előre 50, Vitzli Puzli 49, Viveur 49, Gerenceso 49, Garcia 49, Remek 49, Reducer 49, Gourgardine 49, Savoyard 49, Serdar 48, Ne engedj 48, Ellucci 48, Hawkwing 47, Juca 47, Néha 47, Táblabíró 47, Aladin 47, Diva 46, Baranya, Szűret 46, Pasdeouateur 46, Melitano 45 1/2, Catcher 45, Gayette 45, Baby 45, Cocker 45, Flottwell 45, Isalco 45, Násznagy 44, Facios 44, Lady May 44, Peninsular 44, Alice 44, Monza 43, Mafsi 42, Kótyag 41, In vino veritas 40, Bandita 39, Scharbe 39.

EGYESÜLETEK.

(Az Egyetemi Kör közgyűlése.) Az Egyetemi Kör tegnap tartotta téleli tisztújító közgyűlését. A tisztikart egyhangulag a következőképp alakították meg: *Közpály Dezős* elnök. *Weisz Konrad* alelnök, *ita Madarász Jenő* főtitkár, *Kárpáthy Zoltán* Abelino főpénztáros, *ifj. Gebhardt Károly* háznyag, *Tahy Endre* titkár, *Körös Viktor* pénztáros, *Samu János* főjegyző, *Lazay Aladár* főkönyvtáros, *Sántha Mihály* és *Jardék Lajos* könyvtárosok, *Horváth Zoltán*, a matiné-bizottság elnöke, *Móra Ferenc*, a tudományos viták és retorikaiak szakosztály elnöke, *Sántha Mihály*, a szakosztály elnöke, *Közpály Dezős*, az Egyetemi Lapok főszerkesztője, *Móra István* társszerkesztő, *ifj. Bota Szilárd*, a kiadóhivatal főnöke.

Nyitlér.

Kleinschleg-Élysée
a Székesvárosi Székesváros

Minden külön értesítés helyett.

Szomorodott szívvel jelentjük, hogy a felejt-hetetlen férj, atya, testvér és rokon

Grünwald Ármin

a Grünwald Testvérek építési vállalkozó cég volt beltagja

élete 44-ik évében nehéz szenvedés után f. évi február hó 28-án Mentoneban elhunyt.

A drága halott hűtelmét vasárnap, március hó 11-én, d. e. 10 órakor fognak a budapesti új izraelita köztemető helyett házából a családi sírboltban örök nyugalomra tétetni.

Budapest, 1900. március 9.

Grünwald Klára szül. Weber mint feleség, Grünwald Lenke, Grünwald Emil mint gyermekek.

Grünwald Salamon, Grünwald Lajos, Grünwald Vilmos, Grünwald Mór, Grünwald Karola, Schiffer Miksáné szül. Grünwald Sarolta mint testvérek és az összes gyászoló rokonok.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A posztkiszl. tolvaja. A budapesti ítélőtábla ma foglalkozott *Csombor Imréné* az üllői-úti Arany-szék volt vendéglősenek ügyével. *Csombor Imre* volt az, aki ezélt tizenöt évvel *Supisich József* nevű társával együtt ellopta a főtápostól azt a híres posztkiszl., amely azóta fogalommal változott. *Csombor* körülbelül tíz esztendőig élvezte a lopott pénzt, míg végre 1895-ben a rendőrség leleplezte, de nem büntették meg, mert az ügy elévült. *Csombor* ezután fölcsapott ügyöknékre, s egy csalóbandával lépett szoros összeköttetésbe. A nevezetes társaságnak egyik joles művelete az volt, hogy *Schmidt Gothardot*, egy egyszerű földművest rábeszéltek, hogy adjon nekik ötszáz forint jó pénzt, ennek fejében ők háromszor annyi értékű hamisított, de ügyesen hamisított pénzt adnak neki. *Schmidt* ráállt az akura s feljött Budapestre, ahol a banda egyik tagja leszámolta a pénzt. A pénz-olvasás közben azonban hirtelen belopott *Csombor* Imre s mint detektív a törvény nevében lefoglalta a pénzt. A budapesti törvényszék a becsapott földműves panaszára a négy csalót egyenként két évi börtönnel sújtotta. A tabla második büntető tanácsa *Bath Zeigmond* bíró előadásában ma foglalkozott

Csombor ügyével s hosszas tanácskozás után meg-erősítette a törvényszék ítéletét avval a megjegyzéssel, hogy a büntetés a mai naptól számítja s a vizsgálati fogságból mindegyiknél hat hónapot kitéltöttek vesz.

§§ Váloperek szaporodása. Mint a *Jogtudományi Közöny* írja, a királyi kuriához 1898. évben körülbelül 1700, 1899. évben 2200 váloper érkezett fel. Egy tanács csaknem kizárólag váloperek elintézésével foglalkozik.

TÁVIRATOK.

New York, március 9. Egy santon-domingoi távirat szerint San Jago de los Caballeros volt kormányzója, *Pepin*, föllázadt. A kerületbe csapatokat küldtek ki és a sziget délnyugati részében kihirdették az ostromállapotot. Maga a főváros nyugodt.

Lueger halála.

Bécs, március 9. A községtanács mai ülésén egy tanácsosnak a 14. §. tárgyában tett kérdésére Lueger kijelentette, hogy pártja semmi esetre sem helyesli a 14. §-t, de a Wittek-kormány vád alá helyezésére azért nem szavaztak, mert Wittek nagy szolgálatokat tett Bécsnek és ha a politika nem volna, már régen indítványozta volna, hogy Witteket diszpolgára válasszák.

Uj katonai büntetőtörvény.

Bécs, március 9. A képviselőház mai ülésén elfogadta *Prazak* sürgős indítványát, amelyben uj katonai büntetőtörvény mielőbbi benyújtását kívánja. Az indítvány megokolásában azt mondja *Prazak*, hogy az eddigi katonai büntetőtörvény ellenkezik az állami alaptörvényekkel. Rosszálja a bizonyító eljárását, a tárgyalás menetét és a felelőzést, majd nagyjából vázolja, mik a modern szükségletnek megfelelő katonai büntetőtörvény követelményei.

A képviselőház véderő bizottságának az *ujonjavaslatról* szóló jelentését ma osztották szét a Ház tagjai között. A bizottság jelentéséhez két kisebbségi indítvány van mellékelve. Az egyiket *Dolezal* és társai nyújtották be, akik azt indítványozták, hogy a törvény csak azon a napon lépjen életbe, amikor a Háznak benyújtják az új véderő-törvényt. A másikban *Lang* és társai azt indítványozták, hogy a törvény csak azon a napon lépjen életbe, amelyen a kormány a törvényhozás elő terjeszti az új katonai büntető eljárásról szóló törvényjavaslatot.

A lex Heintze ellen.

Berlin, március 9. Egy művészekből és írókból álló bizottság ma este a Philharmonia-ba gyűlést hívott össze, hogy tiltakozzék a lex Heintze ellen. A meghívottak és meg nem hívottak ezrei vettek körül az épületet, ugy hogy attól lehetett tartani, hogy szerencsétlenül történik, ha kinyitják a kaput. Ezért a gyűlést nem tartották meg. Miután közhírré tették, hogy a gyűlést elhalasztották, a közönség eltávozott.

Elsüllyedt gőzös.

London, március 9. A *Lloyd*hoz Calaisból érkezett mai jelentés szerint a *Windsor* gőzös kapitánya tudatja, hogy a *Couvier* gőzhajó Antwerpenből Braziliába való útjában ma reggel 5 órakor egy ismeretlen gőzössel történt összeütközés következtében elsüllyedt. A *Windsor* gőzös reggeli 7 órakor a másodkormányost és két tengerest vett fel. Attól tartanak, hogy a többi legénység a vízbe fullt.

Engedmény az ireknek.

London, március 9. (Alsóház.) A hadügyi hivatal pénzügyi titkára kijelenti, hogy az ireknek, akár ir ezredeknek szolgálnak, akár nem, megengedték, hogy Szent Patrick napján löherleveleket viseljenek.

Goslen az admirális első lordja megjegyzi, hogy az admirálisnak nincsen semmi ellenvetése az ellen, hogy az irek Szent Patrick napján löherét viseljenek. A parancsnoklói tiszték ebben az értelemben utasítást kapnak. (Tetszés.)

Khina.

Peking, március 9. Az özvegy császárné ma a oszár és az új trónörökös jelenlétében kihallgatáson fogadta az idegen követek feleségeit ugyanolyan szertartásokkal, mint tavaly.

London, március 9. Az alsóház mai ülésén *Brodrick* parlamentári államtitkár kijelentette, hogy *Mardonald*, Anglia pekingi követe, ismételtén meg-sürgette a kínai kormánynál a nankingi kikötő megnyitását. A kínai kormány azonban még meg akar várni a nankingi kormányzó jelentését s megígérte a követnek, hogy fölszólítja a kormányzó, hogy jelentését azonnal küldje be. A kormány iratokat fog majd bemutatni a Háznak, amelyekből kitűnik, hogy a kormány nagy eredményeket ért el. A pekingi brit követ állandóan gondos figyelemmel kíséri ezt a dolgot.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, március 9. (Gabonapiac.) Amerika jelen-tékeny áremelkedéseire buza és rozs körülbelül 1/4 márkával drágult tegnaphoz képest. Zab szilárd. Az idő boros.

New York, március 9. (Értéktőzsde.) Váltó Londonra 4.84 1/2. Váltó Berlinre 94 1/2. Ezüst 60.—.

New York, március 9. (Terménytőzsde.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban helyben 9.9 1/2 (9.1/2). Áprilisra 8.28. (9.95). júniusra 9.28. (8.94). New-Orleansban helyben 9.1/4 (9.1/4). — *Pétroleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.85). Stand white Philadelphában 9.85. (9.80). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 10.8. (10.9). — *Zsír*: Western steam 6.20. (6.20). Rohe & Brothers 6.45. (6.45). — *Tengeri irányzata szilárd*. Márciusra —. —. —. —. —. —. Májusra 40. 1/2. (40. 1/4). Juliusra 41. 1/2. (40. 7/8). — *Buza* irányzata tartott. Páros őszi helyben 78. 1/2. (78. 1/2). Szeptemberre 72. 1/2. (72. 1/4). Márciusra 76.—. (76. 1/2). Májusra 72. 3/4. (73.—). Juliusra 72. 1/2. (72. 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3. 1/2 (3. 3/4). — *Kávész*: fair Rio 7. sz. 8. 1/2. (8. 1/2). Áprilisra 6.70. (6.85). Júniusra 6.70. (6.85). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.70. (2.70) — *Cukor*: 3. 1/2. (3. 1/2). — *Őn*: 34.75. (34.50). — *Réz*: 16.50. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 9. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. Márciusra 65. 1/2. (65. 1/4). Májusra 66. 1/2. (66. 3/8). — *Tengeri irányzata szilárd*. Májusra 35. 3/4. (35. 1/2). — *Zsír*: Márciusra 5.85. (5.82). Májusra 5.92 (5.92). — *Szalonna* short clear 6.—. (6.—). — *Sertés*hus: Februárra —.—. —. —. —. Májusra 10.70 (10.67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naptár. Szombat, március 10. — Római katolikus: Negyven vt. — Protestáns: Negyven vt. — Görög-ország: (február 26.) Porfir. — Zsidó: Veadar 9. Sabbath Wajkora. — A nap két óra 8 percek. — Nyugszik 5 óra 41 percek. — A hold két délután 12 óra 5 percek. — Nyugszik éjjel 2 óra 52 percek.

A művésztér nem fogadnak. A Nemzeti Szalon székei-kiállításának ünnepélyes megnyitása d. e. 10 órakor.

A Vízszínházban a *Pajkos férjek* című bohózat bemutatása.

A *Mária Dorothea-egylet* ülése d. u. 5 órakor az Andrassy-ut. 65. sz. a.

A *Népművelői budapesti egyesületének* ülése d. u. 5 órakor az Érsek-utcai iskolában.

A *Magyar Turista Egyesület* közgyűlése este 6 órakor a Magyar Tudomány Akadémia I. emeleti üléstermében. A *Magyar Vöröskereszt-Egyesület* igazgatóválasztmányi ülése d. u. 4 órakor a magyar áll. biztosító-társaság (Vigadó-tér 1. sz.) díszteremben.

A *Magyar Jogász-Egyesület* teljes ülése d. u. 6 órakor. A *magyar állami tisztviselők orsz. szövetségének* választmányi ülése d. u. 6 órakor.

A *szabad úceumban*, a IV. ker. közszéki főreáliskolában (Reáltanoda-utca 7. sz.) d. u. 5 órakor dr. *Lázár Béla*: A művészi képelet; d. u. 6 órakor dr. *János Benedek*: A nemzeti mozgalom története hazánkban.

A *VIII. kerületi Közéleti-egyesület* *Egyesület* hangversenye délután a Vigadóban.

A *vasszerterákosok bálja* a Vigadóban.

VII. kerületi polg. fiúiskola hangversenye este 8 órakor az iskola tornatermében. (VII. Wesselenyi-utca 27. sz.)

Az *Ébredés-dalkör* *jelmezes mulatsága* a Kis Vigadó helyiségében (Nagyfavaros-utca 4. sz.)

Nemzeti múzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órától d. u. 1-ig. — Többi terei 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva. *Teknológiai iparmúzeum zárva.* *Nemess-kiállítás* a városigeti Múcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától d. u. 5 óráig. Belépődíj 2 korona.

Országos képtár zárva. *Közeléleki múzeum zárva.* Az *uj országgház kupolacsarnoka* megtekinthető délelőtt 10-1-ig. Belépődíj 1 korona.

Deák-mauzóleum a kerpesi-úti temetőben, nyitva délután 5 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzagszótag: VII. kerület Kerespesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-12 délután 2 óráig. *Tudakozó-osztály* és *Kereskedelmi szakkönyvtár*: VII. kerület, Kerespesi-ut. 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletviteliség árusításait is eszközöl) a városigeti iparsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetőségére (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. *Somossy Mulató*. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk misor.

Folies Caprice. VI. Révay-utca 13. Naponta fényes misor.

Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Stefánia-szálloda. Murányi-utca 53. Budapest leg-olesőbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Baenus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *verdelipierem*.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetését.) Újonnan berendezett fényes étterem.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzena. *Putzer-pince* Deák-ter naponta a pince ét-termeben Dobronyi Géza I-ső rangú zenekarnak hangversenye.

KÜLÖNFELÉK.

A klastrom-kertben.

— Feleki Sándor fordítása. —

Nyár van s a hárs virággal
A klastrom kertiben,
Sötét ruhás apáca
Arnyában megpihen.

A porta jól bezárva,
Órzik nap- s éjjelen,
De mégis belopózik
A vágy, a szerelem.

Kacérkodik a lepke
Virágoz gallyakon,
Pinty szól és házastársra
Követi őt vakon.

A hársához támaszkodva
A szoroz úgy figyel,
Mint hogyha édes álom
Szállna közel, közel.

Csak nézi, mint fiókját
A pinty-pár eteti.
A vér pezsegre lüktet,
Sír, szíve fáj neki.

Az estimához indul,
Zúg az orgona-dal.
A pintyre gondolt egyre,
Mást mit se lát, se hall.

Silberstein Ágost.*

— Az udvar levelezője. A Cri de Paris a következő apróságot közli: Berlinben él egy Vesendonk nevű milliomos, akinek a felesége Haake grófnő, Frigyes császár nejeknek udvarbölgye volt. Frigyes császár életében Vesendonk-ot minden udvari ünnepélyre meghívták, sőt szó volt arról is, hogy báróságot kap. II. Vilmos trónralépte óta Vesendonk-ot kizárták az udvari körökből. A milliomos ezen úgy állt bosszút, hogy Westend-Berlinben levő villájában egy kis nyomdát rendeztetett be és „Az udvar levelezője” cím alatt hetilapot indított, amely tele van pikáns leleplezésekkel II. Vilmos és udvara belső életéről. Az évi előfizetési díj háromszáz marka, amelyet Vesendonk jótékony célra fordít. A lap csak azoknak jár, akiket a szerkesztő személyesen ismer, vagy pedig akikért két régi előfizető kezesseget vállal. Ezenkívül még minden új előfizetőnek becsületeszavával kell köteleznie magát, hogy a lapot senkinek kölcsön nem adja és elolvasása után azonnal megsemmisíti. Mikor Vilmos császár megtudta a lap létezését, óriási haragra gyúlt.

*) A budai származású kiváló német költő, aki Bécsben égnap hunyta le szemeit örökre.

REGÉNY.

EGYETLEN EGY ASSZONY

Irtá: MOLNÁR FERENC

(7)

Lefeküdt az ágyába és imádkozni kezdett, inkább megszokásból és hagyományból, mint meggyőződésből mondta: „A nap lement, az éj beállt...”

Fájt neki az asszony. A szép ruhája, a hangja, az arca, a modora. Minek jött ez ide, éppen most, az eljegyzés előtt, amikor még semmi pozitívum nem történt?

Richter eleinte unalomból járt hozzájuk, aztán nagyon megbarátkozott vele. Ő megszerette, és az ő szerelme nem különbözött nagyon sokban az igen szívós barátságtól és a nagyon meleg szeretettől. Egy délután, hogy egyedül maradtak, Richter megcsókolta a kezét és aztán nagyon sokáig hallgattak. Ez volt az igazi eljegyzésük. Ez után már egymás rokonainak érezték magukat. A tisztnek is tetszett a dolog — és aztán szabadulni is akart a vérszegény kisasszonytól.

A fal felé fordult, ahol hidegebb volt a párna. Ebből — hogy a hideget kereste — arra következtetett, hogy láza van. Tovább gondolkodott, s úgy találta, hogy ezt a lázat az asszony hozta. Az asszony nagyon szép volt.

Richter az eljegyző délutántól fogva mindennapos lett az alvégen. A kolónia helyeselte a partit, becsületes, tisztességes, zajtalanul fejlődő viszony volt, s hozzá szakbéli, amit igen fontosnak tartottak. Helyeslő semlegességgel nézték az egészet. Sőt tetszett nekik Richter, a kis dühös szocialista, aki oly szelid és figyelmes tudott lenni Jolán kisasszonnyal. Később beleavatkoztak a dologba, de annak csak technikai részébe; az eljegyzés módozatait beszéltek meg, követelték, hogy a kaszinóban legyen, mert az

Mikor pedig „Az udvar levelezője” sok kényes apróságot közölt a február 27-iki kinevezésekről, a császár kijelentette a belügyminiszternek, hogy kérni fogja a politikai rendőrsztály összes főnökeinek lemondását, ha akármilyen módon be nem szüntetik ezt a botrányos publikációt.

— Orvosok és betegek. J. B. Ughetto tanártól ez alatt a cím alatt könyv jelent meg, amelyben erős példája van annak, hogy válhatik az orvos áldozatává a hivatásának. Spanyolországban 1885-ben nagy kolera-járvány dühöngött. Puebla-Largaban is meghalt egy ember, de a rokonai egyelőre elítélték a halálát. Nyugodtan várták a halottas szobával szomszédos szobában az orvos rendes látogatását. Amikor pedig megjött az orvos, neki sem szólottak semmit sem, engedték, hogy menjen be a halotthoz. Az orvos oda megy az ágyhoz s holtan találja betegét. Még magához sem tért nagy meglepetéséből, már ott volt körülötte az egész familia s fenyegető arccal foglalt ellene állást mindenki.

— Ugy! — kezdte az egyik. — Fizeünk benneteket és ti nem tudjátok megmenteni a betegeinket.

— Majd megfizetünk mi nektek, mielőtt tovább folytatódnak a gyilkolásaitok! — mondta a másik. — Ez már a harmadik, akit egy hét alatt megöltetek. Gazok! Nyomorultak!

És asszonyok, férfiak kiáltottak és tartották az ökleiket az orra alá és ő hiába küzködött, hogy egy kissé észre térítse őket. Hirtelen felkapta a halott özvegye az orvoságokat, amelyek még ott állottak felhasználatlannal, a kenőcsöket és pilulákat, amelyek asztalon, kandallón heverték. Aztán kiáltotta:

— Nesze rablói! Igy bosszulom meg magamat. Legalább nem vész karba!

És míg az egyik ember lefogta az orvost a karjával s egy másik erőszakkal kinyitotta a száját, az asszony bele erőszakolta az orvoságokat. Halálos rémülettel erőlködött az orvos, hogy megszabaduljon, de hiábavaló volt a küzdelme. Egy óra múlva halott volt.

— Gallifet tréfája. Gallifet tábornok, a mostani francia hadügyminiszter, francia lapok közlése szerint ugyancsak különös tréfát engedett meg magának a mulban. Sok évvel ezelőtől déceig tiszt volt Gallifet, akit hölgykörökben nagyon kedveltek. A régi nemességhez tartozott és egy híres párisi szépséget vett feleségül s mindezeknél az előnyöknél fogva III. Napoleon udvaránál kegyelt férfi volt. Hanem egy napon kegyvesztett lett. Ennek az oka az előbb említett erős tréfa volt, amelyre a kissé könnyelmű ifjú Eugénia császárnéval szemben ragadtatta el magát. Néhány követet vártak Párisba Szibából, mely ország akkoriban még egészen ismeretlen volt Európában. A legkalandosabb hírek keringtek az

udvarban ennek a népnek a szokásairól és erkölcséről. A meghatározott időben jelentik, hogy a követtség megérkezett és kihallgatásért esedezik a szép császárnénál. A császárné megadta az audienciát s a fogadáshoz a pompakedvelő császárné fényes kísérettel vetette magát körül. Amikor a császárné a Tuileriák dísztermében helyet foglalt a nagy kísérettel, megnyiták a szárnyas ajtók és belépett tizenkét sötétbőrű ember a legfantasztikusabb öltözetekben. Vezetőjüknek a felszólítására a földre vetették magukat s csuszva-mászva, testüket különbözőképpen elcsavarodva közeledtek a trónhoz. Bizony ez komikus látvány volt. A leggrotteszkabb volt azonban maga a „főnök”, aki olyan mozdulatokat vitt véghez, hogy az udvari dáma Eugénia császárné szigorú pillantásai ellenére is csöndesen elnevettek magukat. Aztán egyszerre csak amint ott csuszak-mászak a követek, felugrik a főnök s az elképzelt császárné előtt ott állott Gallifet márki teljes valóságában. De ezt a tréfát a büszke császárné soha meg nem bocsáthatta az ifjú lovagnak.

— Szépségrecept. Ámbár az izlés a legkülönbözőbb, egy francia folyóirat állítása szerint, vannak bizonyos számok és arányok a normális emberen, amelyek ha együtt vannak, az illető szépné mondható. Az adatok szerint a természet nyolcadfél, vagy nyolcszor olyan hosszú legyen, mint a fej. A halánték szélessége az arc hosszúságának feleljen meg. A kar háromszor olyan hosszú legyen mint a fej, a láb négyszer olyan hosszú. A váll szélessége kétszer akkora mint a fej hossza. Igen fontos tényező az ember szépség megítélésénél a természet hosszának és szélességének a test súlyához, illetőleg térfogatához való viszonya. Ha a mellbőségét megszorozzuk a természet hosszúságával és a nyert számot elosztjuk 240-nel, az eredmény megadja a test súlyát kilogrammokban. Az arera nézve kitűnt, hogy a homloknak éppen olyan szélesnek kell lennie, mint az orrnak, a száj pedig kétszer olyan széles legyen, mint a szem.

— Természetes szappan. Egy amerikai revus írja, hogy Asherest közelében Brit Kolumbiában puha agyagos földre bukkantak, amelyben megvan mindazok az alkotó részek, amelyek a közönséges használatra való szappanban is megvannak, úgy hogy ezen az áldott földön semmi szükség nincs többé szappangyárra. Csak egyszerűen napvilágra kell hozni az Asherostól nem messze lévő tó mellett a mélységben rejtőző iszapos földet, aztán meg kell szárítani és darabokra vágni a forgalomba vinni. Ennek a természetes szappannak ugyan kevés bizalmat kellő piszkos színe van, de megvan benne a közönségesen használt szappannak minden jó tulajdon-

állami lakásban nincs hely. Jó fiúk voltak és nagyon szerették egymást. Richtert, a kis dühöst mosolyogva dédelgették. Tetszett nekik.

Éjfél felé érezni kezdte a lány, hogy most el fog aludni. Féltalomban van. S éppen akkor támadt az az ideája, hogy Éva asszony most órára gondol. Furesának találta, hogy ő, aki hozzá van szokva, hogy soha senki nem törődik vele, most ilyen biztosan érzi azt, hogy egy ember egy az ő képével van elfoglalva. Erre el is aludt, valami igen kis nyugtalan érzéssel.

Az asszony a haját tűzte föl, mielőtt lefeküdt volna. Az járt a fejében, hogy egy kis teastélyt fog rendezni, amelyre meghívja az összes urakat, így ismerkedik meg velük. A bányászteket is meg kell hívni — gondolta — s ekkor a lányra is gondolt. Ahogy a tükör előtt ült és marokra fogta szép barna haját, egy pillanatra átjárta a lelkét az a gondolat, hogy mi lenne, ha itt a hegyek közt, messzi a világtól valaki beleszeretne. Egy kis regény a fenyőrengerek közéjében. Regény, talán dráma. A lányra gondolt. Mérföldeken át megérzik az asszonyok, ha valami közeik van egymáshoz. Talán olvasmányai tették, talán gondolkodásának a bizarr iránt való szeretete — de a lány jövődöbeljére gondolt. Még nem is tudta, ki az, milyen, de rá gondolt. Aztán nem is foglalkozott már sokáig ezzel a gondolattal, hanem nyugodtan lefeküdt és elaludt.

Az urak körülbelül akkor mentek haza a kaszinóból, s látták ablakában a világozást. Bajzár ur azt mondta, hogy most ez az ablak a világ közepe. Toganov, a muzsika kijelentette, hogy ő ugyan semmire sem reflektál, de az igazgatótól nem szép, hogy az asszony miatt egyszerűen a faképnél hagyta őket, és hogy semmi bemutatás nem volt — ami alatt kétségkívül az ebédet értette. Az asszonyról már annyit beszéltek, hogy ezek a kijelentések nyomtalanul veszték el az éjszakában, s az urak egyébről beszélve mentek haza.

Most is aludt már a falu, mint tegnap ilyen-

kor, és csak egy házban volt még világozás. De nem a kaszinóban, hanem az igazgatóéban. Az asszony ablaka világozott szelid fényvel, egy érdekes titok, kedves meglepetés, a rideg éjszakában, egy ablak, amely mögött érzett az asszonyi gond, sőt erre a sok — eddig magányos — férfira nézve talán kissé a nőstény is. Várakozás, kellemes megoldás reménye rejtett a titokban, amíg csak ki nem lobbant a fény, s el nem sötétült az ablak. Ezzel a kilobbanással a gyorsan a dunna alá buvó asszonyi test képzete járt, egy kis didergés, majd a macskaszerti hozzásimulás az ágy kellemes gödreire, a párna duzzadóbb feléhez, szóval lefeküdt egy szép, titokzatos, kalandos és főleg elvált asszony a faluban. És a falu oly kicsiny volt — vagy talán a misziveink vannak oly közel egymáshoz — hogy mindenki azt hitte: egy földel alatt alszik az asszonnyal.

VI.

Lenn, a földszinti irodában egyre nőtt a kíváncsiság, erősebb lett a várakozás. Beszélni nem nagyon beszéltek a dologról, de például minden ajtónyíláskor valamennyien felkapták a fejüket. Az igazgatótól nem kérdezősködtek, az pedig a maga jószántából nem mondott semmit.

Ez az állapot néhány napig tartott így. Évát már ismerték, mert minden délután kísélt az igazgatóval. Persze szépen köszöntek neki s ő fogadta is gráciával, igen kegyesen. És most már gondolták, hogy valami nagyobb stílus bemutatkozás lesz a ritternél, különben már megismertette volna őket az asszonnyal.

A harmadik, vagy negyedik nap délelőttjén Richter, aki épp az igazgatótól jött, megállott az iroda közepén.

— Meg vagyunk hívva — mondta olyan arccal, aminővel egy szocialista pártvezető adna híral, hogy egy főherceg eljön a gyűlésükre. Bajzár találta el a legközelebbi kérdést:

— Hova?

(Folytatása következik.)

sága, amennyiben zsradék, borax és szóda kellő mennyiségben található benne. Az Egyesült-Államokban állítólag három ilyen szappanbányát fedeztek fel: egyet Nevadában, egyet Dakotában és egyet Kalforniában.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Förster Nándor szabadságon. Förster Nándor miniszteri tanácsos, az Osztrák-magyar Államvasutársaság magyarországi bányáinak, vasműveinek és uradalmainak vezérigazgatója, határozatlan tartamu szabadságra ment. Az ügyek vezetését helyette ideiglenesen Martinek Antal üzleti igazgatóra bízta.

Az Országos Iparegyesület nemrég felterjesztéssel fordult a kereskedelmiügyi miniszterhez az építőiparosok követeléseinek család adósk ellen való biztosítása érdekében. Erre a fölterjesztésre most Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter érdekes leiratban válaszol, amely arról tanuskodik, hogy az építő iparosok jogos érdekei a miniszternél meleg méltánylásra találtak. A miniszter ugyanis kijelentette, hogy alapos tanulmány tárgyává kívánja tenni az építő ipari követelések biztosításának kérdését. Ugyanis ama válságos helyzet, melybe építési iparunk az utóbbi időben jutott s melynél fogva számos iparos fizetéseketlenül válik annak dacára, hogy vagyontöredéke tulajdonképpen tövlegesen áll, arra indítja a minisztert, hogy az ötöten felmerülő jelentésekkel közelebbről foglalkozzék s nevezetesen megfontoltság tárgyává tegye, mily eszközökkel lenne megakadályozni ama visszasságot, hogy szolid iparosok ühahibájukon kívül tönkre mennek. A miniszter, tekintettel arra, hogy az iparegyesület az építőiparosok követeléseinek védelmével már foglalkozik, felhívja az egyesületet, hogy e kérdésben az érdekeltek tényezői meghallgatása után mielőbb jelentést tenni sziveskedjék különösen a tekintetben, mi okozza az építő iparosok eme válságát, mily viszonyban vannak az iparosok az építési vállalkozókhöz, a telektulajdonosokhoz, ismeretesen nevezetesen az építési munkálatokra vonatkozó szerződések jellegét és hogy módjában áll-e az iparosnak az építésből származó követeléseit valamely uton biztosítani vagy ellenkezőleg mennyiben van kitéve követelési elvesztésnek, mi okozza azt egyáltalán, hogy az építő iparosok követeléseikhez nem juthatnak; az érdekelte ipartestületek nyilatkozata szerint hozzávetőleg mennyire tehető az a veszteség, melyet 1—2 évre visszamenőleg az iparosok így szenvedtek és hogy ezen körökben mily kívánalmak léteznek helyzetük javítása tekintetében.

A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság igazgatósága megállapította az intézet 1899. évi mérlegét.

A nyereség- és veszteség-számla 1899. év végével 770.206 forint 17 kr. tiszta nyereséggel zárul. Ezen tiszta nyereségből az igazgatóságnak a közgyűlés elé terjesztendő javaslata szerint kifizetendő — mint a múlt évben — osztalék fejében részvényenként 10

forint, azaz összegben 600.000 forint, ami a részvénytőke 5%-os kamatozásának felel meg. Az osztalékösszegnek és a múlt évről áthozott nyereségnek levonása után még fennmaradó 24.962 forint 43 krból a tartaléknak alapszabály szerű maximális 20 százalékos förlására felhasználandó 4992 forint 43 krajcár és az igazgatóság jutalékára (alapszabályok 83. és 52. szakaszai) 3496 forint 24 krajcár. A nyereségnek ezután még fennmaradó 162.717 forint 45 krajcárnyi összegéből 50.000 frt. a külön tartalékalaphoz utalandó, a fölszlegképp mutatózó 112.717 forint 45 krajcár pedig a jövő üzletévre viendő át. A kitüntetett nyereségben bennfoglaltatik a konzorciális üzleteknek 1899. év végéig elszámolt nyeresége. A kamatfövedelem a múlt évvel szemben 42.843 forint 47 krajcárral emelkedett, a jutalékok és különféle nyereségek emián elért eredmény 104.039 forint 99 krajcárral alacsonyabb a múlt évinél, a különiségek és adók a múlt évvel szemben 21.953 forint 97 krajcárral magasabb összeggel szerepelnek. A jelzőlogócsönök ezen szármadásban 11.692.496 forint 41 krajcárral vannak kimutatva az előző évi 9.027.986 forint 87 krajcárral szemben, e szerint tehát 2.664.509 forint 54 krajcár gyarapodást mutatnak. A szőlőlogócsönök összege 1899. év végén volt 8.523.746 forint 36 krajcár, szemben az előző évi 6.006.879 forint 23 krajcárral, ami 2.516.876 forint 03 krajcár emelkedést mutat. A banknak 1899. december 31-én a szőlő- és jelzőlogócsönökről 5306 számlája állott fenn.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmánya haraszti Jellinek Henrik vezetésével ma tartotta havi ülését, amelyen közönséget szavaztak maróthi Fürst Jakab örökösének 1000 koronás alapítványukért. A kalap- és kalapfelszerelési kereskedők az egyesület közléseire nagy számmal léptek be, ezért elhatározták a választmány, hogy ezen üzletág részére külön szakosztályt létesít. Ezek után a választmány ujjalakítása következett: Megválasztatták az első szakosztály elnökének Brust Davidot, alelnökének maróthi Fürst Lászlót. Az üzleti jelentések szerkesztésére kiküldött bizottsági elnöknek Breinler L. Zsigmondot. Pénztárnoknak Semler Sándort, felügyelőnek Velvart Lipót, gazdának Radó Mórt. A többi bizottságok és szakosztályok eddigi elnökeit ura megválasztották. A kereskedelmi miniszter felhívására a választmány a tagok figyelmét külön körözünyben fogja a miniszter által létesített munkaközvetítő intézet, valamint a kereskedelmi muzeum fönföszágra felhívni. Az áruszerlet-ügyletről szóló törvénytervezet felett esetleg egybehívandó szaktanácskozománnyoz a választmány dr. Schreyer Jakab titkárt küldötte ki. A választmány a különböző szakosztályok jelentéseit tudomású vette. Jóváhagyta a választmány a butorkereskedői szakosztály több rendbeli, nevezetesen a butormenüök fuvardíjai kérdésében hozott határozatát. A választmányi ülés után a választmányi tagok haraszti Jellinek Henrik elnök, Kunz Ferenc alelnök tiszteletére, akiket a legutolsó közgyűlésben harmadikban választottak meg egyhangulag, kedélyes vacsorát tartottak.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatósága tegnap tartott ülésében üdvözölte az ujonnan választott vezérigazgatót: Dr. Schmidt József volt kereskedelmi miniszteri államtitkár, aki állását az intézetnél immár elfoglalta. Ugyanez ülésében az igazgatóság az intézet felvirágztatása körül szerzett érdemek elismerésül Földiák Vilmos igazgatóhelyettesét pénzügyi igazgatóvá, Körösi Imre igaz-

gatóhelyettesét a jelzőlogószóly igazgatójává és Kallivoda Ferenc cégvezetőt igazgatóhelyettesé nevezte ki.

Közgazdasági Híradó. A *Közgazdasági Híradó* e heti száma igen érdekes tartalommal jelent meg. A lapban beves információ és szakcikkek vannak. Szerkesztője V. Olasz Laios. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal (Hold-utca 15.)

Déltünyűmölös-aukcio. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma tartott aukcióján 15.000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: Narancs: 160-as 6.50 koronától 7.50 koronáig, 200-as 6.50 koronától 8.— koronáig, 300-as 7.50 koronától 10.— koronáig, 360-as 6.— K-tól 8.— koronáig. Vörpiros narancs: 8.— K-tól 16.— K-ig. Citrom: 300-as 5.50 koronától 6.50 koronáig, 360-as 5.50 koronától 6.50 koronáig. A legközelebbi aukció csütörtökön, március 15-én lesz, mely alkalommal 16.000 láda narancsot, citromot és mandarint kínálunk eladásra.

Országos marhavásár. A legközelebbi országos marhavásárt március 18. és 19-én tartják meg a budapesti marhavásártéren.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 36.50 korona pénzben, 37.— korona áruban. Bécsben a nyersszesz ára 39.60 korona pénzben, 40.— korona áruban.

Borjavasár. 1900. évi március hó 9-én. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaságtól). Felhajtás: Belföldi 616 borju 1148 drb, leült borju 26 db, bécsi 616 borju — db, — db. horvát, leült vendék marha 1 darab, bárány 616 14 darab, leült bárány 194 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi 616 borju 60—63 f.-ig, I. r. 70—78 f.-ig, kivételése 84 f. kilónként, leült borju 60—84 f.-ig, I. r. — f.-ig, kivét. — f. kilónként, leonvas nélkül. Bécsi leült borju — f.-ig. Növénydek marha 44— f.-ig kilónként, I. r. — f.-ig. Bárány 616 11—12 k., leült bárány 08—12 k., kivételése r — k.-ig páronként. Az árak a csütörtöki vásárhoz képest 7—8 fillérel estek, a nagy felhajtás dacára azonban minden elelt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi márc. 8-án. Készlet 373 darab. Érkezett 1091 darab. Összesen: 848 darab. — Eladatot — darab. Maradt 616 darab. — Napj árak: 120—180 kgr. súlyban 96—100 koronáig, 230—280 kgr. súlyban 98—100 koronáig, 320—380 kgr. súlyban 94—98 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 88—92 koronáig. Malacok 74—80 korona 100 kilónként. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 9.

A kínálat ma mérsékelt volt, de a megjavult vételkezd következtében a forgalom élénk lett. Forgalomba került 43000 métermázsa buza, finomabb áru 5 fillérel, középmínőségű 2½ fillérel magasabb árakon.

Eladott:

Buza: Tiszta v i d é k i: 2000 mm. 80-5 k. 8 K. 27½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 800 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 6700 mm. 80 k. 8 K. 05 f. (felső),

ÚJ FÖLD

Irtá: KNUT HAMSUN

(29)

— Igen, igen, viszontlátásra, Tivoliban! — köszönt Irgens.

— Maga is ott lesz? — kérdezte csodálkozva a leány.

— Megkértek, egypár barátom... Ágota nem tudhatta, hogy Hanka asszony sürgös levélkét küldött Irgensnek, annyit felelt tehát:

— Ah! Igen — bólintott s bement a házba. Ole várt reá, Ágota rögtön megölelte s reposes örömmel mondta:

— Te, az a Laokoonesoport, igazán nagy szerű. Nem volt elég időnk, hogy mindent tüzetesen megvizsgáljunk, de legközelebb veled megyek. Ugy-e? Megigéred ugy-e? Te veled akarok.

Mikor estefelé Ágota és Ole Tidemandékhoz mentek, hogy azokkal együtt Tivoliba sétáljanak, Ágota hirtelen így szólt:

— Igazán kár, hogy te is nem vagy költő, Ole.

Ole tátott szájjal nézett rá.

— Azt hiszed? — mondta. — Akkor jobban szeretnél?

Hirtelen belátta, hogy tapintatlanságot követett el. Nem is mondta komolyan, csak valami röpké gondolat, bolondos ötlet volt az egész, s csak adott volna, ha nem mondta volna. Megállt; hevesen átolelte jegyesét, mindkét karjával ölelte, az utcán s így szólt:

— Hát hiszed? Most megcsaltalak Ole. Hahaha. Hallod? Talán csak nem... Istenemre nem ugy gondoltam Ole. Ostobaság volt, hogy kimondtam, de lehetetlen, hogy komolyan vedd. Felejli Hiszed? komolyan vetted?

— Dehogy, szó sincs róla — mondta Ole s az arcát cirógatta. — Semmiesetre sem kedvesem.

Nem is értem, hogy ilyen esekélyesség miatt ugy feligazgatod magad. Ágota. S aztán, ha mondtad volna is, ha komolyan mondat volna?

Menjünk hát. Nem állhatunk meg itt az utca közepén. Te gyerek te. Hehe!

Tovább mentek. Ágota kimondhatatlanul hálás volt iránta, hogy az egész dolgot ilyen könnyedén fogta fel. Oh milyen jó, milyen finom ember volt s ugy szerette, Istenem, ugy szerette...

Ez a jelenet egyébként elhatározó volt további magatartására.

V.

Az előadás után a vendégkörben gyülekeztek. Sokan voltak, majdnem az egész klikk, még Paulsberg is ott volt a feleségével. Később Grande ügyvéd is odajött. Koldevint hozta el magával, szinte ugy epelte be. Koldevin húzódozott. Az ügyvéd Tivoli előtt találkozott vele s azt mondta, hogy szerencse rá nézve, ha együtt töltheti vele az estét.

Az asztalnál sok mindenféléről beszéltek. Az ég és föld, a könyvek, a művészet, az embekek, Isten képeztek a beszéd tárgyát. Közben a nőkérdést is megpendítették, a politikát is. Sajnos kitűnt, hogy Paulsberg cikkei nem voltak döntő hatással a thingre, amely hatvanöt szavazattal nagyvonnegy ellenében elhatározta, hogy elnapolja üléseit. Ot tag hirtelen olyan súlyosan megbetegedett, hogy nem vehetett részt a szavazáson. Milde kijelentette, hogy Ausztráliába megy. Most már biztos.

— De hisz most nem érsz rá. Paulsberget fested? — vetette közbe Norem.

— Nos? Hát aztán? Egypár nap alatt készen van és...

Baj volt mindenképpen. Régen megállapodtak már abban, hogy Paulsberg képét nem szabad a kiállítás befejezése előtt elkészíteni; Paulsbergnek is ez volt a kívánsága. Nem akart mindenféle más emberrel együtt kiállítva lenni, szerette a magányt, a tiszteletet s egy egész kirá-

katot igényelt az arképe számára. Ez volt a kívánsága. Jellemző kívánsága.

Mikor tehát Mildó azt mondta, hogy a képet egy pár nap alatt elkészítheti, Paulsberg röviden és velősen így szólt:

— Egyelőre nem ülhetek neked mellett. Dolgozom.

Ugy van.

Hanka asszony Ágota mellett ült. Mikor meglátta a leányt, így szólt:

— Jöjjen csak ide. Csak ide, maga kis gödörös arcu. Ide hozzám!

Miközben ezt mondta Irgens felé fordult s azt sugta neki:

— Ugy-e milyen édes? Nem?

Hanka asszony most is abban a szürke gyapotruhában volt, leelőg csipkégallérral. A tavasz ruhása látszott a tolettjén; egy kissé halovány volt s az ajka ki volt eserepedve. Egyre megnevedesítte a nyelvét. Mikor nevetett, mindig elfintorította a száját.

Arról beszélt Agotával, hogy nemsokára falusi birtokára költözik, ahol reméli, Agotával többször fog találkozni. Hogy pompásan fognak mulatni, földi epret fognak szedni, szénát hordani, a fűben heverni. Hirtelen áthajolt az asztalon s így szólt a férjéhez:

— Te, nehogy elfeledjem, nem adhatnál nekem száz koronát?

— Hej, ezt ugyan inkább elfeledhetted volna — mondta Tidemann tréfálkozva. A szemével hunyorogott s boldog volt, hogy szolgálatot tehet a feleségének.

— Ne házasodjatok meg fiuk — mondta aztán — higgyétek el, drága mulatság az. Tesék, megint száz korona. Atadta feleségének a kívánt összeget. Hanka megköszönte.

— Minek az neked? kérdezte tréfálkozva.

— Azt nem mondom meg — felelt az asszony. Aztán, nehogy tovább beszéljenek erről a dologról, Ágota felé fordult s avval társalgott.

(Folytatása következik.)

1000 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 1000 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 07 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 800 mm. 79 k. 8 K. 22 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K., 1500 mm. 78 k. 8 K. 22 1/2 f., 2000 mm. 78 k. 8 K. 97 f., 260 mm. 78 k. 8 K. 1000 mm. 78 k. 7 K. 97 1/2 f., 1400 mm. 78 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. (kevert), 700 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f. (felső), 250 mm. 78 k. 7 K. 90 f. (felső), 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 1500 mm. 77 k. 7 K. 90 f.

H.-M.V.ásárhelyi: 3000 mm. 77 k. 7 K. 82 1/2 fillér.

Makói: 400 mm. 76 k. 7 K. 82 1/2 f., 900 mm. 76 k. 7 K. 85 f., 800 mm. 76 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 52 1/2 f.

Bihari: 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f. Erdélyi: 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f.

Pest megyevidéki: 200 mm. 79 k. 7 K. 70 f. (sarga), 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f. (sarga), 150 mm. 76 k. 7 K. 27 1/2 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 50 f.

Bánati: 2600 mm. 75 k. 7 K. 50 f., 2000 mm. 76 k. 7 K. 25 f., Temesvár.

Fehérmegyevidéki: 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 1500 mm. 75 k. 7 K. 35 f., 500 mm. 73 k. 7 K. 35 f., 200 mm. 73 k. 7 K. 15 f. üszkös.

Törökbeesi: 100 mm. 75 k. 7 K. 45 f. Raktárar: 2500 mm. 76 k. 7 K. 55 f.

Mind 8 hónapra. Arpa: 600 mm. 5 K. 90 f., 250 mm. 5 K. 75 f. Zab: 150 mm. 5 K. 20 f., 200 mm. 5 K. 20 f.

Lóhere: 45 mm. 70 K. dunántúli. Lucerna: 21 mm. 43 K. felsőmagyarszági.

Ros: 500 mm. 6 K. 35 f. Műhar: 50 mm. 7 K. 75 f.

Lészárazítás mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint, kétszázötven 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: Buza, kilós, 10 kilogramm, 50 kilogramm, 100 kilogramm. Rows include various types of wheat and their prices.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, kilós, 10 kilogramm, 50 kilogramm, 100 kilogramm. Rows include rye, barley, and other grains.

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Table showing exchange rates for various currencies and commodities like wheat and rye.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsdén:

Table showing closing prices for wheat and rye in April and October 1900.

Délután fél 5 órakor zárult:

Table showing closing prices for wheat and rye in April and October 1900.

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsden gyengébb külföldi jelentések nyomása alatt eleinte kedvtelen hangulat alakodott. Némi forgalmat csupán osztrák hitelrészvényekben észleltünk, melyek azonban az üzlet folyamán, külföldi fedezések nyomása alatt, megszilárdultak. Magyar hitel és államvasutakban alig fordultak elő kötések. A zárlat tartott volt.

A helyi piacon jelzálogbank részvényekben fejlődött ki némi üzlet: e papírok a várakozást túlhaladó osztalék hírének nyomása alatt 6-8 koroná-

val emelkedtek, mi közben élénk üzlet fejlődött. Riamurányi is 1-2 koronával javult, Közúti nem változott, a többi üzlettelten.

A déli tőzsdére Berlinből a vas-és bányapiac szilárdulását jelentették; nálunk és Bécsben pedig osztrák hitellek voltak keresve s lényegesen emelkedtek. A többi internacionális érték mindvégig el volt hanyagolva.

A helyi piacon a közelálló ellátás nyomai mutatkoztak s miután több értékben, mint Közútiiban és Salgóban, sok áru került a piacra, ezek árfolyama lényegesen visszajelődött s legelőszöb napi árfolyam mellett zárult. Jelzálogbank tartott maradt. Leszámitoló-bank változatlan. Riamurányi 1-2 koronával javult. A többi üzlettelten.

Valuták és ércváltók teljesen változatlanok. Az előtözsde: tartott.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 751.20-751.60. Leszámitolóbank 498.—498.50. Riamurányi 628.—629.50. Közúti vasút 671.—673.— korona.

A déli tőzsde: javult. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 751.20-752.—. Osztrák-magyar államvasút 655.—656.—. Jelzálogbank 465.—466.—. Leszámitoló bank 498.—498.60. Riamurányi 629.—630.—. Közúti vasút 668.—669.— korona.

Forgalomba került: 4%-os koronajáradék 93.90. Budapesti Bankegyesület 182 korona árfolyammal.

Utőtszde: A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 754.40. Magyar hitelrészvény 747.—. Leszámitoló bank 497.—. Riamurányi vasúti részvény 630.—. Osztrák-magyar államvasút 656.—. Közúti vasút részvény 668.—. Városi villamos vasút 841.— korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:*)

I. Államadósság. a) Magyar Államadósság.

Table showing Hungarian government debt with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various debt types like Treasury bonds, railway bonds, etc.

b) Osztrák Államadósság.

Table showing Austrian government debt with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various debt types like Treasury bonds, railway bonds, etc.

c) Idegen Államadósság.

Table showing foreign government debt with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various debt types like Russian bonds, Bulgarian bonds, etc.

II. Más kölcsönök.

Table showing other loans with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various loan types like Budapesti ötvös kölcsön, etc.

III. Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Table showing mortgage bonds and loan certificates with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various bond types like Budapesti intézetek közbondja, etc.

IV. Előbbségi kötvények.

Table showing preference bonds with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various bond types like Adm. előbbségi kötvény, etc.

V. Bank részvények.

Table showing bank shares with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various bank types like Bankegyesület, etc.

VI. Takarékpénztárak részvények.

Table showing savings bank shares with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various bank types like Bécsi takarékpénztár, etc.

VII. Biztosító társaságok részvények.

Table showing insurance company shares with columns for Pénz, Aru, 100 koronák, and various company types like Bécsi biztosító társaság, etc.

* Az I-V. alatt jegyzett papírok árfolyamai 100 koronánként értendők, a VI-XVI. alatt jegyzetteké pedig darabonként koronáknak.

VIII. Gőzmalomok.

Table showing steam mill prices with columns for Concorcia, Elő-budapesti, Erzsébet, Lúza, Hengermalom, Molnárkő és üzök, Viktória, etc.

IX. Bányák és tüzelvények részvények.

Table showing mining and fuel company shares with columns for Brandt bánya, Budapesti (Árpa és mályga), Erzsébeti tüzelő, etc.

X. Vasművek és gépgyárak részvények.

Table showing iron works and machine factory shares with columns for Gazdasági gépgyár, Danubius, Ganz, Nibelungen, etc.

XI. Könyvnyomdák részvények.

Table showing printing house shares with columns for Athenaeum, Könyvnyomda, Pest könyvnyomda, etc.

XII. Különböző vállalatok részvények.

Table showing various company shares with columns for All. wagr. vállalat, Elő-magyar ser. társaság, etc.

XIII. Közlekedési vállalatok részvények.

Table showing transportation company shares with columns for Adria tengeral., Bpesti közút vas., etc.

XIV. Sorozatok.

Table showing series of shares with columns for Basilla, Bécsvárosi, Budapesti, etc.

XV. Pénzmekek.

Table showing currency exchange rates with columns for Vert arany, 50 frank arany, 20 márkás, etc.

XVI. Külföldi váltók (Átára).

Table showing foreign exchange rates with columns for Amsterdam, London, Német piac, etc.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzékötözottség hivatalosan a következők árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 41.—43.50 korona, vörös aprószemű 58.—64.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánssági — korona, középszemű 68.—71.— korona, nagyszemű 72.—78.— korona. Disznószőr: budapesti 51.—51.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 43.—44.— korona, 3 darabos 44.—45.— korona, füstölt 48.—49.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.50—16.— korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 20.75—21.— korona, 85 darabos 28.—28.25 korona azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.25 korona, 100 darabos 20.—20.50 korona, 85 darabos 27.—27.50 korona. Szilvaiz: szlovéniai 18.—18.50 korona, szerbiai 18.—18.50 korona azonnali való szállítással.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, március 9. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A határidőforgalomban szilárdabb irányzat érvényesült egyrészt azért, mert New Yorkból magasabb árfolyamokat jelentettek, másrészt pedig a fagy következtében. Zárlatkor buza és roza árfolyamai 6-7 fillér avancot értek el. Zab ószre, amelynek magassága 5.60 volt, 6 fillérrel javult. Tengeri 2 fillérrel emelkedett, repce pedig 20 fillérrel állott kedvezőbbben s 12.90 koronán kelet. Jegyzetelt: Buza május-juniusra 7.66-7.70. Buza ószre 7.87-7.90. Roza tavaszra 6.54-6.57. Roza május-juniusra 6.64-6.67. Roza ószre 6.78-6.81. Zab május-juniusra 5.31-5.32. Tengeri május-juniusra 5.43-5.45. Buza tavaszra 7.62-7.64. Zab tavaszra 5.22-5.23. Felmőndotak 2500 métermázsza rozsol. A készárak piacán majdnem egészen szünetelt az üzlet, de az irányzat mégis szilárdabb lett. A tőzsde lanyhán zárult, nobs a külföldről szilárdabb árfolyamokat jelentettek. Zárlatkor maradtak: Buza május-juniusra 7.68. Buza ószre 7.89. Roza ószre 6.79-6.80. Egyébként változatlan.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde valamivel élénkebb. Déli tőzsde eleinte gyengébb, üzlettelenség követtekötében.

Zárlat is zvyenge.

Bécs, március 9. (Magyar értéktözsde.) 4% arany-járadék 97.95. Tiszai és szegedi kölcsön sorozatja 141.75. Magyar vasúti kölcsön ezúthen 100.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 99.40. Magyar leszámitoló és pénzügytőzsdék 124.50. Riamurányi vasműrészvény 81.25. Magyar koronajáradék 93.65. 4%-os Magyar földterem. kötvény 92.60. Magyar hitelbank részvény 188.75. Magyar nyeregményi kölcsön sorozatja 183.50. Kassa-óderbergi vasúti részvény 89.75. Magyar kereskedelmi bank —

Bécs, március 9. (Osztrák értéktözsde.) 4% arany-járadék 99.30. 4%-os osztrák aranyjáradék 93.20. 1860-éki sorozatja 134.—. Osztrák hitelsorozatja 395.—. Angol-osztrák bank 128.—. Déli vasút 26.70. Dunagőzhajózási részvény 73.10. Dohányrészvény 144.50. Császári és királyi arany 114.33. Német bankváltók 118.45. 4% osztrák járadék 99.30

Oszták koronajáradék 99.35. 1884-iki sorsjegy 200.—. Oszták hitelintézeti részvény 235.80. Unionbank 134.25. Oszták Länderbank 118.70. Oszták-magyar államvasút 136.70. Elbavölgyi vasút 124.—. Alpesi bányarészvény 265.25. 20 frankos arany 19.27. Londoni váltóár 242.70. Bécsi Tramvaj 135.50. Az irányzat csendes.

Bécs, március 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Oszták hitelrészvény 235.80 Magyar hitelrészvény 186.50. Angol-Oszták bank 124.50 Union bank 134.50. Länderbank 155.—, bankgyűléslet 118.75, oszták-magyar államvasút részvény 137.20, északnyugati vasút részv. 26.70, elbavölgyi vasút 124.50, dunagőzhajós részv. 120.—, alpesi bányarészvény 143.—, májusi járadék 266.25. oszták koronajáradék 316.25, magyar arany. 99.30, magyar koronajáradék 93.65, német birodalmi márcia készpénz 124.25, utimóra 118.42, török sorsjegyek 118.50, rimamurányi vasúti — déli vasút —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 19.27 Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, március 9. (Tiszai tudósítás.) A tőzsde nyugodtan nyílt meg, a kohó- és készpénzrészvények eleinte részben emelkedtek. A járadékok közül a spanyolok Páris nyomán javultak. A vasuti piac csendes volt. Később az irányzat az egész vonalon gyöngült a pénzválságok rosszabbodása és a tőzsdéadó tervbe vett emeléséről szóló legutóbbi újságcikkek miatt. Magánlelkesítői kamatláb 5 1/2%.

Berlin, március 9. (Zárlat.) 4 1/2% papírrészvény 98.40. 4% oszták aranyrészvény 99.10. Elbavölgyi vasút — Magyar koronajáradék 92.80. Oszták-magyar államvasút 139.40. Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóár 84.25. Magyar vasúti beruházási kölcsön 100.80. Alpesi bányarészvény 196.50. Disconto-Commandit 196.50. Általános villamosági Edison 250.—. Gelsenkircheni 211.25. Laura-kohó 272.50. 4 1/2% ezüstjárdék 98.30. 4% magyar aranyjárdék 87.90. Oszták hitelrészvény 235.25. Déli vasút 29.25. Károlyi Lajos vasút 100.50. Orosz bankjegy 216.05. 4% új orosz kölcsön 99.50. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 94.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 164.—. Hampeni 227.90. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, március 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyeszázales magyar aranyjárdék 97.90. Magyar koronajárdék 92.80. Oszták hitelrészvény 235.70. Oszták-magyar államvasút 139.50. Déli vasút 29.50. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 216.05. (Utimo.) Lombard —.

Hamburg, március 9. (Zárlat.) 4 1/2% ezüstjárdék 98.25. 1860. sorsjegy 138.—. Déli vasút 29.—. 4% oszták aranyjárdék 99.50. Oszták hitelrészvény 235.80. Oszták-magyar államvasút 139.—. Olasz járadék 95.—. 4% magyar aranyjárdék 88.40. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, március 9. (Zárlat.) 4 1/2% papírrészvény —. 4% oszták aranyjárdék 99.40. Magyar koronajárdék 93.10. Oszták-magyar bank 127.—. Déli vasút 29.40. Elbavölgyi vasút 124.70. Londoni váltóár 250.05.

Bécsi bankgyűléslet 135.40. Villamos részvény 144.60. 8% oszták magyar aranykölcsön 80.50. 4 1/2% oszták ezüstjárdék —. 4% magyar aranyjárdék 97.95. Oszták hitelrészvény 234.60. Oszták-magyar államvasút 139.50. Északny. vasút 178.20. Bécsi váltóár 84.66. Párisi váltóár 81.25. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 262.—. Az irányzat csendes.

Frankfurt, március 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok január. Esti forgalom. Oszták hitelrészvény 235.50. Oszták-magyar államvasút 139.80. Déli vasút 29.40. Oszták aranyjárdék 238.40. Olasz járadék 94.30. Laura-kohó —. Hampeni 231.—. Discont —. Alpesi 273.30. Bécsi bankgyűléslet —. Gyöngö.

Páris, március 9. (Zárlat.) 3% francia járadék 101.87. Olasz járadék 94.20. Oszták-magyar államvasút —. Francia törleszt. járadék —. 4% magyar aranyjárdék 98.60. Török dohányrészvény 287.—. Oszták Länderbank 528.—. 3 1/2% francia járadék 102.92. Oszták földhitelintézeti részvény 12.60 Déli vasút 165.—. 4% oszták aranyjárdék 100.40. Ottomanbank 576.—. Párisi bankrészvény 1158. Alpesi bányarészvény —. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 9. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar alsórandú; Oreg nohéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) 92—98 fillérig. Oreg közép (páronként 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. Fialat nohéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 100—102— fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig vast sulyban) 100—101 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) 99—100 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) — krajcárig. Közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — krajcárig. — Könnyű (páronként 230 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 820 kilogramm felüli sulyban) fillérig. — Közép (páronként 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) fillérig. — Könnyű (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachel). Nehéz (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. — Könnyű (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 97—99 fillérig. — Közép (páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 96—98 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) 94—97 fillérig.

Sertésleltérezám: 1900. márc. hó 7. napján volt készlet 26665 darab, 1900. március hó 8. napján felhajtott 543 orab, 1900. évi március 8. napján elszállított 239 darab, 1900. március hó 9. napjára maradt készletben 26869 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 8. —

Kinevezések. A kereskedelmiügyi miniszter Heuffel Gyulát a m. kir. adunai hajózási hatósághoz, a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába, hajóskapitányvá; a vallás- és

közoktatásiügyi miniszter Donáth Klótd okleveles tanítóé a homolci községi elemi iskolához rendes tanítóé. — A rimaszombati pénzügyigazgatóság Andó György adóhivatali kisegítő szolgát a rimaszombati adóhivatalhoz hivatal-szolgáiv nevezté ki. — A kassai törvényszék elnöke Lázár István kassai királyi járásbírósig II-od osztály hivatal-szolgát az I-és. Kájko János tornai járásbírósig III-ad osztályu hivatal-szolgát pedig a II-ik fizetési fokozatba léptette elő.

Ünnyedi kamarák. A kolozsvári ügyvédi kamara dr. Buzura Gábor ügyvédet, Magyar-Lápos székhelyvel, az ügyvédek névjegyzékébe felvette.

Nemmagyarorszákos. Kiskoru Borda Zsuzsánna sáros-pataki illetőségű ugyanottani lakos vezetéknevének Gáborra, kiskoru Reicheninger Jenő kisteleki illetőségű szegedi lakos vezetéknevének Kistelekre kért átváltoztatása belügy-miniszteri rendelettel megengedettet.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése. —

Budapest, március 9.

A magas légnymás délkeletre haladt — úgy, hogy centruma Magyarország fölé került — és ma is az egész kontinenset borítja. A keleti depresszió teljesen letűnt Európá terképről, egy új depresszió pedig nyugatról közeledik a francia partok felé.

Az időjárás ma is európaszerte derült, száraz és a hőmérséklet eloszlasa tegnap óta nem változott.

Nálunk az idő derült és száraz, a nappali órákban enyhe, éjjel és a reggeli órákban azonban az évszakhoz képest szokatlannul hideg.

Küldés: Az uralkodó időben egyelőre még lényeges változás nem várható.

KI AKAR = egyéves önkéntes = LENNI? Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végeztek, előkészítésegükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkészett. Születési év közlendő. Prospektust ingyen és bérmentve küld. LICHTBLAU ALBERT a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Tarbiótsáig: eddei DRAUGENT JÁNOS m. kir. honvéderődes ny. és MAVER ADOLF es. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Titkos betegségek gyógyítására a specialista legjobban ajánlható krómós éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalat alapján. Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista. Gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesztést, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az énteritózisból támadt idegbetegségeket. Meglehető eredmény férful gyengeségnél (Impotentia) egy fiatal, mint öregébe egyenként. Biztos siker fogynak a honormán utólag is fírehető. Levelekre díjlanul válasz; kívánatai gyógyszerék. Lakas: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet). Bejártat a leposónél. Külön várótermék. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Magy. kir. államvasutak. Hirdetmény. Közvetlen áruújszabás egyrészt Németország, másrészt Szerbia, Bulgária és Törökország közötti forgalomra vonatkozólag. Az egyrészt Németország, másrészt Szerbia, Bulgária és Törökország közötti közvetlen forgalomra vonatkozó 1893. évi november hó 1-je óta érvényes díjszabás I—III. sz. pótlékaival együtt f. év május hó 1-én érvényben kívül helyeztetik. Ugyanezen időpontban egy hasonló díjszabás lép hatályba, a mely darabárú díjtételeken kívül, Németország és a Balkán államok fontosabb kivitelik számára közvetlen kivételes díjszabásokat tartalmaz. Budapest, 1900. márc. hó 2-án. A magy. kir. államvasutak a többi részves vasutak nevében is. (Utánnymás nem díjazt.)

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK. Hirdetmény. A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. c. részvényesei az 1900. március hó 25-ik napján d. e. II órák a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó XXXI-ik rendes közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívotnak. Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése. 2. Az 1899. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása. 3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatfordítása iránt. A részvények letéhetőik: Budapest: a bank főpénztárnál (V., Nádor-utca 7. sz.) és „Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank”-nál. Bécsben: a „Union-Bank”-nál. Párisban: a „Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál. Az igazgatóság. Alapszabályok kivonata. 23. §. 20 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít. 24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összehívott előtti legalább 8 nappal részvényeiket térítvény mellett letéteztetni. A letéteztetés a bank pénztárnál vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközendő. 25. §. A szavazó jog személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható. Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazó jogukat igazolták, a részvények és az utánuk járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló jegyek adnakat ki. A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál, minden egyéb letétehlen 2 példányban bejegyzendők. A letéteztetés a letéteztvényekről térítvényt nyor és a részvények annak idején a közgyűlés megtartása után, csakis ezen térítvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni. Az 1899. évi mérleg és jelentés 1900. március hó 17-ik kezdve a t. c. részvényesek rendelkezésére áll. (Utánnymás nem díjaztatik.)

Ideg- és nemi betegségek makacs vér- és bőrbajok, mint gyengeségi állapotok radikális gyógyítására páratlan sikerű gyógyhatású folyótán legmelegebben ajánljuk. Dr. Mitzger Tivadar HIRNEVES HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZET Budapest, VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet. Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető. Rendelés d. e. 8—1-ig d. n. 2—8-ig. Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

Ujdonság! MAKAI EMIL: Tudós professzor Hatvani. Verses vigjáték 3 folvonásban, előjátékkal. Ára 1 korona. Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Alapított 1887. Alapított 1887. Állandó nagy butor-kiállítás. Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valóságáért kezeskedünk, ugyszintén saját készítményű kárpított butorainkat a n. é. butorválasztó közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus vaslátek található szilárd és modern stíli háló-, ebéd- és fél-szoba és szalon-berendezésekből, valamint bármely egyes butordarabokból, a leggyorsabbított a leginombab kivitelig, minden versenyt fölfülmuló olcsó áron. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekében, ezen kedvező alkalom fölhasználatát és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelettel PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII. ker. Kerepesi-út 9 a. Pannónia-szélő mellett. Nagy butor-album 1 korona beküldése mellett levelegekben bérmentve.

A nagy. kir. osztályosorsjáték főhúzása kezdődik március 14-én és tart április 11-ig.

1 Milliő 1 Milliő 1 Milliő 1 Milliő

korona nyerhető 1/8-ad sorsjeggyel, ára 20 korona. korona nyerhető 1/4-ed sorsjeggyel, ára 40 korona. korona nyerhető 1/2 sorsjeggyel, ára 80 korona. korona nyerhető egy egész sorsjeggyel, ára 160 korona.

Ezen húzásban 30.000 nyeremény sorsolattal ki 9 millió 550.000 korona összegben.

FLISSIG SÁNDOR
Főelárusító, bank- és váltó-üzlet
Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

Még a következő számokból van raktáron:
1/8 sorsjegy: 5101-től 5125-ig, 6251-től 6275-ig, 35576-tól 35600-ig, 36601-25-ig, 36776-800-ig, 60851-75-ig, 66801-25-ig, 94101-25-ig, 1/4 sorsjegy: 12101-25-ig, 24176-200-ig, 70826-50-ig, 1/2 sorsjegy: 77426-50-ig, 1/1 sorsjegy: 47909, 16, 20, 21, 24.

Zálogházi

cédulákat veszak.
Eladok
13 lates ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltálat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészletet 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frtól kezdve, dus vaslaszték mindenemü ezüst műtövös tárgyakban, arany férfilánok köloggóval, grammja 85 kr., massziv arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-toir órák 6 frt.
Grünberger Armin Béla örököséi Budapesten, IV., Városház-tér 9., I. em. 23. Harisbazar.
Képes árjegyzéket bér-mentre és ingyen.

Gracza György:
Magyar Szabadságharc története.
5 kötet díszes bekötésben 35 forint helyett **25 frt.**
Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában, József-körút 18. sz.

Magyar királyi államvasutak. Magyar-adoriai vasuti kőtelék. **Hirdetmény.**
Az 1900. év január hó 1-től érvényes magyar-adoriai díjszabás II. részének 1. füzetében a 2. külön díjszabás díjtétele a bukovica-fiumei viszonylatban 148-ról 145 fillérré helyesbitendő.
Magyar királyi államvasutak, a részes vasutak nevében is. Utánnymot nem díjaztatik.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSÝ,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiail rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb húgyvesztéseket, bujások sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujjabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

átal, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyít a legujabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknök ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP-ian PAP-ian PAP-ian

1. szeszhatártó vasdgy 8	1. acél sodrony ágybetét 5.-
1. matraccal 10.-	1. tengorifli fejtákos 1.-
1. dró rouge paplan 1.70	1. levarrott szalmazsák 2.20
1. caecimír paplan 2.50	1. matrac 3.80
1. satin caecimír paplan 3.50	1. Crinde Afrique matrac 4.50
1. szilveszterpaplan 4.80	1. lösz 12.-
1. szilveszterpaplan 7.50	1. párnázott ruganyos matrac 18.-
1. fedrosatl. sely. paplan 12.-	1. nagy szoba szőnyeg 300/300/2.50
1. 10 vízson ágylepedő 1.20	1. ablak tunis függöny 1.50
1. dró rouge paplan 1.80	1. bútor ággyerítő 2.20
1. dró rouge paplan 1.80	1. futószőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig.
1. dró rouge paplan 1.80	

GICHNER JANOS és TÁRSA
paplan, matrac és kárpitosaru gyárosok, szőnyeg, függöny-egy- és asztalterítő stb. nagy vái áruháza.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bormentve küldünk.
Nem teljes árúkat eladóknak, vagy a pórtat visszaadjuk

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvosi mű és közszerész

BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusen felszerelt raktárát a saját gyártmányú orvosi sebészeti és betegápolási tárgyakban.
Saját tulajdány, m. k. szabadalmaz. Polgár-céto **sérvkötő,**

hastűtő, görccsér elleni gummiharanya, orthopediai készülékek, műlábak a kezek stb.
Válódi franciá különlegesítők F. Bergerand fils párisi gyárától.
Részletes képes árjegyzék kérésre és bormentve

Olaszország Remekai.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye. Remek diszalbum hosszukás negyedréf formában. A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 K. 20 fil.

Megjelenik havonként kétszer. Igazgató: LAURENCIC GYULA. A magyar kiadás szerkesztője: Boross Vilmos.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készül, **művészi elrendezése és fényes kiállítása,** valamint nagy, **pompás és tiszta fényképfelvételei** által elsőrangú alkotásként hódít majd az egész művelt világon.

A műbe felolelt képek, melyek **teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek,** az olasz vidék beható ismerete s az ottani **építészet, festészet és szobrászat páratlan műveinek alapos tanulmányozása** alapján választattak össze és rendeztettek el. A füzetek két hosszukás nyolcadrés oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népei és műkincseinek, **lebílicselő szöveg** szolgál szeretetreméltó cicerone gyanánt.

E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejtes vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott clichével; e diszalbummal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabásu művet, melynek **értéke minden időben maradandó lesz** s a melynek jelentőségét az Olaszországot szeretők és ismerők legszelebbebb köreiben éppen ugy, mint **a művészetkedvelők, művészek és tudósok között** a legmelegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán e remekmű egyuttal **nélkülözhetetlen forrásmunka a művészetek különböző ágainak tanulmányozásánál.**

A füzetek 1 korona 20 filléryi ára e terjedelmes és nagybecsű művészi teljesítmény mellett páratlanul olcsó. Előfizetések elfogadtatnak a

„Budapesti Napló” kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körút 18.)

Előfizetési ár:

6 füzetre	7 korona	20 fillér.	18 füzetre	21 korona	60 fillér.
12 „	14 „	40 „	30 „	36 „	— „

A kiadóhivatal,

Budapest, V., Mérleg-utca 11. szám.

A munka elkészülté után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után kéthetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

